Ч. 212 (15.023). Львів, неділя 25. вересня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ. РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-45
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504 060
" Банку Чеських Леґіон Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч. У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П. ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Совітський ультимат до Польщі.

СССР ПОГРОЖУЄ, ЩО ЗІРВЕ ПАКТ НЕАГРЕСІЇ.

Заступник народнього комісаря закордонних справ СССР Потьомкін заявив польському шарже д'афер у Москві:

Уряд СССР дістає з ріжних джерел вістки, що Польща збирає війська на чеській границі, приготовлюючись до того, щоб силоміць заняти частину чехословацької території. Цих вісток польський уряд не заперечив; СССР сподіється, що він це зробить.

Якщоб Польща не заперечила та заняла частину Чехословаччини, СССР мусів би супроти того акту агресії виповісти без попередження пакт неагресії з грудня 1932 р., згідно з 2. статтею того пакту.

ПОЛЬСЬКА ВІДПОВІДЬ.

Польський уряд наказав свому шарже д'афер у Москві дати ось яку відповідь:

1) Оборона держави належить до польського уряду, тому він не має обовязку перед ніким оправдуватися;

2) польський уряд знає точно тексти договорів, що їх заключив.

Польський уряд здивований совітським демаршем, бо на кордоні СССР Польща не перевела ніякої військової підготови.

ЯКБИ СССР ЗААТАКУВАВ РУМУНІЮ...

ПАТ пригадує, що, що 2. стаття польсько-совітського пакту увільнює контрагентів від пактових зобовязань у випадку, коли одна сторона зробить неспровоковану агресію проти третьої держави. Цю постанову поміщено з огляду на польсько румунський аліянс та приязні взаємини з іншими сусідами СССР.

Як виходить з будови і з духа того договору, совітський демарш має чисто формальний характер, мериторично є зайвий.

Загальна мобілізація в Чехословаччині.

В пятницю в год. 22.15 праська радіостанція проголосила президентський декрет, що вводить у цілій Чехословаччині мобілізацію до 40. року життя та реквізицію всіх самоходів і мотоциклів. Старшини мають забрати зі собою харчі на 2 дні.

Опісля спікер виголосив коротку промову, підкреслюючи, що Чехословаччина проголосила мобілізацію в обороні своєї волі й незалежности.

Мобілізаційний декрет відчитано в мовах: чеській, словацькій, німецькій, мадярській, російській та польській.

„ОСТАННІЙ АТУТ".

У відповідь на мобілізацію, Генляйн видав відозву, в якій називає мобілізацію останнім атутом през. Бенеша та стверджує, що німці не виконають мобілізаційного наказу, щоб не допустити до братовбивчої війни.

НЕВДОВОЛЕНІ МОБІЛІЗАЦІЄЮ.

Політичні кола Парижа й Льондону невдоволені чеською мобілізацією, бо добачують у ній протинімецьку провокацію, яка може загострити ситуацію

Відозва до українців.

Минулої ночі в год. 2. праська радіостанція подала відозву в українській мові. Відозва підкреслює, що вже дотеперішнє положення українців на Закарпатті добре, а після введення реформ буде ще ліпше. Якби українська меншина в інших державах — мовляв — мала змогу перевести плебісцит, вона без сумніву висловилаб бажання приєднатись до Чехословаччини.

Польща домагається негайної відповіди від Чехословаччини.

Польський посол у Празі відвідав прем'єра ген. Сировього і з нагоди звернув йому увагу, що необхідно негайно дати відповідь на польську ноту з 21. ц. м.

На шляхах предківської слави.

З ПРИВОДУ 950-ЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ РУСИ-УКРАЇНИ.

Львів, 24. вересня 1938.

Ювилейні свята 950-их роковин уведення християнства на Руси-Україні в повному ході. Після інавгурації свята Митрополитом Кир Андреєм у Підлютім з початком серпня ц. р. не було, здається, досі ніодної місцевости на нашій землі поза межами Совітів, де в останніх двох місяцях не спомянулиб і не опровелиб у такій чи іншій формі тієї преважної події зперед 950 років, що з уведенням християнства двигнула наш нарід з напівварварського стану до рівня культурних народів, до яких належить панування над світом. Коли ювилейні свята й походи на нашій землі відбувалися часто скромно, іноді обмежуючись тільки до чотирьох стін церкви, то це не наша вина, як також не можна винувати нікого з нас за те, що дійсність перекреслила первісну широку програму ювилейних свят. Але й такі скромні формою свята глибоко зворушили свідомість українського громадянства від верхів до низів, пригадали йому його славне минуле, зміцнили нитку національної традиції і привели перед очі вагу та силу християнської віри в житті народу.

Відгукнулись на 950-ліття епохального діла Володимира Великого також білорусини та еміграційні росіяни, отже оба ті східно-славянські народи, що зачерпнули християнську культуру з українського, київського джерела. І не тільки в українській, але також у російській мові з приводу ювилейних свят появилося чимало вартісних праць та джерельних причинків для характеристики доби в історії княжівської Руси-України перед і після введення християнства. Найцінніші з тих праць для нас ті, що поклали своїм завданням прослідити та проаналізувати вплив християнства на формування й організування української нації як старого культурного чинника у Східній Европі.

Підсумки цих праць, очевидно, неможливі в одній часописній статті. Найважніше в них ствердження факту, що щойно приняття християнської віри українським народом вивело його на історичну сцену.

Християнство живе в українськім народі майже тисячу літ, і то в тих національно-культурних формах, які нам передали наші предки. І хоч український нарід за час свого історичного буття пережив та перебув ріжні перипетії перейшов через ріжні державні та соціяльні устрої, то християнство як підвалина, на якій побудовані його духова істота, показалося таким тривким і солідним матеріялом, що ніякі історичні бурі не змогли знищити істнування українського народу. Тому — як слушно підкреслює у своїй ювилейній статті проф. М. Чубатий — „кожний ворог українського народу, який бажав би його викреслити із спису живих народів, головний та найсильніший удар звер-

По конфіскаті наклад другий

Ч. 212 (15.023). Львів, неділя 25. вересня 1938. Oplata pocztowa uiszczona gotówką Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060
" Банку Чеських Леґіон Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 "
піврічно . . . . . . 30.00 "
річно . . . . 60.00 "
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Совітський ультимат до Польщі.

СССР ПОГРОЖУЄ, ЩО ЗІРВЕ ПАКТ НЕАГРЕСІЇ.

Заступник народнього комісаря закордонних справ СССР Потьомкін заявив польському шарже д'афер у Москві:

Уряд СССР дістає з ріжних джерел вістки, що Польща збирає війська на чеській границі, приготовлюючись до того, щоб силоміць заняти частину чехословацької території. Цих вісток польський уряд не заперечив; СССР сподіється, що він це зробить.

Якщоб Польща не заперечила та заняла частину Чехословаччини, СССР мусів би супроти того акту агресії виповісти без попередження пакт неагресії з грудня 1932 р., згідно з 2. статтею того пакту.

ПОЛЬСЬКА ВІДПОВІДЬ.

Польський уряд наказав свому шарже д'аффер у Москві дати ось яку відповідь:

1) Оборона держави належить до польського уряду, тому він не має обовязку перед ніким оправдуватися;

2) польський уряд знає точно тексти договорів, що їх заключив.

Польський уряд здивований совітським демаршем, бо на кордоні СССР Польща не переведа ніякої військової підготови.

ЯКБИ СССР ЗААТАКУВАВ РУМУНІЮ...

ПАТ пригадує, що, що 2. стаття польсько-совітського пакту увільнює контрагентів від пактових зобовязань у випадку, коли одна сторона зробить неспровоковану агресію проти третьої держави. Цю постанову поміщено з огляду на польсько-румунський аліянс та приязні взаємини з іншими сусідами СССР.

Як виходить з будови і з духа того договору, совітський демарш має чисто формальний характер, мериторично є зайвий.

Загальна мобілізація в Чехословаччині.

В пятницю в год. 22.15 праська радіостанція проголосила президентський декрет, що вводить у життя в Чехословаччині мобілізацію до 40 року життя та реквізицію всіх самоходів і мотоциклів. Старшини мають забрати зі собою харч на 2 дні.

Опісля спікер виголосив коротку промову, підкреслюючи, що Чехословаччина проголосила мобілізацію в обороні своєї волі й незалежности.

Мобілізаційний декрет відчитано в мовах: чеській, словацькій, німецькій, мадярській, розенській та польській.

„ОСТАННІЙ АТУТ".

У відповідь на мобілізацію, Генляйн видав відозву, в якій називає мобілізацію останнім атутом през. Бенеша та стверджує, що німці не виконають мобілізаційного наказу, щоб не допустити до братовбивчої війни.

НЕВДОВОЛЕНІ МОБІЛІЗАЦІЄЮ.

Політичні кола Парижа й Льондону невдоволені чеською мобілізацією, бо добачують у ній протинімецьку провокацію, яка може загострити ситуацію

Відозва до українців.

Минулої ночі в год. 2. праська радіостанція подала відозву в українській мові. Відозва підкреслює, що вже дотеперішнє положення українців на Закарпатті добре, а після введення автономії буде ще ліпше.

Польща домагається негайної відповіди від Чехословаччини.

Польський посол у Празі відвідав премієра ген. Сирового і з повагою звернув йому увагу, що необхідно негайно дати відповідь на польську ноту з 21. ц. м.

На шляхах предківської слави.

З ПРИВОДУ 950-ЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ РУСИ-УКРАЇНИ.

Львів, 24. вересня 1938.

Ювилейні свята 950-их роковин уведення християнства на Руси-Україні в повному ході. Після інавгурації свята Митрополитом Кир Андреєм у Підлютім з початком серпня ц. р. не було, здається, досі ніодної місцевости на нашій землі поза межами Совітів, де в останніх двох місяцях не спомянулиб і не опровелиб у такій чи іншій формі тієї преважної події зперед 950 років, що з уведенням християнства двигнула наш нарід з напіварварського стану до рівня культурних народів, до яких належить панування над світом. Коли ювилейні свята й походи на нашій землі відбувалися часто скромно, іноді обмежуючись тільки до чотирьох стін церкви, то це не наша вина, як також не можна винувати нікого з нас за те, що дійсність перекреслила первісну широку програму ювилейних свят. Але й такі скромні формою свята глибоко зворушили свідомість українського громадянства від верхів до низів, пригадали йому його славне минуле, зміцнили нитку національної традиції і привели перед очі вагу та силу християнської віри в житті народу.

Відгукнулись на 950-ліття епохального діла Володимира Великого також білорусини та еміґраційні росіяни, отже оба ті східно-слявянські народи, що зачерпнули християнську культуру з українського, київського джерела. І не тільки в українській, але також у російській мові з приводу ювилейних свят появилося чимало вартісних праць та джерельних причинків для характеристики доби в історії княжівської Руси-України перед і після введення християнства. Найцінніші з тих праць для нас ті, що поклали своїм завданням прослідити та проаналізувати вплив християнства на формування й організування української нації як старого культурного чинника у Східній Европі.

Підсумки цих праць, очевидно, неможливі в одній часописній статті. Найважніше в них ствердження факту, що щойно приняття християнської віри українським народом вивело його на історичну сцену.

Християнство живе в українськім народі майже тисячу літ, і то в тих національно-культурних формах, які нам передали наші предки. І хоч український нарід за час свого історичного буття пережив та перебув ріжні перипетії, перейшов через ріжні державні та соціяльні устрої, то християнство як підвалина, на якій побудована його духова істота, показалося таким тривким і солідним матеріялом, що ніякі історичні бурі не змогли знищити існування українського народу. Тому — як слушно підкреслює у своїй ювилейній статті проф. М. Чубатий — „кожний ворог українського народу, який бажав би його викреслити із списку живих народів, головний та найсильніший удар звер-

тає проти Церкви. Вирвати з душі народу християнство, ту найстаршу форму його духовости, значить — перетяти нитку тисячлітньої традиції, що лучить теперішне покоління зі спільним минулим предків, це простий шлях, щоб убити саму націю, причина, чому большевизм розпочав боротьбу з християнством."

Історія української нації як держави припадає докладно на той час, коли на Руси-Україні починає поширюватися християнство. Перший київський князь, від якого зачинаються історичні дії Руси-України, Аскольд, був християнином. Княгиня Ольга, яку Церква почитає як святу, поширює нашу державу на захід, а князь Володимир Великий, що в 988. р. зробив християнство панівною Церквою Руси-України, цим актом поклав фундамент не тільки під великодержавність української нації, але й відкрив перед нашим народом широкі шляхи культурного розвитку, увійшовши на ґрунті християнства у звязки з Грецією, на той час найстаршим і наймогутнішим джерелом культури та цивілізації світу. Цей звязок причинився відразу до стихійного розвою у нас духової та матеріяльної культури народу, переродив нарід етично, зробив київський центр на довгий час духовим осередком для всього Сходу Европи і допоміг створити традицію, яка в довгих роках лихоліття стала резервуаром української культури та національного самопізнання.

Оте національне самопізнання, та українська нація взагалі є безперечним і безсумнівним твором християнства. З окремих, ворогуючих зі собою і тому легких для сусідів як добича східно-европейських племен християнство створило один національний організм і розуміння одної спільної батьківщини. Центром, який сформував українську націю, була церковна організація. Навіть за часів найбільшого державного розпаду київський митрополит своєю особою вязав усі українські землі. Київський церковний центр був такий могутній, що спід його духового впливу довгі століття не міг визволитися ні білоруський ні московський нарід, а український церковно-культурний засяг поклав свою печать навіть на румунів та на далекий Балкан.

Заведення християнства на Руси-Україні Володимиром Великим причинилося не тільки до консолідації української нації як одної органічної цілости, але саме християнство ввело також наш нарід та нашу державу в тогочасну спільноту европейських народів. Династія Рюриковичів була посвоячена майже з усіми тогочасними европейськими династіями (византійською, німецькою, польською, шведською, французькою та угорською); наша Держава і наша Церква наближається, не зважаючи на „згіршення" византійської грецької Церкви, до Риму, до католицької Апостольської Столиці і стає помостом, через який західне християнство проникає на Схід Европи та навіть в Азію.

У традиціях з часів хрещення нашої Батьківщини українська нація черпала і черпає силу перебути найтяжчі історичні переживання. Володимирівський тризуб з хрестом став тим знамям нації, що недавно ще вело наш нарід на прю за власне місце під сонцем у третій Українській Державі.

Женева приглядається подіям і зміняє методи.

(Від власного кореспондента.)

Женева, 20. вересня 1938.

В колах Ліґи Націй стверджують сумно, що вона перестала бути центром поважних політичних рішень. З цього тут зроблено вже очевидно належні висновки. Ліґа прислухується до великих подій у справі судетського конфлікту, а можливо і в багатьох інших, про які повідомляють недискретно органи світової преси. Формально в реґуляміні Ліґи не зроблено ніяких змін, але фактично вона працює вже цілком іншими методами. Ніяких обовязкових рішень не виносять, приймають до відома декларації і жадання поодиноких держав обговоривши їх на загальних зборах та по комісіях. У звязку з пересуненням центру політичних сил в Европі відбулися й відповідні зміни у відносинах між делеґаціями держав у Женеві. Члени скандинавської групи держав виступають і тут спільним фронтом, який фактично підтримує Польща; представництво барсельонського уряду, як і представництво китайського уряду в Ганкав перебувають ще під проводом Літвінова, чехи шукають уже собі звичайно іншого порятунку; акції французького уряду в Женеві взагалі покищо непомітно. Господарем сучасної Асамблеї, поскільки при сучасних обставинах про такого можна говорити, — є властиво представник Великобританії, льорд де ля Вор, який у дуже зручний спосіб задовольняв скандинавську групу, не пристаючи цілком до її розуміння 16. параґрафу про обовязкову участь у санкціях.

Варта уваги велика промова головного делеґата Норвеґії Гальвдана Кота, не лише тому, що він висловив властиво погляди цілої скандинавської групи, а й тому, що він зазначив поважні ділянки майбутньої праці Ліґи в царині моральній, суспільній і гуманітарній. Але, щоб бути чинною на цім полі, повинна Ліґа принаймні в ближчім часі відмовитися від великих політичних амбіцій. Обґрунтовуючи тезу скандинавських держав він вказав на політичні поразки Ліґи за останні роки, брак універсальности і неможливість осягти фактичну рівність між малими та великими державами, що фактично рішають всі поважні політичні справи; він слушно зазначив, що при таких обставинах примусові засоби передбачені у 16. параґр. провадять не до колективної безпеки, але до колективної небезпеки. Норвеґія не уважає можливим брати участь у воєнних чи економічних санкціях. Але промовець і не вважає §. 16. наріжним каменем Ліґи. Найбільше, на що можуть згодитися держави, що зійшлися в липні на конференцію в Копенгаґені, це помирне обговорення кожного конфлікту на основі 19. параґрафу.

Він закінчує свою промову дуже слушною порадою Асамблеї: творити нову чинну організацію для підтриму політичних утікачів.

Промова льорда де ля Вор лишиться очевидно центральною точкою цілої сучасної Асамблеї. В ній відбиваються вже яскраво ті зміни, які зайшли у відносинах між обома групами великих держав. Значіння її тимбільше, що французький уряд не вважав покищо за потрібне зазначити своє становище в Женеві і тимсамим приєднався в деякій мірі до англійського становища. У своїй промові звертався представник Великобританії не лише до самих членів Ліґи, але і до тих держав, що займали досі неприязне супроти неї становище; можливо в надії, що майбутня безсторонність Ліґи спрямує її знов на шлях універсальности. Коли він не пристав цілком до позиції занятої невтральними державами, то у всякому разі пішов дуже далеко назустріч політичній концепції скандинавських держав, визнаючи, що параґ. 16. надавали були надто велике значіння та що його застосування в ніякому разі не може бути автоматичне. Як і представник Норвеґії він передбачує велике поле для майбутньої діяльности Ліґи — гуманітарне, економічне, фінансове і т. ін. Цікава його увага, що держави, які беруть участь в працях фінансової і економічної організації Ліґи, мають у своїх руках 86% закордонної торговлі світу.

З огляду на те, що нова метода праці в Женеві обмежується висловом політичних поглядів і зазначенням становища тої чи іншої держави, але не вимагає ніяких резолюцій, для яких потрібна одноголосність, не мав Літвінов та його політичні приятелі в Женеві ніякої нагоди перешкодити нормальному ходові праць Асамблеї. Не бажаючи маніфестувати особливо того, що він відокремлений у Женеві, коли керманичі великих держав рішають дуже поважні справи, не показувався Літвінов майже цілий тиждень в Палаті Ліґи. Виїмок він зробив для представника еспанських большевиків дель Вайо, який виголосив гострішу демагогічну промову проти „фашистівських", а поруч з тим і проти західних великодержав, які їм „потурають", але що ніяких реальних домагань він не ставив, отже і настроєм зборів вязатися не потребував. Ніякого враження ця промова не зробила і преса збула її кількома іронічними увагами.

Не більше успіху мав і представник Китаю, справу якого не вважається пильною, хоча тому, що війна на Далекім Сході триває вже понад півтора року. Жест доброї волі зроблений несподівано президентом де Валерою ніякого конкретного значіння для китайського уряду звичайно не матиме, бо на заклики Ліґи Японія ніякої уваги не звертає, а крім московського уряду ніхто не вважає потрібним підтримувати поважно Китай, становище якого стає щораз гірше.

Залежність Ліґи від тих рішень, які готують великі держави для Европи, поставила совітську делеґацію тут у тим тяжче становище, що єдиним справді авторитетним чинником у Женеві є Великобританія, проти якої Кремль і його преса виступали до останніх днів незвичайно гостро, спеціяльно у справі судетського конфлікту, сподіваючись допровадити до нової війни в Европі. Рішуча тактика Берліна і Риму проти Москви, зокрема уступи промови Мусолінія в Трієсті спрямовані проти неї, не викликали ніякого протесту в Женеві, навпаки, спонукали багатьох женевських приятелів Москви відмежуватися від Літвінова і його трабантів, які не скривають у кулюарах Ліґи того, що єдиним порятунком Еспанії і московської справи в Европі моглаб бути лише нова війна. Але війни в Женеві бояться не менше, ніж і в цілій Европі.

М. Давид.

тає проти Церкви. Вирвати з душі народу християнство, ту найстаршу форму його духовости, значить — перетяти нитку тисячлітньої традиції, що лучить теперішнє покоління зі славним минулим предків, це простий шлях, щоб убити саму націю, причина, чому большевизм розпочав боротьбу з християнством."

Історія української нації як держави припадає докладно на той час, коли на Руси-Україні починає поширюватися християнство. Перший київський князь, від якого зачинаються історичні дії Руси-України, Аскольд, був християнином. Княгиня Ольга, яку Церква почитає як святу, поширює нашу державу на захід, а князь Володимир Великий, що в 988. р. зробив християнство панівною Церквою Руси-України, цим актом поклав фундамент не тільки під великодержавність української нації, але й відкрив перед нашим народом широкі шляхи культурного розвитку, увійшовши на ґрунті християнства у звязки з Грецією, на той час найстаршим і наймогутнішим джерелом культури та цивілізації світу. Цей звязок причинився відразу до стихійного розвою у нас духової та матеріальної культури народу, переродив нарід етично, зробив київський центр на довгий час духовим осередком для всього Сходу Европи і допоміг створити традицію, яка в довгих роках лихоліття стала резервуаром української культури та національного самопізнання.

Оте національне самопізнання, та українська нація взагалі є безперечним і безсумнівним твором християнства. З окремих, ворогуючих зі собою і тому легких для сусідів як добича східно-европейських племен християнство створило один національний організм і розуміння одної спільної батьківщини. Центром, який сформував українську націю, була церковна організація. Навіть за часів найбільшого державного розпаду київський митрополит своєю особою вязав усі українські землі. Київський церковний центр був такий могутній, що зпід його духового впливу довгі століття не міг визволитися ні білоруський ні московський нарід, а український церковно-культурний засяг поклав свою печать навіть на румунів та на далекий Балкан.

Заведення християнства на Руси-Україні Володимиром Великим причинилося не тільки до консолідації української нації як одної органічної цілости, але саме християнство ввело також наш нарід та нашу державу в тогочасну спільноту европейських народів. Династія Рюриковичів була посвоячена майже з усіми тогочасними европейськими династіями (византійською, німецькою, польською, шведською, французькою та угорською); наша Держава і наша Церква наближається, не зважаючи на „згіршення" византійської грецької Церкви, до Риму, до католицької Апостольської Столиці і стає помостом, через який західне християнство проникає на Схід Европи та навіть в Азію.

У традиціях з часів хрещення нашої Батьківщини українська нація черпала і черпає силу перебути найтяжчі історичні переживання. Володимирівський тризуб з хрестом став тим знамям нації, що недавно ще вело наш нарід на прю за власне місце під сонцем у третій Українській Державі.

Святкування ювилею хрещення Руси-України відбувається у часі бурхливих міжнародніх подій, які заторкують також українські землі та життеві інтереси українського народу. На терезах світової політики важиться доля Закарпаття — південно-західнього клаптика спадщини Володимира Великого. Хочемо вірити й мусимо вірити, що український нарід, перебувши за тисячу років неодну з таких переломових хвилин, ні на хвилину та серед усіх обставин не перестане змагатися за рівне право між народами, не дасть себе збити зі шляху київського Володимира.

Женева приглядається подіям і зміняє методи.

(Від власного кореспондента.)

Женева, 20. вересня 1938.

В колах Ліґи Націй ствердують сумно, що вона перестала бути центром поважних політичних рішень. З цього тут зроблено вже очевидно належні висновки. Ліґа прислухується до великих подій у справі судетського конфлікту, а можливо і в багатьох інших, про які повідомляють недискретно органи світової преси. Формально в реґуляміні Ліґи не зроблено ніяких змін, але фактично вона працює вже цілком іншими методами. Ніяких обовязкових рішень не виносить, приймають до відома декларації і жадання поодиноких держав обговоривши їх на загальних зборах та по комісіях. У звязку з пересуненням центру політичних сил в Европі відбулися й відповідні зміни у відносинах між делеґаціями держав у Женеві. Члени скандинавської групи держав виступають і тут спільним фронтом, який фактично підтримує Польща; представництво барцельонського уряду, як і представництво китайського уряду в Ганкав перебувають ще під проводом Літвінова, чехи шукають уже собі звичайно іншого порятунку; акції французького уряду в Женеві взагалі покищо непомітно. Господарем сучасної Асамблеї, поскільки при сучасних обставинах про такого можна говорити, — є властиво представник Великобританії, льорд де ля Вор, який у дуже зручний спосіб задовольнив скандинавську групу, не пристаючи цілком до її розуміння 16. параграфу про обовязкову участь у санкціях.

Варта уваги велика промова головного делеґата Норвеґії Гальвдана Кота, не лише тому, що він висловив властиво погляди цілої скандинавської групи, а й тому, що він зазначив поважні ділянки майбутньої праці Ліґи в царині моральній, суспільній і гуманітарній. Але, щоб бути чинною на цім полі, повинна Ліґа принаймні в ближчім часі, відмовитися від великих політичних амбіцій. Обґрунтовуючи тезу скандинавських держав він вказав на політичні поразки Ліґи за останні роки, брак універсальности і неможливість осягти фактичну рівність між малими та великими державами, що фактично рішають всі поважні політичні справи; він слушно зазначив, що при таких обставинах примусові засоби передбачені у 16. параґр. провадять не до колективної безпеки, але до колективної небезпеки. Норвеґія не уважає можливим брати участь у воєнних чи економічних санкціях. Але промовець і не вважає §. 16. наріжним каменем Ліґи. Найбільше, на що можуть зґодитися держави, що зійшалися в липні на конференцію в Копенгагені, це помирне обговорення кожного конфлікту на основі 19. параґрафу.

Він закінчує свою промову дуже слушною порадою Асамблеї: творити нову чинну організацію для підтриму політичних утікачів.

Промова льорда де ля Вор лишиться очевидно центральною точкою цілої сучасної Асамблеї. В ній відбиваються вже яскраво ті зміни, які зайшли у відносинах між обома групами великих держав. Значіння її тимбільше, що французький уряд не вважав покищо за потрібне зазначити своє становище в Женеві і тимсамим приєднався в деякій мірі до англійського становища. У своїй промові звертався представник Великобританії не лише до самих членів Ліґи, але і до тих держав, що займали досі неприязне супроти неї становище, можливо в надії, що майбутня безсторонність Ліґи спрямує її знов на шлях універсальности. Коли він не пристав цілком до позиції занятої невтральними державами, то у всякому разі пішов дуже далеко назустріч політичній концепції скандинавських держав, визнаючи, що параґ. 16. надавали були надто велике значіння та що його застосування в ніякому разі не може бути автоматичне. Як і представник Норвеґії він передбачує велике поле для май[бутньої] діяльности Ліґи — гуманітарне, е[ко]номічне, фінансове і т. ін. Цікава його увага, що держави, які беруть участь в праці фі[]нансової і економічної організації Ліґи, мають у своїх руках 86% закордонної торговлі с[віту].

З огляду на те, що нова метода праці в Женеві обмежується висловом політичних по[]глядів і зазначенням становища тої чи іншої держави, але не вимагає ніяких резолюцій, для яких потрібна одноголосність, не мав Лі[твінов] та його політичні приятелі в Же[неві] ніякої нагоди перешкодити нормальному ходові праць Асамблеї. Не бажаючи маніфесту[]вати особливо того, що він відокремлений в Женеві, коли керманичі великих держав рі[шаю]ть дуже поважні справи, не показувався Лі[т]вінов майже цілий тиждень в Палаті Ліґи. Виїняток він зробив для представника еспан[]ських большевиків дель Вайо, який виголо[сив] гострішу демагоґічну промову проти „фаши[]стівських", а поруч з тим і проти західних ве[]ликодержав, які їм „потурають", але що ніяких реальних домагань він не ставив, отже і [на]строєм зборів вязатися не потребував. Ніяко[]го враження ця промова не зробила і пре[]збула її кількома іронічними увагами.

Не більше успіху мав і представник Китаю, справу якого не вважається пильною, хоч[]тому, що війна на Далекім Сході триває вже понад півтора року. Жест доброї волі зроблений несподівано президентом де Валєрою [ні]кого конкретного значіння для китайського у[]ряду звичайно не матиме, бо на заклики Ліґи Японія ніякої уваги не звертає, а крім моско[в]ського уряду ніхто не вважає потрібним під[]тримувати поважно Китай, становище якого стає щораз гірше.

Залежність Ліґи від тих рішень, які [прий]муть великі держави для Европи, поставила [со]вітську делеґацію тут у тим тяжче станови[ще], що єдиним справді авторитетним чинником [в] Женеві є Великобританія, проти якої Кремль [і] його преса виступали до останніх днів [не]звичайно гостро, специяльно у справі судетського конфлікту, сподіваючись допровадити до ви[бу]ху війни в Европі. Рішуча тактика Берліна і Риму проти Москви, зокрема уступи промови Муссоліні в Трієсті спрямовані проти неї, не викликали ніякого протесту в Женеві, навпаки, спонукали багатьох женевських приятелів Москви відмежуватися від Літвінова і його трабантів, які не скривають у кулюарах Ліґи того, що єдиним порятунком Еспанії і московської справи в Европі моглаб бути лише нова війна. Але війни в Женеві бояться не менше, ніж у цілій Европі.

М. Дави[]

Ентузіязм і конюнктура.

ЧЕСЬКО-НІМЕЦЬКИЙ КОНФЛІКТ І ПОЛЬЩА.

Варшава, 22. вересня.

Коли пишемо ці слова, на площах і вулицях Варшави шаліють у ріжнородних виявах бучної демонстрації тисячі, десятки, а може й сотні тисяч польського народу. Хто був у Варшаві в рішальних днях польсько-литовського напруження на весну цього року, міг би не без рації сказати: історія повторюється. Може не так історія, як деякі сучасні методи вирішування актуальних подій великої політичної ваги. Суть тієї методи дуже проста: створити ентузіязм згори, згідно з передуманим у детайлях планом для акцептації акції уряду, а ще більше на показ, на вжиток закордонної пропаганди.

Цього роду ентузіязм майже завжди вивчується, коли має за собою сприятливу конюнктуру. А власне політична міжнародня конюнктура всміхнулася знову до Польщі. Несе її — так мовитиб — сама приспішена механіка подій. Механіка нагального розвитку розпаленого на біле залізо чесько-німецького конфлікту проходить несподіваними, неочікуваними, найчастіше аж до останньої хвилини непередбаченими, просто заскочливими кроками.

Ще тиждень тому Чемберлен у розмові з німецьким канцлером мав одну тему: Судети. Опісля в Берхтесгадені зявилися нові літаки з новими гостями: поляками та мадярами. Сталося щось неочікуване: Гітлер авансував на речника польсько-мадярських інтересів, висуваючи майже з власного почину справу територіяльних рекомпенсат для Варшави й Будапешту. Такий оборот справи завісив над золотою Прагою меч Дамокля, а над Вислою та в краю св. Стефана запалив новий ентузіязм і надії.

Найновіші телеграми з Годесбергу поставили світ і навіть розпалених надіями й новими планами союзників Німеччини перед новим несподіваним фактом: Гітлер не забув про українців та словаків, ставляючи вагу української проблеми на міжнародній арені. Вже сьогодні ніхто не сумнівається, що в історії повоєнної Европи зачалася нова сторінка.

*

Акредитовані у Варшаві чужинні дипльомати та найкраще зорієнтовані представники закордонної преси, що більше самі німецькі кореспонденти не сподівалися того, що Польща піде беззастережно рука в руку з Німеччиною. Дотеперішня політика міністра Бека супроти Праги казала сподіватися, що Польща уважно слідкуватиме хід чесько-німецького конфлікту. Для кожного було ясне, що Польща не занедбає використати доброї нагоди для інтервенції в справі Шлеська за Ользою, але мало було взагалі таких, які вважали, що польсько-німецька співпраця прибере аж такі форми. Кожний поляк, тішучися з нагоди, уявляв собі, що Польща щонайбільше використає ситуацію, щоб загарантувати польській меншині в Ч. С. Р. максимальні громадянські права; але мало хто сподівався збройного маршу за Ользу та побільшення польської державної території. Польська права та демократично-ліва преса попрацювала останніми днями багато для чехофільської пропаганди, краківський „І. К. Ц." відступив навіть більшість своїх акцій новим закулісовим політикам і навіть урядова преса не посувалася надто далеко.

Дійсність заскочила всіх. Вже в кінці минулого тижня по варшавських редакціях запанувало збентеження: Вулиця Вежбова дала зрозуміти, що чехофільства деяких редакцій не толеруватиме. За білими плямами показалися суховідові комунікати ПАТ-а без коментарів. Амбасадор Ліпський поїхав до Берхтесгадену, потім відбулося велике протичеське віче в Катовицях, сьогодні-ж ціла столиця гуде одним голосом скликаних стотисячних мас: Вожде, веди нас на Прагу! Геть з пепічками! До Берези чеських кнедлів! Хочемо маршу на Прагу! На чехів, на чехів, на чехів!...

Не треба хіба казати, що при цій нагоді кожний намагається спекти свою печеню: ендеки розбивають жидівські шиби, ОНР остентаційно заявляє свою готовість співпрацювати з урядом, а над усім панує ОЗН зі своїми зеленими аргументами, з масою гасел, промовців та реформаторів. Таким робом сьогодні, дійсно найбільші, які Варшава дотепер бачила, демонстрації, виконали подвійну ролю: залякували чехів та агітували за виборами, про які у военному ентузіязмі всі (що характеризує польську психіку) призабули. Найбільше, розуміється, вживається молодь. З пишної вистави „І. К. Ц." не лишилося навіть сліду. Про деякі жидівські крамниці — жаль згадувати. До чеського посольства годі доступити; з усіх сторін окружили його кінні поліційні стежі. Кажуть зрештою, що посол Славік спакував уже валізи і хто зна, чи не відїде ще сьогодні. Також французька амбасада — під охороною сконсигнованих поліційних частин. На вулиці Оссолінських стоїть черга молодих людей. Це вербункове бюро Союзу шлеських повстанців проголосило мобілізацію охочих іти битися за Ользу...

*

Престіж міністра Бека зріс. Навіть збунтований останньо його звеличник, колишня підпора німецько-польського союзу, ред Цат-Мацкевич, захопився новою ситуацією. „Здається — пише він — що міністр Бек здобуде спільний кордон з мадярами і в цей спосіб добре прислужиться державі".

Одного Варшава не сподівалася: того, що Гітлер не забуде про закарпатських українців. Ще сьогодні вранці ніхто інший, тільки п. Адольф Бохенський, що виїхав як обсерватор до Женеви, у виленському „Слові" радив Гітлерові й Бекові **спільну польсько-мадярську границю** (була про це мова у вчорашній передовій „Діла" — Ред.).

Пан Бохенський дозволив собі на надто великий цинізм. Одначе Закарпаття вже настільки свідоме, що не дозволить собою торгувати.

Вісь Рим—Берлін мусить доказати, що в боротьбі з комунізмом не можна елімінувати українського чинника. Ясно, що доля Закарпаття залежить передовсім від постави самих українців.

КТВ.

З перспективи останніх 20 років.

Живемо в часах, коли підручники географії треба повикидати за вікна, бо не тільки найкращий ґеограф, але й досвідчений політик не можуть впевнено окреслити кордонів держав. Живемо за часів, коли навіть газетні статті не встигають наздогнати політичні події.

Живемо — треба це визнати — ще за часів війни, великої, так званої світової війни, що почалася в серпні 1914 р. і що далеко ще не закінчилася в вересні 1938 р.

Людська це річ помилятися і жорстоко помилилися найдосвідченіші, здавалося, наймудріші державні мужі цілого світу, коли майже 20 років тому (з ріжницею кількадесяти днів, — життя любить часом витворяти такі дотепи!) у дзеркальній салі Версальських палат найурочистіше і найпевніше оголосили урбі ет орбі, що війна вже цілком закінечна, що запанував мир чи не в цілому світі, може і навіки...

Вони гадали, що війну вже закінчили, бо добрі французи, англійці, італійці, американці, японці, серби, румуни та інші народи в загальній кількости аж 25, ніби остаточно перемогли (та чи і могло бути інакше?!) лихих німців, мадярів, болгар та турків, отже поміж народами першої кляси — переможцями і народами другої кляси, переможеними, поставленими на коліна, мусить запанувати вічний мир, а переможені мусять назавжди ставитись до своїх переможців з пошаною, майже любовю.

Від цих перемог, від цього усвідомлення своєї переваги у представників народів вищої, першої кляси повстало чи не запаморочення від успіхів, бо вони втратили хист відчувати пропорції місця й часу.

Їм здавалось, що повторюються часи священого конґресу у Відні 1815 р. чи розбору Польщі, часи, коли, сидючи у стола за ґеографічною мапою, можна ділити місцевости, розпоряжатися долею народів, розбиваючи їх на частини, підпорядковуючи ці частини цілком чужим державам.

І це саме тоді, коли один з цих державних мужів проголосив також на цілий світ гасло самовизначення народів, гасло, що впало на найвдячніший ґрунт, підготовлений націоналістичними рухами другої половини XIX. і початку XX. віку.

Державні мужі, які спокійно засідали в Парижі, мабуть забули, що може і траплялись в історії випадки, коли народи переможені, примусово втягнені до складу чужих держав, втрачали свою національність, асимілювались з народом господарем, але це було дуже давно і тільки з народами, які не мали національного усвідомлення. А тепер цього не може бути, бо нема такої сили, не винайдено її принаймні досі, щоб примусити, скажім, німця змінити свою німецьку душу на чеську, почати жити й думати чеськими катеґоріями, любити Чехію більше

Ентузіязм і конюнктура.

ЧЕСЬКО-НІМЕЦЬКИЙ КОНФЛІКТ І ПОЛЬЩА.

Варшава, 22. вересня.

Коли пишемо ці слова, на площах і вулицях Варшави шаліють у ріжнородних виявах гучної демонстрації тисячі, десятки, а може й сотні тисяч польського народу. Хто був у Варшаві в рішальних днях польсько-литовського напруження на весну цього року, міг би не без рації сказати: історія повторюється...

Цього роду ентузіязм майже завжди виплачується, коли має за собою сприятливу конюнктуру. А власне політична міжнародня конюнктура всміхнулася знову до Польщі. Несе її — так мовитиб — сама приспішена механіка подій. Механіка нагального розвитку розпаленого на біле залізо чесько-німецького конфлікту проходить несподіваними, неочікуваними, найчастіше аж до останньої хвилини непередбаченими, просто заскочливими кроками.

Ще тиждень тому Чемберлен у розмові з німецьким канцлером мав одну тему: Судети. Опісля в Берхтесгадені зявилися нові літаки з новими гостями: поляками та мадярами. Сталося щось неочікуване: Гітлер авансував на речника польсько-мадярських інтересів, висуваючи майже з власного почину справу територіяльних рекомпенсат для Варшави й Будапешту. Такий оборот справи завісив над золотою Прагою меч Дамокля, а над Вислою та в краю св. Стефана запалив новий ентузіязм і надії.

Найновіші телеграми з Ґодесберґу поставили світ і навіть розпалених надіями й новими планами союзників Німеччини перед новим несподіваним фактом: Гітлер не забув про українців та словаків, ставляючи вагу української проблеми на міжнародній арені. Вже сьогодні ніхто не сумнівається, що в історії повоєнної Европи зачалася нова сторінка.

•

Акредитовані у Варшаві чужинні дипльомати та найкраще зорієнтовані представники закордонної преси, що більше самі німецькі кореспонденти не сподівалися того, що Польща піде беззастережно рука в руку з Німеччиною. Дотеперішня політика міністра Бека супроти Праги казала сподіватися, що Польща уважно слідкуватиме хід чесько-німецького конфлікту. Для кожного було ясне, що Польща не занедбає використати доброї нагоди для інтервенції в справі Шлеська за Ользою, але мало було назагал таких, які вважали, що польсько-німецька співпраця прибере аж такі форми. Кожний поляк, тішучися з нагоди, уявляв собі, що Польща щонайбільше використає ситуацію, щоб загарантувати польській меншині в Ч. С. Р. максимальні громадянські права; але мало хто сподівався збройного маршу за Ользу та побільшення польської державної території. Польська права та демократично-ліва преса попрацювала останніми днями багато для чехофільської пропаганди, краківський „І. К. Ц." відступив навіть більшість своїх акцій тамошним закулісовим політикам і навіть урядова преса не посувалася надто далеко.

Дійсність заскочила всіх. Вже в кінці минулого тижня по варшавських редакціях запанувало збентеження: Вулиця Вежбова дала зрозуміти, що чехофільства деяких редакцій не буде толерувати. За білими плямами показалися стандардові комунікати ПАТ-а без коментарів. Опісля амбасадор Ліпський поїхав до Берхтесгадену, потім відбулося велике протичеське віче в Катовицях, сьогодні-ж ціла столиця Польщі реве голосом скликаних стотисячних мас: Вожди, веди нас на Прагу! Геть з пепічками! До Берези чеських кнедлів! Хочемо маршу на Прагу! На чехів, на чехів, на чехів!...

Не треба хіба казати, що при цій нагоді кожний намагається спекти свою печеню: ендеки вибивають жидівські шиби, ОНР остентаційно демонструє свою готовість співпрацювати з урядом, а над усім панує ОЗН зі своїми зеленими транспарентами, з масою гасел, промовців та реформаторів. Таким робом сьогодні, дійсно найбільші, які Варшава дотепер бачила, демонстрації, виконали подвійну ролю: залякували чехів та агітували за виборами, про які у воєнному ентузіязмі всі (що характеризує польську психіку) призабули. Найбільше, розуміється, вижиається молодь. З пишної вистави „І. К. Ц." не лишилося навіть сліду. Про деякі жидівські крамниці — жаль згадувати. До чеського посольства годі доступити; в усіх сторін окружили його кінні поліційні стежі. Кажуть врештою, що посол Славік спакував уже валізи і хто зна, чи не відїде ще сьогодні. Також французька амбасада — під охороною сконсиґнованих поліційних частин. На вулиці Оссолінських стоїть черга молодих людей. Це вербункове бюро Союзу шлеських повстанців проголосило мобілізацію охочих іти битися за Ользу...

•

Престіж міністра Бека зріс. Навіть збунтований останньо його звеличник, колишня підпора німецько-польського союзу, ред Цат-Мацкевич, захопився новою ситуацією. „Здається — пише він — що міністр Бек здобуде спільний кордон з мадярами і в цей спосіб добре прислужиться державі".

Одного Варшава не сподівалася: того, що Гітлер не забуде про закарпатських українців. Ще сьогодні вранці ніхто інший, тільки п. Адольф Бохенський, що виїхав як обсерватор до Женеви, у виленському „Слові" радив Гітлерові й Бекові **спільну польсько-мадярську границю** (була про це мова у вчорашній передовій „Діла" — Ред.).

Пан Бохенський дозволив собі на надто великий цинізм. Одначе Закарпаття вже настільки свідоме, що не дозволить собою торгувати.

Вісь Рим—Берлін мусить доказати, що в боротьбі з комунізмом не можна елімінувати українського чинника. Ясно, що доля Закарпаття залежить передовсім від постави самих українців.

КТВ.

З перспективи останніх 20 років.

Живемо в часах, коли підручники ґеоґрафії треба повикидати за вікна, бо не тільки найкращий ґеоґраф, але й досвідчений політик не можуть впевнено окреслити кордонів держав. Живемо за часів, коли навіть ґазетні статті не встигають наздогнати політичні події.

Живемо — треба це визнати — ще за часів війни, великої, так званої світової війни, що почалася в серпні 1914 р. і що далеко ще не закінчилася в вересні 1938 р.

Людська це річ помилятися і жорстоко помилилися найдосвідченіші, здавалося, наймудріші державні мужі цілого світу, коли майже 20 років тому (з ріжницею кількадесяти днів, — життя любить часом витворяти такі дотепи!) у дзеркальній салі Версальських палат найурочистіше і найвпевніше оголосили урбі ет орбі, що війна вже цілком закінечна, що запанував мир чи не в цілому світі, може і навіки...

Вони гадали, що війну вже закінчили, бо добрі французи, англійці, італійці, американці, японці, серби, румуни та інші народи в загальній кількости аж 25, ніби остаточно перемогли (та чи і могло бути інакше?!) лихих німців, мадярів, болгар та турків, отже поміж народами першої кляси — переможцями і народами другої кляси, переможеними, поставленими на коліна, мусить запанувати вічний мир, а переможені мусять назавжди ставитись до своїх переможців з пошаною, майже любовю.

Від цих перемог, від цього усвідомлення своєї переваги у представників народів вищої, першої кляси повстало чи не запаморочення від успіхів, бо вони втратили хист відчувати пропорції місця й часу.

Їм здавалось, що повторюються часи священого конгресу у Відні 1815 р. чи розбору Польщі, часи, коли, сидючи у стола за географічною мапою, можна ділити місцевости, розпоряжатися долею народів, розбиваючи їх на частини, підпорядковуючи ці частини цілком чужим державам.

І це саме тоді, коли один з цих державних мужів проголосив також на цілий світ гасло самовизначення народів, гасло, що впало на найвдячніший ґрунт, підготовлений націоналістичними рухами другої половини XIX. і початку XX. віку.

Державні мужі, які спокійно засідали в Парижі, мабуть забули, що може і траплялись в історії випадки, коли народи переможені, примусово втягнені до складу чужих держав, втрачали свою національність, асимілювались з народом господарем, але це було дуже давно і тільки з народами, які не мали національного усвідомлення. А тепер цього не може бути, бо нема такої сили, не винайдено її принаймні досі, щоб примусити, скажім, німця змінити свою німецьку душу на чеську, почати жити й думати чеськими катеґоріями, любити Чехію більше

ніж Німеччину або спрямовувати багнет на захист Чехії проти своїх братів.

І замість того, щоб дотримуватися гасла самовизначення народів державні мужі народів першої кляси, уявивши себе за розпорядчиків долі всіх народів Европи, не тільки не вживали заходів проти насильницького поневолення деяких народів, яке ділялося на їхніх очах, але погоджувалися на це, самі це робили з іншими народами, чи з їхніми частинами.

Чи міг за таких умов панувати мир у Европі?!

Уярмлені народи зазнавали приниження по приниженнях, моральні ляпаси, національні образи, не кажучи вже про фізичне їх винищування. Але вже такі тепер часи, що приниження національного усвідомлення тільки збільшує його, тільки загартовує його, нагартовує цілий нарід. Бо гасло самовизначення народів, яке 20 років тому проголосив безумовно ідеалістичний державний муж, актуальне і тепер, як це компетентно посвідчив чи не найталановитіший реаліст наших часів, великий практик, хоч і південного походження!

Живемо за часів перекроювання географічних мап і зрозуміло з найздоровішим еґоїзмом у світі, з націоналістичним еґоїзмом вглядиваємося в географічну мапу північних берегів Чорного Моря, в мапу, яку перехрещує чорна товста нитка Дніпра.

І мимоволі повстає фатальне питання: невже український нарід справді опустився на дно, невже історичні події пройдуть там десь понад його головою, а він і надалі залишиться розбитим потопленим судном?!

Чи вигоріло, зникло його національне усвідомлення, чи навпаки під ударами долі воно ґартується, набираючи форми, може незрозумілі, непомітні для нас, але форми, які дають певну надію на краще майбутнє, форми, які виводять його з національного уярмлення?!

Чи є в нашому розпорядженні дані для тої або іншої відповіді на поставлені запити?

Є!

Не будемо оперувати напівмітичними відомостями про повстання військових частин на совітській Україні, про великі націоналістичні змови...

Не будемо, бо не знаю, чи вони були справді, чи ні. Бо в який спосіб такі відомости могли дійти до нас? Краще недооцінити тамошнє становище, ніж переоцінити його.

Відомо, що европейська періодична преса вимагає сензацій, знаю, що попит народжує пропонування. Читаємо, що сьогодні професора Оттона Шмідта розстріляли, а завтра його намічають на заступника Літвінова, що сьогодні Блюхерові загрожує кара на горло за невдачі коло озера Хасана, а завтра йому доручають переорганізувати військо на совітській Україні!

Для европейської періодичної преси потрібна сензація з подій на Совітській Україні, для українців потрібна правда про події на Совітській Україні, нехай скупа, нехай часом гірка але правда!

Отже попереду декілька фактів з минулого.

Чи треба повторювати про систематичне винищування всього українського руху за довженний час окупації російського царату?! І як швидко вибухнуло це віками пригнічуване українське національне усвідомлення!

Не пощастило! Збройною силою нових окупантів виперто за кордон еліту, верхівку цього українського національного усвідомлення. А як же виросло, поширилось це національне усвідомлення уярмленого, замкнутого у вязниці, українського народу вже за часів викриття Спілки Визволення України?!

Не пощастило! Тисячі і тисячі національно усвідомлених українців петлюрівців розстріляно, заслано, винищено — „залізна мітла вимела з УССР всіх петлюрівців!"

А як охопило національне усвідомлення і міста, і колгоспи на Совітській Україні за часів селянського повстання 1931—1933 років, за часів неоціненої ще Скрипниківщини (дорєчі чималу ролю в цьому усвідомленні відограли й непрозумілі для більшости тут „Українські Вісті", орган ніби й українських комуністів, але головний нагolос тоді ставлено на українського духа і дуже невеликий на комунізм! Та про це може колись іншим разом)?!

Не пощастило! Сотні тисяч національно усвідомлених українців випечено залізом і вогнем, розстріляно, заслано, винищено нечуваним голодом! Знищено жовтоблакитну націоналістичну заразу!

А чим кермувався на весні 1937 р. зїзд комуністичної (це треба підкреслити!) партії України, коли він вимогав від Москви пожвавити українізацію, надати відповідальні посади партійні та адміністративні на Совітській Україні виключно українцям! Чим як не національним усвідомленням?!

Не пощастило! І знову скільки розстріляно, заслано... Навіть старого Петровського забрано, бо небезпечно було залишати його на Україні, адже ж і він брав участь у вищезгаданому зїзді.

Очищено Україну від ворогів народу! Туди призначено найвипробованіших, найпевніших росіян або українців спеціяльно вихованих та вивчених у Москві.

Пів року минуло, панувала цілком російська керма на зокупованій Україні по нечуваних екзекуціях та пацифікаціях. Здавалось, яке там національне усвідомлення може залишитись у тих, що їх залишили ще жити та працювати?!

І що —ми бачимо (на підставі тільки самих совітських повідомлень)?! У звязку з 125 роковинами народження Шевченка всю дослівно Україну охопив майже стихійний рух шанування його памяти!

Шевченка безумовно препарують як приятеля російських демократів, безумовно кладуть наголос на його твори, та на його щоденник писані російською мовою, але чи цей рух святкування його памяти на руку Москві? Чи не занепав за останніх років офіційний культ його памяти, чи не припинено будування памятника йому у Києві?!

А тепер памятник треба таки будувати! І тепер співають офіційно заповіт, і тепер треба видавати ще раз його твори! А тепер зачитуються його творами червоноармійські частини!...

Безумовно окупантська влада вживає заходів захопити цей рух у свої руки... але-ж чкий це рух?!.. Чиє імя на чолі цього руху?!

І якщо Шевченко дослівно вивів Україну з царського російського полону, то чи тепер він не сприятиме національному усвідомленню в большевицькому російському полоні і чи зможуть українці там цілком змінити свою українську душу на російську, почати жити й думати російськими катеґоріями, любити Росію більше ніж Україну або спрямовувати багнети на захист Росії проти своїх братів?!

Та може те, що окупаційний уряд не перешкоджає шанувати память Шевченка, це ніби нагорода українським громадянам за їхнє льояльне, віддане відношення до уряду?!

Ой щось неподібне воно до цього!

Коли ми звернемо увагу на засідання пленуму Центрального Комітету КП(б)У, що відбулося 13—14 вересня, то побачимо, що ця фактична найвища влада на Совітській Україні дуже турбується ходом хлібоздачі, урожай цього року дуже добрий, але дуже зле здають колгоспи (зібравши все належне собі) належний з них хліб державі, тобто всіма засобами уникають це робити.

А друге питання на засіданні пленуму було про збирання буряків. Урожай теж добрий, але колгоспники збирають його дуже зле. Як відомо, буряки — власність держави і колгоспники повинні би зібрати його не для себе, як хліб, а для держави.

Таксамо зле стоїть справа з мясопоставками на Совітській Україні.

Отже примусити цих хохлів! Та річ у тім, що становище тепер небезпечне на Совітській Украні, занадто тяжке можливими наслідками. Недаремно перетворено київську військ. округу на „особливу" військову округу, а цю округу складають области київська, житомирська, вінницька, камянецька, одеська, миколаївська, Дніпропетрівська. Не можнаж звідти виселити усіх тубільців?!... а чи безпечно дратувати мешканців прикордонної „особливої" військової округи?!

Ні, не зникло, не вигоріло там національне усвідомлення, набираючи нові форми для завершного часу!

За порадою свого дядька Леся Українка переклала з англійської мови леґенду про Роберта Брюса, короля шотляндського:

Шість разів не щастило шотляндцям з повстанням, шість разів розбили їх, — їхній вождь Роберт Брюс цілком зневірився. Збираючись покинути батьківщину він задивився, як

> Павутиння павук собі звив...
> Так шість разів той павук обривався
> І шість раз він на стелю влізав
> Але в сьоме таки удержався
> Й до стіни свою нитку припяв...

То чи не можна перефразувати [illegible] леґенди:

> Та невже таки нарід
> Менше має снаги, ніж павук?...

Гл. Л.

В трикутнику Дубно - Луцьк -- Рівне.

Репортаж із волинських міждивізійних маневрів.

3. ФРАГМЕНТИ ЗБЛИЗЬКА.

Про хід цілої акції інформував нас згаданий вже старшина начальної команди та комунікати, писані на машині, що їх він нам приводив зі штабу. Оглядати зблизька ми могли очевидно тільки фрагменти, на які натрапляли в безупинних розїздах автами по цілому терені.

Нерідко відходили ми доволі далеко від вигідних авт і вичікували на чистому полі цікавого боєвого епізоду. Довкола розгортався гарний осінній краєвид Волині. Хвилястий терен дозволяв із вищого горбка обняти очима безмежні обрії, що розпливались ген-ген далеко в синяві неба. Мирну картину оранки (плуґаторів по полях було чимало) чи звожения сухої конюшини до тихих сіл і хуторів безтежила час до часу відгомін далеких боїв. Десь затріщав скоростріл, то знову пронеслася глуха експльозія. Десь розрослась газова заслона, прикривши собою якусь людську оселю і — що найважніше — маневрування якоїсь військової частини, що в цій оселі примістилася. Далеко на одній з доріг замайорів великий відділ кінноти та щез у ліску. А зовсім близько промчалося кількох їздців, шукаючи слідів „ворога". Маленькими в початках цятки на голубому небі виростали швидко в могутніх сталевих птахів, що з гуком моторів проносились нераз доволі низько над нашими головами.

Та це менше емоціонувало репортерську братію. Вона хотіла чогось „зовсім із близька". На велику віддаль не все навіть можна було зорієнтуватися, чи це „блакитні", чи їх противники — „червоні", дарма, що в рух ішли далековиди. Отож падала команда „вертаємось до авт" і швидко пресова квартира мала свій постій за кільканадцять кільометрів дальше.

Автім, бувало, терпеливість оплачувалася. Безлюдні, як здавалося, і невеличкі ліси, порозкидані по терені, показалися [illegible] ... за її вояками великих частин кін[illegible] ... кольору „блакитна" ... І коли на відступаючу ... „червоної" кавалерії, закутану в ... дорогу ... відділ „червоних" ... скочив нечайно із „фланки" ... їздців, прихованих у лісі (що дало нам ... картину кавалерійської „шаржі"), то ... чи ожили: з них вискочила піхота ... китних". На наших очах розпорошені ... планово ґуртувались. У воздусі дудів ...

ніж Німеччину або спрямовувати багнет на захист Чехії проти своїх братів.

І замість того, щоб дотримуватися гасла самовизначення народів державні мужі народів першої кляси, уважвши себе за розпорядчиків долі всіх народів Европи, не тільки не вживали заходів проти насильницького поневолення деяких народів, яке ділося на їхніх очах, але погоджувалися на це, самі це робили з іншими народами, чи з їхніми частинами.

Чи міг за таких умов панувати мир у Европі?!

Уярмлені народи зазнавали приниження по принижених, моральні лапаси, національні образи, не кажучи вже про фізичне їх винищування. Але вже такі тепер часи, що приниження національного усвідомлення тільки збільшує його, тільки загартовує його, загартовує цілий нарід. Бо гасло самовизначення народів, яке 20 років тому проголосив безумовно ідеалістичний державний муж, актуальне і тепер, як це компетентно посвідчив чи не найталановитіший реаліст наших часів, великий практик, хоч і південного походження!

Живемо за часів перекроювання географічних мап і зрозуміло з найздоровішим егоїзмом у світі, з націоналістичним егоїзмом вглядуємося в географічну мапу північних берегів Чорного Моря, в мапу, яку перехрещує чорна товста нитка Дніпра.

І мимоволі повстає фатальне питання: невже український нарід справді опустився на дно, невже історичні події пройдуть там десь понад його головою, а він і надалі залишиться розбитим потопленим судном?!

Чи вигоріло, зникло його національне усвідомлення, чи навпаки під ударами долі воно гартується, набираючи форми, може незрозумілі, непомітні для нас, але форми, які дають певну надію на краще майбутнє, форми, які виводять його з національного уярмлення?!

Чи є в нашому розпорядженні дані для тої або іншої відповіді на поставлені запити?

Є!

Не будемо оперувати напівмітичними відомостями про повстання військових частин на совітській Україні, про великі націоналістичні змови...

Не будемо, бо не знаю, чи вони були справді, чи ні. Бо в який спосіб такі відомости могли дійти до нас? Краще недоцінити тамошнє становище, ніж переоцінити його.

Відомо, що европейська періодична преса вимогає сенсацій, знаю, що попит народжує пропонування. Читаємо, що сьогодні професора Оттона Шмідта розстріляли, а завтра його іменують на заступника Літвінова, що сьогодні Блюхерові загрожує кара на горло за невдачі коло озера Хасана, а завтра йому доручають переорганізувати військо на совітській Україні!

Для европейської періодичної преси потрібна сенсація з подій на Совітській Україні, для українців потрібна правда про події на Совітській Україні, нехай скупа, нехай часом гірка, але правда!

Отже попереду декілька фактів з минулого.

Чи треба повторювати про систематичне винищування всього українського руху за довжелезний час окупації російського царату?! І як швидко вибухнуло це віками приглушуване українське національне усвідомлення!

Не пощастило! Збройною силою нових окупантів випerто за кордон еліту, верхівку цього українського національного усвідомлення. А якже виросло, поширилось це національне усвідомлення уярмленого, замкнутого у вязниці, українського народу вже за часів викриття Спілки Визволення України?!

Не пощастило! Тисячі і тисячі національно усвідомлених українців петлюрівців розстріляно, заслано, винищено — „залізна мітла вимела з УССР всіх петлюрівців!"

А як охопило національне усвідомлення і міста, і колгоспи на Совітській Україні за часів селянського повстання 1931—1933 років, за часів неоціненої ще Скрипниківщини (дореч: чималу ролю в цьому усвідомленні відограли й незрозумілі для більшости тут „Українські Вісті", органи віри в українських комуністів, але головне натовк тоні ставлений на українського духа і дуже невеликий на комунізм! Та про це може колись іншим разом)?!

Не пощастило! Сотні тисяч національно усвідомлених українців випечено залізом і вогнем, розстріляно, заслано, винищено нечуваним голодом! Знищено жовтоблакитну націоналістичну заразу!

А чим кермувався на весні 1937 р. зїзд комуністичної (це треба підкреслити!) партії України, коли він вимогав від Москви пожвавити українізацію, надати відповідальні посади партійні та адміністративні на Совітській Україні виключно українцям! Чим як не національним усвідомленням?!

Не пощастило! І знову скільки розстріляно, заслано... Навіть старого Петровського забрано, бо небезпечно було залишати його на Україні, адже ж і він брав участь у вищезгаданому зїзді.

Очищено Україну від ворогів народу! Туди призначено найвипробуваніших, найпевніших росіян або українців спеціяльно вихованих та вивчених у Москві.

Пів року минуло, панувала цілком російська керма на заокупованій Україні по нечуваних екзекуціях та пацифікаціях. Здавалось, яке там національне усвідомлення може залишитись у тих, що їх залишили ще жити та працювати?!

І що — ми бачимо (на підставі тільки самих совітських повідомлень)?! У звязку з 125 роковинами народження Шевченка всю дослівно Україну охопив майже стихійний рух шанування його памяти!

Шевченка безумовно препарують як приятеля російських демократів, безумовно кладуть наголос на його твори, та на його щоденник писані російською мовою, але чи цей рух святкування його памяти на руку Москві? Чи не занепав за останніх років офіційний культ його памяти, чи не припинено будування памятника йому у Києві?!

А тепер памятник треба таки будувати! І тепер співають офіційно заповіт, і тепер треба видавати ще раз його твори! А тепер зачитуються його творами червоноармійські частини!...

Безумовно окупантська влада вживає заходів захопити цей рух у свої руки... але-ж який це рух?!.. Чиє імя на чолі цього руху?!

І якщо Шевченко дослівно вивів Україну з царського російського полону, то чи тепер він не сприятиме національному усвідомленню в большевицькому російському полоні і чи зможуть українці там цілком змінити свою українську душу на російську, почати жити й думати російськими катеґоріями, любити Росію більше ніж Україну або спрямовувати багнети на захист Росії проти своїх братів?!

Та може те, що окупаційний уряд не перешкоджає шанувати память Шевченка, це нагорода українським громадянам за їхнє льояльне, віддане відношення до уряду?!

Ой щось неподібне воно до цього!

Коли ми звернемо увагу на засідання пленуму Центрального Комітету КП(б)У, що відбулося 13—14 вересня, то побачимо, що на фактична найвища влада на Совітській Україні дуже турбується ходом хлібоздачі, урожай цього року дуже добрий, але дуже зле здають колгоспи (зібравши все належне собі) належний з них хліб державі, тобто всіма засобами уникають це робити.

А друге питання на засіданні пленуму було про збирання буряків. Урожай теж добрий, але колгоспники збирають його дуже зле. Як відомо, буряки — власність держави і колгоспники повинні би зібрати його не для себе, як хліб, а для держави.

Таксамо зле стоїть справа з мясопоставками на Совітській Україні.

Отже примусити цих хохлів! Та річ у тім, що становище тепер небезпечне на Совітській Украні, занадто тяжке можливими наслідками. Недаремно перетворено київську військ. округу на „особливу" військову округу, з цю округу складають области київська, житомирська, вінницька, камянецька, одеська, миколаївська, Дніпропетрівська. Не можнаж звідти виселити усіх тубільців?!... а чи безпечно дратувати мешканців прикордонної „особливої" військової округи?!

Ні, не зникло, не вигоріло там національне усвідомлення, набираючи нові форми для вирішного часу!

За порадою свого дядька Леся Українка переклала з англійської мови леґенду про Роберта Брюса, короля шотляндського:

Шість разів не шастило шотляндцям з повстанням, шість разів розбили їх, — їхній ватажок Роберт Брюс цілком зневірився. Збираючись покинути батьківщину він задивився, як

Павутиння павук собі звив...
Так шість разів той павук обривсь
І шість раз він на стелю влізав
Але в сьоме таки удержався
Й до стіни свою нитку припяв

То чи не можна перефразувати [illegible] леґенди:

Та невже таки нарід
Менше має снаги, ніж павук?

Гл. Л.

В трикутнику Дубно - Луцьк - Рівне.

Репортаж із волинських міждивізійних маневрів.

3. ФРАГМЕНТИ ЗБЛИЗЬКА.

Про хід цілої акції інформував нас згаданий вже старшина начальної команди та комунікати, писані на машині, що їх він нам привозив зі штабу. Оглядати зблизька ми могли очевидно тільки фрагменти, на які натрапляли в безупинних роїздах автами по цілому терені.

Нерідко відходили ми доволі далеко від вигідних авт і вичікували на чистому полі цікавого боєвого епізоду. Довкола розгортався гарний осінній краєвид Волині. Хвилястий терен дозволяв із вищого горбка обняти очима безмежні обрії, що розпливались ген-ген далеко в синяві неба. Мирну картину оравки (плуґаторів по полях було чимало) чи звожения сухої конюшини до тихих сіл і хуторів бентежив час до часу відгомін далеких боїв. Десь затріщав скоростріл, то знову пронеслася глуха експльозія. Десь розрослась газова заслона, прикривши собою якусь людську оселю і — що найважніше — маневрування якоїсь військової частини, що в цій оселі примістилася. Далеко на одній з доріг замайоріли великий відділ кінноти та щез у ліску. А зовсім близько промчалося кількох їздців, шукаючи слідів „ворога". Маломамітні в початках цятки на голубому небі виростали швидко в могутніх сталевих птахів, що з гуком моторів пролітали неpаз доволі низько над нашими головами.

Та це менше емоціонувало репортерську братію. Вона хотіла чогось „зовсім із близька". На велику віддаль не все навіть можна було [illegible] гадатися, чи це „блакитні", чи їх противники „червоні", дарма, що в рух ішли далековиди. Отож падала команда „вертаємось до авт" і швидко пресова кватира мала свій постій на [illegible] сяток кільометрів дальше.

Автім, бувало, терпеливість оплачувалась. Безлюдні, як здавалося, і невеличкі ліски [illegible] кидані по терені, показалися [illegible] вниками великих частин кін[illegible] та її [illegible] мання. І коли на відступаючу колону „[illegible] ної" кавалерії, закутану в пилюгу дороги, [illegible] скочив нечайно із „фланки" відділ „[illegible] їздців, прихованих у лісі (що дало нам [illegible] картину кавалерійської „шаржі"), то [illegible] ми ожили: з них вискочила ціла [illegible] частина [illegible] „ситних". На наших очах розпорошені [illegible] наново гуртувались. У воздусі [illegible]

[illegible] машинові кріси на тачанках, що їх тягнули в стилі „тройки", миттю займали становища, випрягаючи коні, і вистукували свою бойову пісню.

Це був саме „елемент", яким розкошувала пресова квартира. Олівці пильно записували безпосередні враження, фотографічні камери затримувались цінними пам'ятками. Симпатичний [illegible]оператор „ПАТ-а", що був моїм сусідом [illegible] пришмокував із вдоволення, що схопив такі „динамічні" моменти на плівку. Бо належить їх не було багато. Такої цінности не мало [illegible] картин, яким ми зблизька приглядались, хоч усе те здебільша було цікаве та фотогенічне: і таборування по селах, хуторах та прилісках усіх родів зброї, з панцирною включно, і [illegible] по ровах стежі, що крім звичайних [illegible] мали ще й ручні машинові кріси, і артилерійські обсерваційні пункти чи сховані не[illegible] дбайливо серед зелені гнізда важких машинових крісів. Навіть легкі танкетки чи [illegible] повзи були якось менше цікаві, коли вони стояли рядом на дорозі або на окраю ліса в [illegible] „акції".

Очевидно, і цю „акцію" сталевих потвор [illegible] нам бачити зовсім зблизька. Що правда, ті „червоні" танкетки, які занадто сміло [illegible] у гущу „ворога", робили радше смішне враження. Переховзуючись легко і швидко по [illegible] терені, вони пробували втекти від [illegible] піхотинців, що напастували їх безпо[illegible] картоплями. Колиж „роземці" примушували їх скапітулювати, присуджуючи їм поразку, з [illegible] отворів висунулись голови залоги, [illegible] й обпорошені, та проте поважні, не звертаючи на задиркуваті вигуки переможців — „[illegible]".

Треба зазначити, що „роземці", про яких [illegible] вище, були скрізь і всюди, виконуючи [illegible] ролю, ніж судді на мечах чи боксерських рингах. Вони-ж були носіями навіть смерти і поранень, а не тільки розпутували складні [illegible] найбільш ускладнені тим, що ніхто для [illegible] не був настільки грізний, щоб загрожувати [illegible] смертю, каліцтвом чи руїною. Носили „роземці" білі опаски (так як ми, тільки без [illegible] „преса") і присуд їх був невідкличний. [illegible], цей присуд не все був понутру і не [illegible] був зрозумілий. Колиб це була гра двох [illegible] дружин, то неодин нецензурний [illegible] упав би під адресою судді. Та це було [illegible] найважніше: дисципліна.

З зрозумілих причин т. зв. панцирна зброя [illegible] для нас — навіть колишніх фронтовиків — [illegible]. Це віддзеркалювалось у розмовах [illegible] побачити її в акції, в руїнницькому наступі. З розмов виходило, що це зброя [illegible] не така грізна, як колись здавалося. Не [illegible] тим, що сьогодні істнує вже успішна про[illegible] зброя (яку нам довелось теж [illegible] оглядати, хоч без слідів ділання), але [illegible] що вона недосконала в діланню, що не [illegible] можна вживати, що замучує людську [illegible] (жахливий сморід, горяч і пилюга в середині), що вимагає маси погонних засобів, що [illegible] вигляд із танку незвичайно обмежений, [illegible] поважний вплив на його боєву спроможність. А всеж годі не признати — особливо [illegible] і особливо коли їх велика кількість, [illegible] незбагнена лявіна — жахливого, [illegible] сугестивного, ділання.

[illegible] такої ватаги тяжких повзів мали ми [illegible], правда, здалека оглядати.

[illegible] фронтовим наступом „червоної" [illegible] на позиції „блакитних", що боронили [illegible] до Луцька. Ми попали в акцію саме тоді, [illegible] розстрільні з обох сторін пражили себе [illegible] вогнем, підтримувані артилерією з обох [illegible]. [illegible] в окопи „блакитних", ми могли [illegible] приглянутись ворожій тиралієрі, що [illegible] наступ. У наших окопах тарахкотіли ручні [illegible], яких тепер дуже багато, і [illegible]. Запалені газові свічки представляли [illegible] стрілен. Над головами вибу[illegible], що їх з повним оптичним і слуховим ефектом інсценізовано по цей бік, кида[illegible]. Хоч це не дуже довго тривало (на [illegible] щадять „муніцію"), проте [illegible] було доволі сильне. Противник, спи[illegible], почав окопуватись недалеко кіль[illegible] застав.

[illegible] тільки з гарматкою до ручних [illegible] тоді, коли противник уже тіль[illegible] кроків і через те міг видістати[illegible] артилерії, вийшли ми на горб, [illegible] на ширшу перспективу. Не зва[illegible] дрібний дощ і зимний вітер, приглядались [illegible] „червоних" на одному з дальших відтинків. І тоді там пустили в акцію важкі повзи. Їх похід був безпощадний. Дротяні застави, трудноці терену, людська стіна в окопах — усе те було зломане. Зблизька — таки зовсім близько побачили ми їх уже, коли вони верталися. 13 велеканів (з яких аж 7 попало на міни і властиво „не істнувало") викарабкалося без труду на битий шлях, зриваючи залізною гусеницею при закруті чимало землі з придорожнього берега.

До емоціональних моментів, що заслужили на особливу увагу, зарахувати треба ще десант муніції з численних літаків. Один за одним розвивались білі шовкові леткопади, несучи на землю черв. частинам мішки повні муніції. Десь були теж подібні десанти харчів та окремо десанти людей, але ми їх не зустрічали. Не довелось теж бачити поважніших воздушних боїв, зате бомбардування Луцька, куди ми одного дня заїхали, „червоними" літаками мало теж веселі епізоди. Випадковим свідком такого епізоду був я, коли переходив вулицю Костюшка. Деревляна „бомба" впала на один дім, критий папою, і скотилась на вулицю. Та містила вона в губці якусь теч, що розлившись на папі, почала парувати. Счинилась велика паніка серед жидів. Заалярмована вогнева сторожа звявилась аж трьома возами на те, щоб посміявшись відїхати назад.

На окрему увагу заслуговує організація лучби. Розіпнято дроти телеграфічно - телефонічні густою мережкою і крім того широко приноровлено обслугу радієм. Радієві вози з високими жердками зустрічали ми дуже часто. Їх безліч. Крім того мали ми змогу оглянути централю в Луцьку, звідкіля йшли всі приkази „блакитним" телефонами чи при помочі апаратів Юза.

На операційному терені звявились теж найвищі військові достойники на чолі з маршалом Ридзом - Сьміґлим. Пресову кватиру представлено міністрові військових справ ґен. Каспшицькому, І-ому віцеміністрові тогож ресорту ґен. Глуховському і кільком ґенералам. Дефіляду дивізій, що брали участь у маневрах приняв у Луцьку 20-го ц. м. маршалок Ридз-Сьміґли в окруженні численної ґенералiції. Загpаничних військових атташе на цих маневрах не було.

Сільське населення виявило зрозумілу цікавість маневрами, які спровадили на волинські хутори та села таку масу війська і такий ріжнородний воєнно-технічний виряд. Гуртки мущин, жінок чи дітей приглядалися здалека. Тільки сміливіші підходили зовсім близько. Мене, що вперше бачив волинське село, вражало вбожество. Серед садків і високих соняшників сховані соломяні хати виглядали вбого внутрі й зовні. Тільки чеські села і польські кольонії виглядали краще. Також одяг селян дуже бідний. А в неділю — хоч ми переїхали багато сіл — ніде не бачив я народніх одягів, славних волинських вишивок чи інших своєрідних признак. Усі мущини зодягнуті в міську конфекцію, жіноцтво в перкалі й іншу фабричну мануфактуру, дарма, що вони живуть далеко від міст.

Та може воно склалося так, що я побував саме в таких сторонах.

В. Несторович

Закарпаття у світлі статистики.

„Подкарпатске Гласі", ужгородський чеський щоденник, наводить цікаву статистику Закарпаття. Ось за останнім народнім переписом з 1930 р. на Закарпатті жило 718.586 осіб, а того 445.213 українців, 26.876 чехословаків, 11.490 німців, 109.336 мадярів, 91.212 жидів, 14.258 румунів і 16.212 чужинців.

За процентами є: 62 прц. українців, 4.17 прц. чехословаків, 1.61 прц. німців, 15.23 прц. мадярів, 12.72 прц. жидів, 2 прц. румунів, і 2.27 прц. чужинців.

За заняттям:

Самостійні рільники: 74.152 мешканців, з того: 57.586 українців, 826 чехословаків, 767 німців, 10.287 мадярів, 3.100 жидів, 1.124 румунів, 461 чужинців.

Лісові урядовці: 246 чехословаків, 57 українців (русинів), 34 німці, 67 мадярів, 10 жидів, 17 чужинців. Ясно, що тут українці щодо своєї кількости стоять за чужинцями, їх випередили навіть німці й мадяри. Правда, за минулих 8 літ тут положення змінилося трохи в користь українців, тільки не знати наскільки.

Урядовці промислових підприємств: 227 чехословаків, 29 українців (русинів), 60 німців, 116 мадярів, 150 жидів, 85 чужинців.

Торговці мішаними товарами: 185 чехословаків, 206 українців (русинів), 37 німців, 504 мадярів, 4819 жидів, 5 румунів, 218 чужинців.

Коршмарі та власники гостиниць: 81 чехословаків, 71 українців (русинів), 12 німців, 71 мадярів, 808 жидів 12 чужинців.

Поштові урядовці та службовці: 187 чехословаків, 71 українців (русинів), 11 німців, 156 мадярів, 192 жидів, 32 чужинців.

Службовці кас хорих: 334 чехословаків, 218 українців (русинів), 15 німців, 75 мадярів, 14 жидів, 3 румунів, 6 чужинців.

Залізничі службовці: 640 чехословаків, 1216 українців (русинів), 70 німців, 639 мадярів, 17 жидів, 13 румунів, 45 чужинців.

Адміністрація й суди: 3.127 чехословаків, 829 українців (русинів), 63 німців, 318 мадярів, 88 жидів, 13 румунів, 66 чужинців.

Інша публична служба (крім шкільництва та здоровельности) 125 чехословаків, 695 українців (русинів), 6 німців, 233 мадярів, 587 жидів, 7 румунів і 165 чужинців.

Учителі та професори: 735 чехословаків, 1.418 українців (русинів), 48 німців, 319 мадярів, 170 жидів, 12 румунів, 118 чужинців.

Наводимо цю статистику, з якої наглядно можна бачити, що в багатьох галузях (крім рільництва та шкільництва) випередили нас не тільки щодо пропорціонального заступництва але і щодо числа навіть мадяри й жиди.

Правда, за останні роки ці галузі змінилися в нашу користь і від самих нас залежить щоб ми всюди були заступлені пропорціонально.

(Нова Свобода.)

[illegible] машинові кріси на тачанках, що їх тягнули [illegible] „тройки“, миґом займали становища, [illegible] кіньми, і вистукували свою бо[illegible] пісню.

Це був саме „елемент“, яким розкошувала [illegible] квітира“. Олівці пильно записували [illegible] вражіння, фотографічні камери за[illegible] цінними памятками. Симпатичний [illegible] оператор „ПАТ-а“, що був моїм сусідом [illegible] прицмокував із вдоволення, що схо[illegible] такі „динамічні“ моменти на плівку. Бо на[illegible] не було багато. Такої цінности не мало [illegible] картин, яким ми зблизька приглядались, [illegible] усе те здебільша було цікаве та фотоґенічне [illegible] і таборування по селах, хуторах та прилісках [illegible] усіх родів зброї, з панцирною включно, і [illegible] по ровах стежі, що крім звичайних [illegible] мали ще й ручні машинові кріси, і артилерійські обсерваційні пункти чи сховані не[illegible] як вони дбайливо серед зелені гнізда важ[illegible] машинових крісів. Навіть легкі танкетки чи [illegible] повзи були якось менше цікаві, коли во[illegible] стояли рядом на дорозі або на окраю ліса в [illegible] „акції“.

Очевидно, і цю „акцію“ сталевих потвор [illegible] нам бачити зовсім зблизька. Що прав[illegible] ці „червоні“ танкетки, які занадто сміло за[illegible] у гущу „ворога“, робили радше смішне [illegible]. Переховзуючись легко і швидко по [illegible] терені, вони пробували втекти від зу[illegible] піхотинців, що нападали їх безпо[illegible] картоплями. Колиж „роземці“ приму[illegible] їх скапітулювати, присуджуючи їм поразку, [illegible] отворів висунулись голови залоги, [illegible] й обпорошені, та проте поважні, не вва[illegible] на задиркуваті вигуки переможців — „блакитних“.

Треба зазначити, що „роземці“, про яких [illegible] вище, були скрізь і всюди, виконуючи [illegible] ролю, ніж судді на мечах чи боксерських рінгах. Вони-ж були носіями навіть смер[illegible] і поранень, а не тільки розпутували складні [illegible] найбільш ускладнені тим, що ніхто для [illegible] не був настільки грізний, щоб загрожу[illegible] смертю, каліцтвом чи руїною. Носи[illegible] „роземці“ білі опаски (так як ми, тільки без [illegible] „преса“) і присуд їх був невідкличний. [illegible] цей присуд не все був понутру і не [illegible] зрозумілий. Колиб це була гра двох [illegible] дружин, то неодин нецензурний [illegible] упав би під адресою судді. Та це було [illegible], де найважніше: дисципліна.

З зрозумілих причин т. зв. панцирна зброя [illegible] — навіть колишніх фронтовиків — [illegible]. Це віддзеркалювалось у розмовах і [illegible] побачити її в акції, в руїнницьких наступі. З розмов виходило, що це зброя [illegible] не така грізна, як колись здавалося. Не [illegible] тим, що сьогодні існує вже успішна про[illegible] зброя (яку нам довелось теж [illegible] оглядати, хоч без слідів ділання), але [illegible], що вона недосконала в діланню, що не [illegible] вживати, що замучує людську [illegible] смідний сморід, горяч і пилюга в се[illegible], що вимагає маси погонних засобів, що [illegible] вигляд із танку незвичайно обмежений, [illegible] поважний вплив на його боєву спро[illegible]. А всеж годі не признати — особливо [illegible] повзам і особливо коли їх велика кіль[illegible] як невблаганна лявіна — жахливого, [illegible] сугестивного, ділання.

[illegible] такої ватаги тяжких повзів мали ми [illegible], правда, здалека оглядати.

[illegible] фронтовим наступом „червоної“ [illegible] на позиції „блакитних“, що боронили [illegible] до Луцька. Ми попали в акцію саме то[illegible] розстрільні з обох сторін пражили себе [illegible] вогнем, підтримувані артилерією з обох [illegible]. Скочивши в окопи „блакитних“, ми мог[illegible] приглянутись ворожій тиралієрі, що [illegible] наступ. У наших окопах тарахкотіли руч[illegible], яких тепер дуже багато, і зви[illegible] кріси. Запалені газові свічки представляли [illegible] стрілен. Над головами вибу[illegible], що їх з повним оптичним і слу[illegible] інсценізовано по цей бік, кида[illegible]. Хоч це не дуже довго тривало (на [illegible] щадять „муніцію“), проте [illegible] було доволі сильне. Противник, спи[illegible], почав окопуватись недалеко кіль[illegible] застав.

[illegible] гніздо з гарматкою до ручних [illegible] тоді, коли противник уже тіль[illegible] кроків і через те міг видістати[illegible] артилерії, вийшли ми на горб, [illegible] на ширшу перспективу. Не вва[illegible] дрібний дощ і зимний вітер, пригля[illegible] „червоних“ на одному з дальших відтинків. І тоді там пустили в акцію важкі повзи. Їх похід був безпощадний. Дротяні застави, труднощі терену, людська стіна в окопах — усе те було зломане. Зблизька — таки зовсім близько побачили ми їх уже, коли вони верталися. 13 великанів (з яких аж 7 попало на міни і властиво „не істнувало“) викарабкалося без труду на битий шлях, зриваючи залізною гусеницею при закруті чимало землі з придорожного берега.

До емоціональних моментів, що заслужили на особливу увагу, зарахувати треба ще десант муніції з численних літаків. Один за одним розвивались білі шовкові леґкопали, несучи на землю черв. частинам мішки повні муніції. Десь були теж подібні десанти харчів та окремо десанти людей, але ми їх не зустрічали. Не довелось теж бачити поважніших воздушних боїв, зате бомбардування Луцька, куди ми одного дня заїхали, „червоними“ літаками мало теж веселі епізоди. Випадковим свідком такого епізоду був я, коли переходив вулицю Костюшка. Деревляна „бомба“ впала на один дім, критий папою, і скотилась на вулицю. Та містила вона в губці якусь теч, що розлившись на папі, почала парувати. Счинилась велика паніка серед жидів. Заалярмована вогнева сторожа зявилась аж трьома возами на те, щоб посміявшись відїхати назад.

На окрему увагу заслуговує організація лучби. Розіпнято дроти телеграфічно - телефонічні густою мережкою і крім того широко приноровлено обслугу радієм. Радієві вози з високими жердками зустрічали ми дуже часто. Їх безліч. Крім того мали ми змогу оглянути централю в Луцьку, звідкіля йшли всі прикази „блакитним“ телефонами чи при помочі апаратів Юза.

На операційному терені зявились теж найвищі військові достойники на чолі з маршалом Ридзом - Сьміґлим. Пресову кватиру представлено міністрові військових справ ґен. Каспшицькому, І-ому віцеміністрові тогож ресорту ґен. Ґлуховському і кільком ґенералам. Дефіляду дивізій, що брали участь у маневрах приняв у Луцьку 20-го ц. м. маршалок Ридз-Сьміґли в окруженні численної ґенераліції. Загораничних військових атташе на цих маневрах не було.

Сільське населення виявило зрозумілу цікавість маневрами, які спровадили на волинські хутори та села таку масу війська і такий ріжнородний воєнно-технічний виряд. Гуртки мущин, жінок чи дітей приглядалися здалека. Тільки смілнивіші підходили зовсім близько. Мене, що вперше бачив волинське село, вражало вбожество. Серед садків і високих соняшників сховані соломяні хати виглядали вбого внутрі й зовні. Тільки чеські села і польські кольонії виглядали краще. Також одяг селян дуже бідний. А в неділю — хоч ми переїхали багато сіл — ніде не бачив я народніх одягів, славних волинських вишивок чи інших своєрідних признак. Усі мущини зодягнуті в міську конфекцію, жіноцтво в перкалі й іншу фабричну мануфактуру, дарма, що вони живуть далеко від міст.

Та може воно склалося так, що я побував саме в таких сторонах.

В. Несторович

Закарпаття у світлі статистики.

„Подкарпатске Гласі“, ужгородський чеський щоденник, наводять цікаву статистику Закарпаття. Ось за останнім народнім переписом з 1930 р. на Закарпатті жило 718.586 осіб, з того 445.213 українців, 26.876 чехословаків, 11.490 німців, 109.336 мадярів, 91.212 жидів, 14.258 румунів і 16.212 чужинців.

За процентами є: 62 прц. українців, 4.17 прц. чехословаків, 1.61 прц. німців, 15.23 прц. мадярів, 12.72 прц. жидів, 2 прц. румунів, і 2.27 прц. чужинців.

За зайняттям:

Самостійні рільники: 74.152 мешканців, з того: 57.586 украніців, 826 чехословаків, 767 німців, 10.287 мадярів, 3.100 жидів, 1.124 румунів, 461 чужинців.

Лісові урядовці: 246 чехословаків, 57 українців (русинів), 34 німці, 67 мадярів, 10 жидів, 17 чужинців. Ясно, що тут українці щодо своєї кількости стоять за чужинцями, їх випередили навіть німці й мадяри. Правда, за минулих 8 літ тут положення змінилося трохи в користь українців, тільки не знати наскільки.

Урядовці промислових підприємств: 227 чехословаків, 29 українців (русинів), 60 німців, 116 мадярів, 150 жидів, 85 чужинців.

Торговці мішаними товарами: 185 чехословаків, 206 українців (русунів), 37 німців, 504 мадярів, 4819 жидів, 5 румунів, 218 чужинців.

Коршмарі та власники гостинниць: 81 чехословаків, 71 українців (русинів), 12 німців, 71 мадярів, 808 жидів 12 чужинців.

Поштові урядовці та службовці: 187 чехословаків, 71 українців (русинів), 11 німців, 156 мадярів, 192 жидів, 32 чужинців.

Службовці кас хорих: 334 чехословаків, 218 українців (русинів), 15 німців, 75 мадярів, 14 жидів, 3 румунів, 6 чужинців.

Залізничі службовці: 640 чехословаків, 1216 українців (русинів), 70 німців, 639 мадярів, 17 жидів, 13 румунів, 45 чужинців.

Адміністрація й суди: 3.127 чехословаків, 829 украніців (русинів), 63 німців, 318 мадярів, 88 жидів, 13 румунів, 66 чужинців.

Інша публична служба (крім шкільництва та здоровельности) 125 чехословаків, 695 українців (русинів), 6 німців, 233 мадярів, 587 жидів, 7 румунів і 165 чужинців.

Учителі та професори: 735 чехословаків, 1418 українців, (русинів), 48 німців, 319 мадярів, 170 жидів, 12 румунів, 118 чужинців.

Наводимо цю статистику, з якої наглядно можна бачити, що в багатьох галузях (крім рільництва та шкільництва) випередили нас не тільки щодо пропорціонального заступництва, але і щодо числа навіть мадяри й жиди.

Правда, за останні роки ці галузі змінилися в нашу користь і від самих нас залежить, щоб ми всюди були заступлені пропорціонально.

(Нова Свобода.)

Зміна адміністратора в Народньому Домі у Львові.

Дня 23. вересня ц. р. приняв львівський воєвода п. А. Білик внесену 16. ц. м. резигнацію проф. інж. Романа Вельпеля з адміністрації „Народнього Дому" у Львові та іменував на його місце ем. президента Окружного Суду п. Вінцентого Зиркевича.

Проф. Вельпель адміністрував Народнім Домом два роки і як муж довіря головного вірителя тієї установи, а саме Банку Господарства Краєвого, мав перевести її санацію. В часі свого урядування виконав проф. Вельпель господарським способом основний ремонт усіх реальностей Нар. Дому у Львові, перебудував дім фундації М. Білоуса в Коломиї та горальню в Білці і млин у Костеневі. Переведені адаптації уможливили винаєм льокалів, що досі стояли порожні та збільшили доходовість реальностей Нар. Дому на більше як 30.000 зол. річно. Крім цього проф. Вельпель старався з успіхом привичаїти льокаторів платити комірне, що теж значно збільшило готівкові впливи. Зате зовсім не повелося проф. Вельпелеві стягнути поверх 150.000 зол. залеглих чиншів, залишених попередньою управою, що здебільша показались задавненими та нестягальними. Щоб заспокоїти найпекучіші зобовязання, продав проф. Вельпель за згодою Тимчасового Виділу митропол. Шептицькому реальність при вул. Зиблікевича 30 (з церквою) та розпарцелював значну частину ґрунтів у Білці й Костеневі, добуваючи з обох трансакцій понад чверть міліона золотих, до яких прийдеться дочислити ще коло 50.000 зол., що вплинуть ще з парцеляції.

Адміністратор Народнього Дому, який тепер відходить, як людина культурна, простолінійна та беззастережно чесна, що в завідувану установу вложив багато доброї волі, знання та праці, заслужився для установи і за це йому належиться подяка, дарма, що радикальна санація установи все ще, не вважаючи на ліпшу адміністрацію та великі жертви у майні, стоїть під знаком запиту, бо Народній Дім має **понад міліон золотих зобовязань**, які ледви чи буде можна амортизувати з біжучих доходів.

При всіх додатніх прикметах доброго техніка та адміністратора вражав в інж. Вельпеля брак рішучости у справах, в яких не почувався певним на чужо-національному ґрунті, чого клясичним прикладом є формальне залишення до сьогодні „у службі" дорого оплачуваного колишнього директора Нар. Дому п. І. Слизюка, про якого зайвість і шкідливість сам був від перших хвилин урядування переконаний. З жалем треба теж ствердити, що інж. Вельпель лиш у виняткових випадках користав з оферт наших ремісників та промисловців.

Не вважаючи на незаперечно позитивні висліди праці інж. Вельпеля, велася проти нього досить неперебірчива отверта, а певне і підпольна боротьба, якої висловом були статті у москвофільських та польських газетах і то не лише типу „І. К. Ц." і „Греко-Католіка", але і в газеті організації, якої сам є членом („Воля і Чин"), що мабуть і спонукало його самому вступитися. Цікаво, що про це вже від кількох місяців говорили у кругах, зближених до п. Слизюка. Одиноким замітом, підношеним проти п. Вельпеля, було — сміх людям сказати — його „українофільство", що проявилось у винаймі частини свобідних та перебудованих льокалів українським установам, за чиншом у пересічі на 20% вищим, ніж його платять чи вірніше повинні платити — москвофільські установи. Під цю пору вплачують українські установи титулом чиншу понад 17.000 зол. річно і є найточнішими платниками, що в хвилинах потреби навіть вигоджували Народньому Домові вплатою кількамісячних чиншів наперед.

На покликання нового адміністратора українська суспільність не мала ніякого впливу. І хоч заходять поважні сумніви, чи зміна в часі ведення важних праць, що їх розпочав його попередник, була під цю пору доцільна, українське громадянство ставиться до неї з вижидаючою резервою, як зрештою до всіх ходів влади, що несе повну відповідальність за післявоєнну господарку в Н. Д.

Всеж українське громадянство, зокрема львівське, повинно призабутій і політично занедбаній справі Народнього Дому присвятити в найближчому часі більше уваги.

Український меморіял у Женеві.

„Журналь де Женев" з 19. ц. м. подає під наголовком „Ситуація України" отсе: Пан В. Прокопович, голова ради національного українського уряду на вигнанні, предложив президентові XIX. Збору отсей меморіял про становище на окупованій Україні:

Приймаючи СССР до свого складу, перебрала Ліґа Націй зобовязання пильнувати за тим, щоб внутрішне становище тієї країни не перечило пактові. Л. Н. має обовязок згідно з артикулом 10. пакту ґарантувати політичну незалежність не лише цілого Совітського Союзу, але також кожного з його членів, яким конституція СССР забезпечує право виступити з нього. А за **цей останній рік, коли тисячі осіб розстріляно** під замітом того, що вони хотіли відокремити Україну від СССР, дав український нарід безсумнівні докази свого незломного змагання здобути свою незалежність.

Між соткою осіб, що складають три найвищі органи влади України — президію Центрального виконавчого Комітету, Політичне Бюро Комуністичної Партії і Раду Комісарів, майже всіх увязнено і розстріляно під загальним обвинуваченням, що вони намагалися відокремити Совітську Україну від СССР. Ці факти творять справжній плебісцит, бо всі ті, яких сама совітська влада уважала вибранцями українського населення, висловилися за відокремленням України, роблячи ужиток зі згаданих параграфів совітської конституції дотично права залишити СССР.

Колиж не зважаючи на поновні заклики, Л. Н. не зробила нічого на користь поневоленої України, то зрозуміло, що український нарід уважає Л. Н., членом якої є СССР, почасти відповідальною за те страшне становище, в якім він тепер перебуває. Стверджуючи, що Л. Н. на жаль ніколи не розуміла значіння національної ідеї, що довело до сучасної небезпеки війни, автор меморіялу уважає „своїм моральним обовязком заявити, що факт постійного відмовлювання народам поневоленим Москвою, їх права на самоозначення доведе безспірно до страхіть війни".

—o—

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА" Ч. 26.

НАТАЛЯ ЯХНЕНКО. 6

Алла.

(Докінчення).

Я мав дуже мало часу і тому зараз таки приступив до справи.

— Пані Алло, — почав я — як знаєте, ваш чоловік — мій найліпший друг, більш як брат. Тільки тому я дозволяю собі про щось вас спитатися. Я бачу, що останніми часами між вами не йде так, як колись ішло. Чи не міг би я якось помогти вам обоїм? Може ви маєте до нього якийсь жаль, може я поговорив би із ним на розум?

Вдоволений вираз зійшов з обличчя Алли. У тій хвилині я остаточно переконався, що очі в неї таки були дійсно рибячі. Принаймні в ту мить вони були такі; вираз їх був шкляний і неприємний.

— Я боюся, Петре, що це справа, що її ми моглиб полагодити лише самі між собою, я та Василь. Але я скажу вам у чім річ. Василь дуже добрий, я його дуже люблю. Але — тут вона підвищила голос — він пригнічує мою індивідуальність. Він поводиться зі мною як із найгіршим ворогом, він гальмує мій розвиток, пригнічує талант. Йому перешкоджає те, що я пишу поезії!

— Але ж, пані Алло! Він же розуміється на таких речах. Може ви дійсно не маєте великого таланту.

— Ні, це неправда! — загорілася вона. — Інші люди інакше кажуть! — вона показала на канапу, де перед хвилиною сидів панок, і я зрозумів, що це він був тим „іншим". — Інші кажуть що я таки добюся свого і радять мені витримати, піддержують мене. А він! Я знаю, що це таке: це заздрість, підла заздрість. Він не хоче допустити, щоб я теж була чимось! Він сам тільки хоче мати славу.

Коли вона договорилася до слави, я побачив, що справа надто поважна: баба здуріла остаточно. І хто подумав би! Ввечір перед сном я оповів Ганні всю розмову. Я ніколи ще не бачив Ганни такою: — „Індивідуальність!" — вибухла вона якимось несамовитим сміхом. — „Алла індивідуальність!" — І за хвилину, як вже заспокоїлася: — Хіба ніхто не повірить, щоб Алла була направду якоюсь індивідуальністю. Нідокого не можна так гарно приклясти відомої фрази, як до неї: „Вона зеро, коли перед нею стоїть Василь — вони удвох ... кругле, добре десять! Не журися — ... без неї буде вищого калібру одиниця ... наж уже добирає собі таке саме зеро, як і ... на".

Ганна буває часами гостра, аж ... тоді я волію мовчати. Потім я мав свої ... ливі справи і перестав займатися Василем ... віть виїхав. Коли і по моїм приїзді ... довго до нас не приходив, я пішов до ... Він як завжди сидів і писав. Був ... почорнілий якийсь, але таксамо працьовитий ... Мене вразило, що в кімнаті ніби не такий ... рядок, як передше. Я мав прочуття, але ... спитати. Але коли він сам наставив ... на чай і сам накрив стіл, я набрався ...

— „Де Алла?" — спитав я.

Василь неозначено махнув рукою — ... читає вірші Брилеві — промовив. І ... чучи мою непевну міну, додав: — „Не ... від мене зовсім. Але залишімо це ... скажу ліпшу новину: мене запросили ... тора „Огляду Письменства". — Ч... Часом і у нас дочікаємся правдивих..."

І він почав шукати листа, щоб ... мені з поясненим обличчям.

Зміна адміністратора в Народньому Домі у Львові.

Дня 23. вересня ц. р. приняв львівський воєвода п. А. Білик внесену 16. ц. м. резигнацію проф. інж. Романа Вельпеля з адміністрації „Народнього Дому" у Львові та іменував на його місце ем. президента Окружного Суду п. **Вінцентого Зиркевича.**

Проф. Вельпель адміністрував Народнім Домом два роки і як муж довіря головного вірителя тієї установи, а саме Банку Господарства Краєвого, мав перевести її санацію. В часі свого урядування виконав проф. Вельпель господарським способом основний ремонт усіх реальностей Нар. Дому у Львові, перебудував дім фундації М. Білоуса в Коломиї та горальню в Білці і млин у Костеневі. Переведені адаптації уможливили винаєм льокалів, що досі стояли порожні та збільшили доходовість реальностей Нар. Дому на більше як 30.000 зол. річно. Крім цього проф. Вельпель старався з успіхом привчати льокаторів платити комірне, що теж значно збільшило готівкові вплиби. Зате зовсім не повелося проф. Вельпелеві стягнути поверх 150.000 зол. залеглих чиншів, залишених попередньою управою, що здебільша показались задавненими та нестягальними. Щоб заспокоїти найпекучіші зобовязання, продав проф. Вельпель за згодою Тимчасового Виділу митропол. Шептицькому реальність при вул. Зибликевича 30 (з церквою) та розпарцелював значну частину грунтів у Білці й Костеневі, добуваючи з обох трансакцій понад чверть міліона золотих, до яких прийдеться дочислити ще коло 50.000 зол., що вплинуть ще з парцеляції.

Адміністратор Народнього Дому, який тепер відходить, як людина культурна, простолінійна та беззастережно чесна, що в завідувану установу вложив багато доброї волі, знання та праці, заслужився для установи і за це йому належиться подяка, дарма, що радикальна санація установи все ще, не вважаючи на ліпшу адміністрацію та великі жертви у майні, стоїть під знаком запиту, бо Народній Дім має **понад міліон золотих зобовязань,** які леднє чи буде можна амортизувати з біжучих доходів.

При всіх додатніх прикметах доброго техніка та адміністратора вражав в інж. Вельпеля брак рішучости у справах, в яких не почувався певним на чужо-національному грунті, чого клясичним прикладом є формальне залишення до сьогодні „у службі" дорого оплачуваного колишнього директора Нар. Дому п. І. Слизюка, про якого зайвість і шкідливість сам був від перших хвилин урядування переконаний. З жалем треба теж ствердити, що інж. Вельпель лиш у виняткових випадках користав з оферт наших ремісників та промисловців.

Не вважаючи на незаперечно позитивні висліди праці інж. Вельпеля, велася проти нього досить неперебірчива отверта, а певне і підпольна боротьба, якої висловом були статті у москвофільських та польських газетах і то не лише типу „І. К. Ц." і „Греко-Католіка", але і в газеті організації, якої сам є членом („Воля і Чин"), що мабуть і спонукало його самому вступитися. Цікаво, що про це вже від кількох місяців говорили у кругах, зближених до п. Слизюка. Одиноким замітом, підношеним проти п. Вельпеля, було — сміх людям сказати — його „українофільство", що проявилось у винаймі частини свобідних та перебудованих льокалів українським установам, за чиншом у пересічі на 20% вищим, ніж його платять чи вірніше повинні платити — москвофільські установи. Під цю пору вплачують українські установи титулом чиншу понад 17.000 зол. річно і є найточнішими платниками, що в хвилинах потреби навіть [illegible] годжували Народньому Домові вплатою кіл[ькох] місячних чиншів наперед.

На покликання нового адміністратора у[кра]їнська суспільність не мала ніякого впливу. І [...] заходять поважні сумніви, чи зміна в часі ве[дення] ня важних праць, що їх розпочав його попер[ед]ник, була під цю пору доцільна, українське г[ро]мадянство ставиться до неї з вижидаючою [ре]зервою, як зрештою до всіх ходів влади, що [...]се повну відповідальність за післявоєнну гос[по]дарку в Н. Д.

Всеж українське громадянство, зокре[ма] львівське, повинно призабутій і політично [...] недбаній справі Народнього Дому присвяти[ти] в найближчому часі більше уваги.

Український меморіял у Женеві.

„Журналь де Женев" з 19. ц. м. подає під наголовком „Ситуація України" отсе: Пан В. Прокопович, голова ради національного українського уряду на вигнанні, предложив президентові XIX. Збору отсей меморіял про становище на окупованій Україні:

Приймаючи СССР до свого складу, перебрала Ліга Націй зобовязання пильнувати за тим, щоб внутрішнє становище тієї країни не перечило пактові. Л. Н. має обовязок згідно з артикулом 10. пакту гарантувати політичну незалежність не лише цілого Совітського Союзу, але також кожного з його членів, яким конституція СССР забезпечує право виступити з нього. А за цей останній рік, коли тисячі осіб розстріляно під замітом того, що вони хотіли відокремити Україну від СССР, дав український нарід безсумнівні докази свого незломного змагання здобути свою незалежність.

Між соткою осіб, що складають три найвищі органи влади України — президію Центрального виконавчого Комітету, Політичне Бюро Комуністичної Партії і Раду Комісарів, майже в[сіх] увязнено і розстріляно під загальним о[бвину]ваченням, що вони намагалися відокремити Сов[іт]ську Україну від СССР. Ці факти творять спра[в]жній плебісцит, бо всі ті, яких сама совітс[ька] влада уважала вибранцями українського на[се]лення, висловилися за відокремленням Украї[ни], роблячи ужиток зі згаданих параграфів сов[іт]ської конституції дотично права залишити СССР.

Колиж не зважаючи на поновні заклики, Л. Н. не зробила нічого на користь поневоленої України, то зрозуміло, що український нарід уважає Л. Н., членом якої є СССР, почасти відповідальною за те страшне становище, в якім він тепер перебуває. Стверджуючи, що Л. Н. ні [...] ніколи не розуміла значіння національної [...] що довело до сучасної небезпеки війни, авт[ор] меморіялу уважає „своїм моральним обовязк[ом] заявити, що факт постійного відмовлювання на[]родам поневоленим Москвою, їх права на само[]означення доведе безспірно до страхіть війни".

—o—

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА" Ч. 26.

НАТАЛЯ ЯХНЕНКО. 6

Алла.

(Докінчення).

Я мав дуже мало часу і тому зараз таки приступив до справи.

— Пані Алло, — почав я — ви знаєте, ваш чоловік — мій найліпший друг, більш як брат. Тільки тому я дозволяю собі про щось вас спитатися. Я бачу, що останніми часами між вами не йде так, як колись ішло. Чи не міг би я якось помогти вам обоїм? Може ви маєте до нього якийсь жаль, може я поговорив би із ним на розум?

Вдоволений вираз зійшов з обличчя Алли. У тій хвилині я остаточно переконався, що очі в неї таки були дійсно риб'ячі. Принаймні в ту мить вони були такі: вираз їх був шклистий і неприємний.

— Я боюся, Петре, що це справа, що її ми могли б полагодити лише самі між собою, я та Василь. Але я скажу вам у чім річ. Василь дуже добрий, я його дуже люблю. Але — тут вона підвищила голос — він пригнічує мою індивідуальність. Він поводиться зі мною як із найгіршим ворогом, він гальмує мій розвиток, пригнічує талант. Йому перешкоджає те, що я пишу поезії!

— Але ж, пані Алло! Він же розуміється на таких речах. Може ви дійсно не маєте великого таланту.

— Ні, це неправда! — загорілася вона. — Інші люди інакше кажуть! — вона показала на канапу, де перед хвилиною сидів панок, і я зрозумів, що це він був тим „іншим". — Інші кажуть що я таки добюся свого і радять мені витримати, піддержують мене. А він! Я знаю, що це таке: це заздрість, підла заздрість. Він не хоче допустити, щоб я теж була чимось! Він сам тільки хоче мати славу.

Коли вона договорилася до слави, я побачив, що справа надто поважна: баба здуріла остаточно. І хто подумав би! Вечір перед сном я оповів Ганні всю розмову. Я ніколи ще не бачив Ганни такою: — „Індивідуальність!" — вибухла вона якимось несамовитим сміхом. — „Алла індивідуальність!" — І за хвилину, як вже заспокоїлася: — Хіба ніхто не повірить, щоб Алла була направду якоюсь індивідуальністю. Нікого не можна так гарно приклaсти відомої фрази, як до неї: „Вона зеро, [...] перед нею стоїть Василь — вони удвох [...] кругле, добре десять! Не журися — [...] без неї буде вищого калібру одиницею. [...] наж уже добирає собі таке саме зеро, як і [...]на".

Ганна буває часами гостра, аж [...] тоді я волію мовчати. Потім я мав свої [...]ливі справи і перестав займатися Василе[м...] віть виїхав. Коли і по моїм приїзді [Ва]сиь довго до нас не приходив, я пішов до [нього]. Він як завжди сидів і писав. Був [...] почорнілий якийсь, але також працьови[тий...] Мене вразило, що в кімнаті вже не [...] рядок, як передше. Я мав прочути, але [...] спитати. Але коли він сам наставив [...] на чай і сам накрив стіл, я вибрався [...]

— „Де Алла?" — спитав я.

Василь несподівано махнув рукою — [...] читає вірші Бриллеві — промовив. І [...] чучи мою непевну міну, додав. — [...] від мене зовсім. Але залишимо це. [...] скажу ліпшу новину: мене запросили на ре[дак]тора „Огляду Письменства". — [...] Часом і у нас дочекатися признання".

І він почав шукати листа, щоб [...] мені з розясненим обличчям.

Чехословацькі війська збираються на мадярському кордоні.

До Будапешту наспіла вістка, що на мадярському пограниччі чехи ведуть поспішну військову підготову; в пятницю приїхало кілька нових військових транспортів.

. У кількох місцевостях замкнено граничний рух між Мадярщиною та Чехословаччиною.

Німецька армія увійде ще нині до Чехословаччини.

ЧЕХИ ПЕРЕРИВАЮТЬ ЗАЛІЗНИЧІ ЛІНІЇ.

Як повідомляють кореспонденти льондонських часописів з Годесбергу, деякі особи з окруження Гітлера заявили, що німецька армія мусить увійти до Чехословаччини, бо там панує повний безлад, а ген. Сирови є під впливами комінтерну.

Британські кореспонденти сподіються, що німецькі війська перейдуть кордон ще нині.

Чехи висаджують у повітря мости й тунелі на залізничих лініях, що йдуть до німецького кордону. Дирекція залізниць повідомляє, що припинено зал. рух на лініях:

Танендорф-Оберкрайбіс-Паршніц-Лібенав.
Ціттав-Райхенберґ,
Еґерсдорф-Фрайвальдав,
Єльдова-Станіще над Унов.

Як подає ПАТ, рух поїздів припинено вже на 10-ох лініях.

Чемберлєн вертається до Льондону.

ЧИ ПЕРЕГОВОРИ ЗІРВАНО?

Розмови між Чемберленом і Гітлером покінчені. Чемберлен зі своїми співробітниками вертається до Льондону в суботу рано. Перед виїздом відбув він з Гітлером ще одну розмову.

ОСТАННЯ РОЗМОВА ГІТЛЕРА З ЧЕМБЕРЛЕНОМ.

В пятницю в год. 22.30 Чемберлен відбув розмову з Гітлером; взяв у ній участь також мін. фон Рібентроп та амб. Гендерсон. Розмова покінчилася в год. 1.30.

В суботу рано Чемберлен вернувся до Льондону.

У ГОДЕСБЕРГУ.

У пятницю передполуднем мала відбутись нарада Гітлера з Чемберленом, але цей останній відложив її листом до полудня. В год. 15.30 Чемберлен дістав відповідь через перекладчика д-ра Шмідта, який вернувся до Гітлера коло год. 17 з відповіддю Чемберлена.

Коло год. 18. амб. Гендерсон та сер Вільсон відвідали мін. фон Рібентропа.

ГІТЛЕР І ЧЕМБЕРЛЕН ПОРОЗУМІВАЛИСЯ ЛИШ ПИСЬМЕННО.

Як подає Райтер, брит. делегація в Годесбергу офіційно заявила, що Чемберлен написав лист до Гітлера; Гітлер відповість листовно.

Розмову, що мала відбутися в пятницю відложено.

НЕСУПОКІЙ.

Ця вістка викликала у Годесбергу велике занепокоєння, тим більше, що — як це ствердили англійці — вже в четвер переговори стрінулися з великими трудющами.

Перед готелю, де мешкає Чемберлен, заведено почесну стійку і поставили поліцію.

ПЕРЕГОВОРІВ НЕ ЗІРВАНО.

Серед журналістів у Годесбергу говорять, що Чемберлен „умиває руки“, себто зрікається дальшого посередництва; він лише передасть до Праги німецький меморіял.

Чемберлен заявив журналістам, що висліди вчорашніх розмов зовсім не є ідентичні зі зірванням переговорів.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКА ПОЛІЦІЯ ТА ЖАНДАРМЕРІЯ ЗАЛИШИЛА ПОЛЬСЬКЕ ПОГРАНИЧЧА

З кількох місцевостей на польському пограниччі чехи відкликали поліцію та жандармерію.

Службу безпеки обняла там комунізуюча „Народня гвардія“, яка перевела низку ревізій, викликуючи несупокій серед населення.

ЕВАКУАЦІЯ.

Чехи масово втікають з Тешину. Поїзди й самоходи переванатажені урядовцями, старшинами, учителями, що виїзджають з родинами та з майном.

Через Тешин переїздять утікачі з Мор. Острави на Словаччину.

КРОВАВА СУТИЧКА МІЖ ПОЛЯКАМИ І ЧЕСЬКИМ ВІЙСЬКОМ.

У Тешині дійшло до кровавої сутички між поляками і військом, яке убило 2-ох поляків і ранило 10-ох.

КОМУНІКАЦІЯ ПРИПИНЕНА.

На Заользанському Шлеську обмежено до мінімум рух на шляхах. „Народня гвардія“ не випускає самоходів і фір з міст; рух на льокальних залізницях припинений. Пильно бережуть пограничних укріплень біля Фриштаду.

ТАЙНА РАДІОСТАЦІЯ НА ЗАОЛЬЗАНСЬКОМУ ШЛЕСЬКУ.

Вчора вечором якась тайна радіостація надавала на тій самій хвилі що Моравська Острава протичеську авдицію у польській мові. Ця авдиція тривала ще й після півночі.

СЛОВАЦЬКИЙ МІНІСТР УВІЙДЕ ДО УРЯДУ ГЕН. СИРОВОГО?

В пятницю в год. 15. през. Бенеш приняв на довшій розмові провідника словацьких автономістів д-ра Тісо.

Офіційних вісток про хід наради нема; здогадуються, що предметом нарад була участь представника словаків в уряді Сирового як міністра без теки. Д-р Тісо мабуть не приняв пропозиції, уважаючи, що уряд Сирового не є стійкий.

АНГЛІЯ І ФРАНЦІЯ ПРОТИ ГЕН. СИРОВОГО.

Одна американська радіостація подала вістку, що Англія та Франція намагались не допустити до утворення уряду ген. Сирового, бо це може вплинути неґативно на Гітлера, який займе гострішу поставу.

Комуністи хотять повалити уряд Далядіє.

ФРАНЦІЯ ТАКИ ПОМОЖЕ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ?

Деякі французькі кола невдоволені тим, що Далядіє підчас льондонських розмов не оборонив Чехословаччини і погодився на плян Чемберлена. Це вихіснують комуністи, які хотять довести до скликання парляменту і повалити уряд. Як говорять

6-ох міністрів є проти льондонського пляну; вони домагаються, щоб на випадок німецького наїзду Франція помогла Чехословаччині.

Прем. Далядіє бупімто заявив парляментаристам, що він стоїть на такому самому становищі.

ДАЛЯДІЄ ІДЕ ДО ЛЬОНДОНУ?

З Льондону надійшла вістка, що Далядіє виїздить в суботу до Льондону на нараду з Чемберленом. Париські міродатні кола цього не потверджують.

ПРЕМІЄР ЧЕМБЕРЛЕН УЖЕ В ЛЬОНДОНІ.

В годині 13.14 причалив прем. Чемберлен на летунському майдані в Гестен. Повитав його міністр Галіфакс, амб. Корбен та шарже д'афер Кордт. Чемберлен негайно поїхав до льондонського міністерства закорд. справ.

З Кельну вилетів Чемберлен в год. 11.20, з Петерсбергу виїхав він зі своїми співробітниками в год. 9.45. Прощав його мін. Рібентроп, амб. Діркесн та шеф дипль. протоколу Дернберг.

ТЕЛЕФОНІЧНИЙ ЗВЯЗОК З ПРАГОЮ ПЕРЕРВАНИЙ.

Як подає пополуднева преса, телефонічний звязок між Прагою і всіми чужими державами перерваний.

Літвінов оправдується.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ УРЯД САМ УНЕВАЖНИВ ПАКТ ЗІ СССР.

Промовляючи на засіданні 6. комісії Ліги Націй, Літвінов боронився перед замітами, що СССР не виконав зобовязань на основі пакту з Чехословаччиною. Він подав такі мотиви:

1) чесько-совітський пакт мав бути частиною східного пакту, якого не вдалося здійснити,

2) він підпорядкований франко-совітському пактові, тому СССР не обовязаний заступати без Франції,

3) чехословацький уряд сам уневажнив цей пакт, приймаючи льондонський проєкт, який м. ін. передбачує анулювання чесько-совітських договорів.

Чехословацькі війська збираються на мадярському кордоні.

До Будапешту наспіла вістка, що на мадярському пограниччі чехи ведуть поспішну військову підготову; в пятницю приїхало кілька нових військових транспортів.

У кількох місцевостях замкнено граничний рух між Мадярщиною та Чехословаччиною.

Німецька армія увійде ще нині до Чехословаччини.

ЧЕХИ ПЕРЕРИВАЮТЬ ЗАЛІЗНИЧІ ЛІНІЇ.

Як повідомляють кореспонденти льондонських часописів з Годесбергу, деякі особи з окруження Гітлера заявили, що німецька армія мусить увійти до Чехословаччини, бо там панує повний безлад, а ген. Сирови є під впливами комінтерну.

Британські кореспонденти сподіються, що німецькі війська перейдуть кордон ще нині.

Чехи висаджують у повітря мости й тунелі на залізничих лініях, що йдуть до німецького кордону. Дирекція залізниць повідомляє, що припинено зал. рух на лініях:

Танендорф-Оберкрайбіс-Паршніц-Лібенав,
Ціттав-Райхенберг,
Егерсдорф-Фрайвальдав,
Ельльова-Станіце над Унов.

Як подає ПАТ, рух поїздів припинено вже на 10-ох лініях.

Чемберлен вертається до Льондону.

ЧИ ПЕРЕГОВОРИ ЗІРВАНО?

Розмови між Чемберленом і Гітлером покінчені. Чемберлен зі своїми співробітниками вертається до Льондону в суботу рано. Перед виїздом відбув він з Гітлером ще одну розмову.

ОСТАННЯ РОЗМОВА ГІТЛЕРА З ЧЕМБЕРЛЕНОМ.

В пятницю в год. 22.30 Чемберлен відбув розмову з Гітлером; взяв у ній участь також мін. фон Рібентроп та амб. Гендерсон. Розмова покінчилася в год. 1.30.

В суботу рано Чемберлен вернувся до Льондону.

У ҐОДЕСБЕРҐУ.

У пятницю передполуднем мала відбутись розмова Гітлера з Чемберленом, але цей останній відложив її листом до полудня. В год. 15.30 Чемберлен дістав відповідь через перекладчика д-ра Шмідта, який вернувся до Гітлера коло год. ... з відповіддю Чемберлена.

Коло год. 18. амб. Гендерсон та сер Вільсон відвідали мін. фон Рібентропа.

ГІТЛЕР І ЧЕМБЕРЛЕН ПОРОЗУМІВАЛИСЯ ЛИШ ПИСЬМЕННО.

Як подає Райтер, брит. делеґація в Годесбергу офіційно заявила, що Чемберлен написав лист до Гітлера: Гітлер відповість листовно.

Розмову, що мала відбутися в пятницю відложено.

НЕСУПОКІЙ.

Ця вістка викликала у Годесберґу велике занепокоєння, тим більше, що — як це ствердили ... — вже в четвер переговори стрінули ... труднощі.

Перед готелю, де мешкає Чемберлен, за... стійку і поставили поліцію.

ПЕРЕГОВОРІВ НЕ ЗІРВАНО.

Серед журналістів у Годесбергу говорять, що Чемберлен „умиває руки", себто зрікається ... посередництва; він лише передасть до ... меморіял.

Чемберлен заявив журналістам, що ви... попередніх розмов зовсім не є ідентичний зі зірванням переговорів.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКА ПОЛІЦІЯ ТА ЖАНДАРМЕРІЯ ЗАЛИШИЛА ПОЛЬСЬКЕ ПОГРАНИЧЧА

З кількох місцевостей на польському пограниччі чехи відкликали поліцію та жандармерію.

Службу безпеки обняла там комунізуюча „Народня ґвардія", яка перевела ... трусів, викликуючи несупокій серед населення.

ЕВАКУАЦІЯ.

Чехи масово втікають з Тешину. Поїзди й самоходи перевантажені урядовцями, старшинами, учителями, що виїзджають з родинами та з майном.

Через Тешин переїздять утікачі з Мор. Остави на Словаччину.

КРОВАВА СУТИЧКА МІЖ ПОЛЯКАМИ І ЧЕСЬКИМ ВІЙСЬКОМ.

У Тешині дійшло до кровавої сутички між поляками і військом, яке убило 2-ох поляків і ранило 10-ох.

КОМУНІКАЦІЯ ПРИПИНЕНА.

На Заользанському Шлеську обмежено до мінімум рух на шляхах. „Народня ґвардія" не випускає самоходів і фір з міст; рух на льокальних залізницях припинений. Пильно бережуть пограничних укріплень біля Фриштаду.

ТАЙНА РАДІОСТАЦІЯ НА ЗАОЛЬЗАНСЬКОМУ ШЛЕСЬКУ.

Вчора вечором якась тайна радіостація надавала на тій самій хвилі що Моравська Острава протичеську авдицію у польській мові. Ця авдиція тривала ще й після півночі.

СЛОВАЦЬКИЙ МІНІСТР УВІЙДЕ ДО УРЯДУ ГЕН. СИРОВОГО?

В пятницю в год. 15. през. Бенеш приняв на довшій розмові провідника словацьких автономістів д-ра Тіса.

Офіційних вісток про хід наради нема; здогадуються, що предметом нарад була участь представника словаків у уряді Сирового як міністра без теки. Д-р Тісо мабуть не приняв пропозиції, уважаючи, що уряд Сирового не є стійкий.

АНҐЛІЯ І ФРАНЦІЯ ПРОТИ ГЕН. СИРОВОГО.

Одна американська радіостація подала вістку, що Анґлія та Франція намагались не допустити до утворення уряду ґен. Сирового, бо це може вплинути неґативно на Гітлера, який займе гострішу поставу.

Комуністи хотять повалити уряд Даладіє.

ФРАНЦІЯ ТАКИ ПОМОЖЕ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ?

Деякі французькі кола невдоволені тим, що Даладіє підчас льондонських розмов не оборонив Чехословаччини і погодився на плян Чемберлена. Це вихісновують комуністи, які хотять довести до скликання парляменту і повалити уряд. Як говорять 6-ох міністрів є проти льондонського пляну; вони домагаються, щоб на випадок німецького наїзду Франція помогла Чехословаччині.

Прем. Даладіє буцімто заявив парляментаристам, що він стоїть на такому самому становищі.

ДАЛАДІЄ ЇДЕ ДО ЛЬОНДОНУ?

З Льондону надійшла вістка, що Даладіє виїздить в суботу до Льондону на нараду з Чемберленом. Паризькі мародатні кола цього не потверджують.

ПРЕМІЄР ЧЕМБЕРЛЕН УЖЕ В ЛЬОНДОНІ.

В годині 13.14 причалив прем. Чемберлен на летунському майдані в Гестен. Повитав його мін. Галіфакс, амб. Корбен та шарже д'афер Кордт. Чемберлен негайно поїхав до льондонського міністерства закорд. справ.

З Кельну вилетів Чемберлен в год. 11.20, з Петерсберґу виїхав він зі своїми співробітниками в год. 9.45. Прощав його мін. Рібентроп, амб. Дірксен та шеф дипль. протоколу Дернберг.

ТЕЛЕФОНІЧНИЙ ЗВЯЗОК З ПРАГОЮ ПЕРЕРВАНИЙ.

Як подає пополуднева преса, телефонічний звязок між Прагою і всіми чужими державами перерваний.

Літвінов оправдується.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ УРЯД САМ УНЕВАЖНИВ ПАКТ ЗІ СССР.

Промовляючи на засіданні 6. комісії Ліґи Націй, Літвінов боронився перед замітами, що СССР не виконав зобовязань на основі пакту з Чехословаччиною. Він подав такі мотиви:

1) чесько-совітський пакт мав бути частиною східного пакту, якого не вдалося здійснити,

2) він підпорядкований франко-совітському пактові, тому СССР не обовязаний виступати без Франції,

3) чехословацький уряд сам уневажнив цей пакт, приймаючи льондонський проект, який між ін. передбачує анулювання чесько-совітських договорів.

Німці вдоволені висл[і]дом нарад у Ґодесберґу.

РЕАКЦІЯ НІМЕЦЬКОЇ ПРЕСИ НА СОВІТСЬКУ НОТУ ДО ПОЛЬЩІ.

Вістка про успішний кінець розмов у Ґодесберґу викликала серед німців вдовілля. Преса підкреслює контраст між Ґодесберґом, де радили над всеевропейським миром і Прагою де під впливом Москви проголосили мобілізацію та віддали владу комунізуючому генералові. Чеську мобілізацію вважає нім. преса реакцією на вислід ґодесберських розмов та приймає її спокійно.

Німецькі часописи широко обговорюють большевицьку ноту до Польщі, називаючи її безличним виступом, блефом, шантажем, нереальним жестом і т. п.

НІМЕЧЧИНА УЛЬТИМАТИВНО ДОМАГАЄТЬСЯ ЕВАКУАЦІЇ СУДЕТІВ?

З Льондону наспіла вістка, що в суботу рано празький уряд дістав німецьку ноту, в якій Берлін домагається негайної евакуації чеських військ зі Судетів, очікуючи відповіди до 24-ох годин.

ЮГОСЛАВІЯ НЕ ПОМОЖЕ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ

Як говорить у дипльоматичних колах Парижа, Чехословаччина запитала Югославію, чи на випадок мадярського наїзду вона виконає зобовязання на основі пакту Малої Антанти. Югославія відмовила та заповіла, що буде невтральна.

ЗАЛІЗНИЧИЙ ЗВЯЗОК З ЧЕХОСЛОВАЧЧИНОЮ ПРИПИНЕНИЙ.

Польське міністерство комунікації видало розпорядок до всіх залізничих станцій, щоб не продавали білетів до Чехословаччини.

Поїзд Варшава-Прага-Відень вернувся з кордону.

Всі поїзди з Польщі до Відня, Мадярщини та Югославії будуть їти через Берлін або Дрезден, бо чехословацькі кордони замкнені.

—o—

З польської преси.

Проблєми Закарпаття.

Коли від вибуху судето-німецько-чеського конфлікту була колинебудь мова про майбутній устрій Чехословаччини, коли писалося про національні кантони, що з них малаб складатися чехословацька держава, то польська преса тоді звичайно промовчувала закарпатських українців так, якби їх там зовсім не було. Але сталося так, що справу українського Закарпаття піднесли закордонні чинники — і її не можна було вже промовчувати. Тоді польська преса заговорила про... небезпеку українського кантону та про необхідність спільної польсько-мадярської границі. У вчорашньому числі „Діла", у передовій статті згадано про статтю А. Бохенського, який без обиняків заявив, що автономія українського Закарпаття небезпечна для внутрішніх національних відносин у Польщі. Без обиняків пише про те і „Слово Народове" (ч. 274 з 24-го вересня ц. р.) у статті п. н. „На такий кантон не можемо погодитися":

„На Закарпатті не може повстати ніякий український кантон ані українська держава. Досі ще — не вважаючи на чеські полекші (!) — український рух серед руської людности не здобув більшости. Крім цього також з географічних оглядів Закарпаття не може бути самостійною політичною одиницею. Якщо прийде до граничних поправок на користь Мадярщини, в у прикордонних повітах мадяри живуть одноцілою масою, то ціле Закарпаття стане таке вузьке, що географічно не можна буде його втримати як окрему країну або як частину нової Чехословаччини.

„Це дані з етнографії та географії. Коли-ж іде про дані з політики, то ясна річ, що українська державка біля Ужгороду або навіть український кантон у новій Чехословаччині буде знаряддям німецької політики і то знаряддям таксамо для того, щоб утримати в залежности новий державний чеський твір, як теж і для майбутніх походів на схід.

„Польща до того допустити не може. Створення такого стану річей переважить всі користи, які вийдуть зі злуки заользанського Шлеська з Польщею. Ліквідація чеського коридора до Росії на річ німецького коридора — буде поражкою польської політики і польських інтересів.

„Коли держава чеського народу тратить Закарпаття, то може його стратити тільки на річ майбутньої мадярсько-польської границі. Підкарпатська Русь, відходячи від Чехії може перейти тільки до Польщі або Мадярщини. З історичних, географічних і культурних оглядів нехай відійде в такому разі до Мадярщини. Але в ніякому випадку не може дістатися в безпосередню залежність від Німеччини.

„Очевидно, здаємо собі справу, що сьогоднішня Мадярщина дуже залежна від Німеччини. Безпосередні інформації з Будапешту, які маємо, виставляють сумнє свідоцтво змислові політичної самостійности мадярського народу. Але на всякий випадок на Мадярщині можлива еволюція до кращого, а в новому українському кантоні — залежнім фіктивно від Праги і фактично від Берліна — еволюція можлива — для Польщі — тільки на гірше... На такий кантон не можемо згодитися."

Торкнувся цієї проблеми і консервативний „Час" (ч. 261 з 23-го вересня ц. р.) у статті п. н. „Заольза і спільна границя з Мадярщиною":

„Хоч Чехословаччина спільної границі з Росією не дістала, Підкарпатська Русь стала коридором, що веде в тому напр[ямі]. Не вважаючи на совітський лад Росії, чехи признали її підтримку за одну з головних підстав своєї безпеки та зі змагання до спільної границі не зрезиґнували. Консеквенцією такого становища було толерування на Підкарпатській Руси комуністичної акції. З другого боку Підкарпатська Русь стала під чеською владою небезпечним огнищем українських затій у Польщі... Але чеський коридор відгравав свою, непомірно небезпечну, ролю не тільки в ділянці політичної агітації. Підкарпатська Русь стала таксамо поважною військовою базою Совітів... Отже істнування чеського коридору є поважною небезпекою не тільки з погляду інтересів Польщі, але також інтересів цілої Европи."

Автор статті (й. м.) доходить до висновку, що Польща мусить мати спільну границю з Мадярщиною. На цьому становищі стоїть теж відомий публіцист Цат-Мацкевич, який вмістив у своому щоденнику „Слово" вже три статті, намагаючись доказати необхідність спільної польсько-мадярської границі, виходячи зі становища, що єдиним союзником Польщі може бути Мадярщина. П. Мацкевич ставить справу ширше (ч. 262 з 23-го вересня ц. р.):

„Тому необхідне, щоб Мадярщина дістала принаймеише Підкарпатську Русь, якщо не частину або цілу Словаччину... Але та спільна границя з мадярами потрібна нам не на те, щоб з ними сваритися, але щоб спільно з мадярами створити силу, що могла би бути бажаним союзником для одних, небезпечним ворогом для других... Тільки злучившись з мадярами у спільну орґанізацію, що була би чимсь більше, ні[ж] союзом, Польща може якслід підготовитися до тих великих змін, що зайшли в Европі. З часів деякої погоди, яку припорошував щонайбільше час до часу легкий дощик, ми ввійшли в добу історичного урагану, що пориватиме і нищитиме слабі держави. Лучімся з мадярами якнайвидше."

П. Мацкевич боїться, щоб ця злука не прийшла запізно. Про те, що передача Закарпаття Мадярщині порушилаб право закарпатських українців вирішити самим справу своєї державної приналежности — п. Мацкевич ні трохи не турбується.

Скандал в „І. К. Ц."

Варшава, 23. вересня.

З втаємничених джерел довідуємося про цікавий факт, що насвітлює вимовно причину побиття шиб у краківській централі та варшавському відділі „І. К. Ц." підчас останніх протичеських демонстрацій.

„І. К. Ц." змінив — як відомо — останніми днями своє протичеське становище на суто чехофільське і це назагал не здивувало людей, призвичаєних до чисто коньюнктуральних метод та метаморфоз того впливового щоденника.

Одначе тепер довідуємося про деякі факти, що кидають щонайменше дивне світло на „політику" редакції та дирекції того україножерного органу. Оце в найповажніших кругах Варшави переповідають на вухо поголоску, буцім-то „І. К. Ц." перейшов недавно у... чеські руки. Сталося це нібито через викуплення більшости акцій того підприємства одною чеською фірмою. У Варшаві називають навіть по імени згадану фірму та висоту її заплати.

Вістка про такий факт викликала всюди, особливож у Кракові, обурення. Подаємо її з пресового обовязку, при чому не можемо не висловити завваги щодо „патріотизму" краківського крикуна.

Гром.

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКИХ ПАРТІЙ.

УСРП і вибори.

Головний Секретаріят Української Соціялістично-Радикальної Партії у справі громадських виборів ухвалив таку резолюцію:

„Всі члени та симпатики УСРП повинні зацікавитися близькими громадськими виборами та доложити всіх заходів, щоб із цих громадських виборів вийшли такі ради, які малиб на оці добро українського працюючого народу".

У звязку з виборами до сойму та сенату „Громадський Голос" (ч. 36, з 24-го вересня ц. р.) пише:

„Не брала участи у попередніх виборах Українська Соціялістична Радикальна Партія. Таке саме становище заняли українські соціядемократи. Подібного змісту тактичну засаду приняла остаточно також партія ФНЄ. Мотивом того становища було те, що українські політичні орґанізації не мали змоги на основі цієї виборчої ординації виставляти свобідно своїх кандидатів до виборів. Відносини під цим оглядом не змінилися, бо при теперішніх виборах обовязує та сама виборча ординація до сойму й сенату і той самий основний склад виборчих окружних колегій, що визначують кандидатів для виборів. Отже в тих відносинах українські працюючі люди не мають можливости брати участь у тих виборах".

По широкому світі.

Швайцарський кантон Вадт заборонив на своїй території комуністичну партію та комуністичну діяльність.

Анґлійські фашисти хотіли уладити похід вулицями Льондону, та їм заборонили.

Совітські підводні судна уладили маневри у фінському заливі.

Німецький маршал Ґерінґ зовсім поздоровів.

Бельґійський уряд ввів обовязок віз для чехословацьких громадян.

—o—

КАРДИНАЛ ПАЧЕЛЛІ РАНЕНИЙ.

Самохід, яким їхав кард. Пачеллі, зударився з іншим самоходом на Віа Аппія. Кардинала, раненого в голову перевезено на Ватикан.

—o—

ЯПОНЦІ ЗАТОПИЛИ КИТАЙСЬКУ КАНОНІРКУ.

Зі Шанґаю повідомляють урядово, що японські гидроплани збомбардували китайську каноніpку на Янтсе та затопили її.

—o—

НАЛЕТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕСКАДРИ НА МІНОРКУ.

Національні літаки збомбардували пристань Масон на Мінорці, скидуючи понад 10 бомб. 4 особи згинуло, 5 ранено.

10 літаків збомбардувало місто Алайор. 15 будинків зовсім знищено. 10 осіб згинуло, 20 ранено.

Літературна сторінка

Російський ґраф — український етноґраф.

Український поет-бурлака. (Михайло Мочульський: **Погруддя з бронзи.** Микола Цертелев і Іван Манжура. Львів 1938. Накладом автора, ст. 182).

Заголовок цієї книжки означує величину двох людей, яким вона присвячена. М. Цертелев і І. Манжура не такі великі, щоб засуговували на бронзові памятники чи статуї, але і не такі вже малі, щоб не варт згадати їх память бронзовим погруддям. Таке погруддя вирізьбив для них М. Мочульський своєю студією.

Якщо у кращому вищому світі покійники мають змогу споглядати на нашу землю, то Цертелев напевне не може зрозуміти, якто він князь, людина з такими великими звязками до свого життя, помішник попечителя харківського університету та шкільної округи, державний високий урядовець і вельможа, що так щиро піклувався розвитком російської держави, щез зі сторінок історії цієї держави, а живе досі в памяті людей тільки тому, що колись видав... збірник українських народніх пісень! І не може певно Цертелев цього зрозуміти тому, що хоч він у Росії поклав основи під етнографічні досліди та дав приклад як науково записувати народні пісні, він уважав ту свою працю одним із порипів чи розваг своєї молодости і в пізні роки, коли мав багато часу, не хотів навіть хопити за перо, щоб списати цікаві спомини свого життя.

Цертелев жив колись в українській атмосфері і захопився українськими народніми піснями, коли вперше почув їх у 1814 р. з уст 60-літнього сліпця-бандуриста. Він відчув у цих піснях поетичного та геройського духа народу, що їх створив і ставив їх вище від російських билин, поем т. зв. Осіяна і прирівнював з деякими частинами Іліяди та Одисеї. За його покликом, щоб творити літературу в народньому дусі пішли такі українські письменники, як Квітка, Метлинський і Костомарів. Цертелев звернув теж перший увагу на механізм вірша, в якому велику ролю грає час потрібний до вимови деяких складів.

Який контраст, коли порівняти життя князя Цертелева з життям сіромахи та невдахи Івана Манжури, теж доброго знавця народньої поезії, ще й поета! Манжура почав від злиднів і злиднями скінчив. Можнаб навіть сказати, що почав від віршів і віршами скінчив, але тільки в іронічному розумінні: що не вмів зробити нічого путнього. Над життям Манжури нависло, як Дамоклевий меч одне із найстрашніших слів, які так часто повторяються у життеписах наших письменників: обставини. Знавці нашої мови вважали Манжуру знавцем нашої мови, неодин критик не міг заперечити йому таланту, що й досі проблискує з деяких його поезій, а у висліді? Хто читає нині його „Степові думи та співи"?

М. Мочульський завдав собі багато труду, щоб накреслити невеселий життєвий шлях поета і зробити підсумок із ріжних розбіжних голосів про вартість нашого призабутого поета та етнографа. З цього повстало маленьке погруддя з бронзи

м. р.

Повість про великі трагедії малих людей.

Мало хто в нас знає повісти Естоніє. Може і вам його невідоме. Те, що він член Французької Академії — арґумент слабий. Навіть у Франції жартують, що ніхто там невсилі перелічити 40 „безсмертних". А проте його повісти перекладають англійці та німці. Це повісти зрівноважені, спокійні у стилю, так мовити „клясичнім" за правилами XIX віку, коли повістярі вважали за свій обовязок передовсім представити читачеві своєї особи, поінформувати, хто вони, де живуть, навіть з чого і чим займаються.

Одна з найкращих повістей Едварда Естоніє — „Поклик шляху",*) — такий дослівний переклад заголовку не передає якслід оригінальної назви, що має в собі щось приваблино-таємниче. Естоніє вибирає глуху провінцію — мале містечко, де спосіб життя людей не насуває нам думки, що поза ним можуть скриватися небуденні трагедії. Ці трагедії належать до тих, яким давно присвятив одну з найкращих своїх студій „Мудрість і призначення" Метерлінк, повчаючи нас, що справжні трагедії залежать від одного погляду і завмирають на легко стиснених устах, непомітні для людей зайнятих щоденними клопотами і великими інтересами.

Молода інтелігентна бридка дівчина зустріне раз у дощевий день молодця і він попрохає її під свою парасолю, проведе її до хати. Вона закрита чорним серпанком; слова розмови мусять вистачити. Він забуде про неї — сам заручений з іншою, напередодні заручин. Ці зав'язки повиснуть у повітрі від сплітків, дрібних подій, що складаються із невиразних натяків, яких не зважилось би твереза людина повинна звести рукою. Коли стежити за ходом тих подій, чуток і здогадів — картина змінюється, там батько стривожений долею своєї найдорожчої доньки-одиначки, яку не хотів би втратити за жадну ціну, там закоханий молодець замовкне про своє кохання і намірене подружжя за саму думку, що на всьому його минулому лежить якась невиразна пляма, тінь вини.

Ми бачимо спочатку в цій повісти тільки зовсім буденні особи провінціяльного містечка. З ними не діється нічого особливого, але їх поведінка так, наче над ними нависла якась ворожнеча, що має здійснитися — невідомо чому, невідомо коли, ні для них. Естоніє змальовує їх мислі, будуючи вміє надихувати їх глибокими рефлексіями: „Роздумував, упевняв себе... Одначе поступнево, ще далекий від заспокоєння, починав розуміти з жахом, що усталюється в ньому непевність. Чому? Чи догадуємось теж, чому відчуваємо, чому в деяких випадках бачимо речі з незвичайною прозорістю, хоч ледве маємо їх візію? Є це так, наче ми відкрили буття завдяки невловній, всевладній дійсности. З усіх сторін доходять до нас голоси — несвідомі помічення, зачудування, занадто легке, щоб його можна помітити, дрібниці без ніякого значіння, занадто слабі, щоб на них звертати увагу. Коли вони були розсіяні — не мали значіння, колиж призбирані — наводять страх. Людська душа це єдине місце, де проходить хвиля, не затираючи слідів попередньої хвилі. Надходить хвилина, коли зачудовані, відчитуємо одним миг ком на піску те, що роки вписали значками, які тяжко розгадати. І злі і добрі постанови є найчастіше вислідом хвилинного зверчулення. Між моментом, коли щось рішимо і щось переведемо — хід подій, наче повис і випливає сам зі себе, тому, що людині не приходить ніщо краще на думку..."

Форма повісти Естоніє нешабльонова. Три приятелі, що зустрічаються по роках знають зовсім випадково обривки історії чужих їм людей, але кожний інші обривки і взаємно доповнюють незрозумілу для кожного з них зокрема трагедію. Естоніє, як неодин сучасний французький повістяр, нпр. Моріяк, волів провінцію як тло повісти, ніж Париж.

*) Edward Estaunié: Głos zza świata (L'appel de la route). Warszawa 1938. Tow. Wydawnicze „Rój", ст. 238.

Літературна Хроніка.

ШЕВЧЕНКО І ДОСТОЄВСЬКИЙ.

Російська письменниця Фобинська переказує зі слів російського С. А. Венгерова спомини про те, як Достоєвський читав „Кобзаря". „Він знав погано (українську) мову, але там, де йому бракувало розуміння тексту, там зміст доповнило чуття і він раз-у-раз повторяв: „Яке чудо цей хохол, який соловій!" Достоєвський захоплювався чистою зірною, залишаючи на боці всі громадсько-суспільні погляди. Саме через різні суспільні мотиви він не любив Некрасова, вважаючи, що в цього поета замало справжньої поезії. Досі ніхто не звернув уваги на те, що найбільшого українського поета читав найбільший російський повістяр. Життя цих обидвох великих письменників страшенно нещасливе мало неодну спільну рису; навіть їх талант, що проявлявся у двох різних родах літератури мав подібні вибухи, з чергою бунту та покори.

ВИВОРОЖЕНА СМЕРТЬ.

Молодий мадярський письменник, що жив у Відні, Одон де Горват виїхав на короткий час після „аншлюсу" до Парижа. Якась ворожка виворожила йому в руку, що він умре несподівано і трагічно. Йому здавалось, що новий Відень з тисячами самогубців — місто, де дуже легко можна несподівано вмерти, передовсім письменникові не расистівському. Його остання повість „Молодість без Бога"") присвячена саме тоталістичній державі, що виховує молодь у дусі насильства. Горват приїхав до Парижа, щоб підготовити фільму зі своєї повісти. Після розмови з кіновим режисером він вийшов з каварні, щоб вернутись до хати. „Не їдете підземельною залізницею?" спитав його режисер. — Ні, я волію пройтись пішки. І пішов тихою алеєю Маріні, де звичайно бавляться діти і де панує ідилічний настрій. Недавна буря надломила там велике дерево; дерево пало на письменника і вбиває його на місці. Хто вірить у ворожбу ворожок, нехай краще не ходить до них питатися, від чого вмре.

КРАЙ, ДЕ ПИСЬМЕННИКИ НЕ ЗНАЮТЬ ВАКАЦІЙ.

Члени Французької Академії Ґонкурів — Жан Ажальбер провів із своїми товаришами, теж уже сивими і давно не молодими — ввесь серпень на лектурі нових повістей, з яких одну треба восени нагородити. З цього приводу він написав статтю на тему, що робили в серпні колись основники „його" Академії брати Ґонкури. На підставі точних матеріялів він стверджує, що вони теж звичайно в тому часі працювали, доречі, як і інші письменники тої доби. Слово „вакації" ні разу не приходить у „Щоденнику" Ґонкурів від 1862 до 1895 р. Обидва письменники рідко виїздили із Франції — були тільки раз в Італії, раз у Швайцарії, раз у Баварії. Навіть на „лоні природи" на французькій провінції відпочивали рідко. Вакації значило для них — трохи більше спокою в Парижі, щоб працювати. У „Щоденнику" Ґонкурів серпень — місяць великих подій: вони підготовляють вистави своїх пєс, купують дім, молодший Ґонкур — Жіль умирає у 1870 р., коли вибухає війна, Едмонд Ґонкур бере на вакаціях участь у засіданнях свого гурта і викінчує рукописи. На село він волів виїздити на осінь, у час праці в полі.

КОЖНИЙ МОЖЕ БУТИ ЖУРНАЛІСТОМ.

Із країни, з якої прийшла до Европи зараза бріджа, може небавком прийде нова мода — розвага, з усіма зверхніми ознаками „культури". У Злуч. Державах почалася мода журналістики. Хто тільки вміє писати листи чи колись у школі писав добре літературні вправи або хто віднайшов у собі несподівано „хист до пера" починає писати статті, репортажі, фейлетони. За 1938 р. у ріжних американських містах появилося нових 70 журналів, які видають та редагують аматори. Є між цими аматорами поети, новелісти, техніки і найбільше „спеціялістів від усього", що пишуть на всякі „цікаві" теми. Засновують ті журнали т. зв., що збирають по долярові від співробітників, які беруть участь в організації журналу: одні пишуть статті, другі їх самі друкують, треті роблять коректу, ще інші реклямують чи займаються продажем. З огляду на те, що імя під статтею належить до реклями, то неодин лікар, адвокат або купець хапає за перо, маючи надію цим збільшити свою клієнтелю. Цікаво, що багатьох із них присвячується журналістиці на вакаціях, коли виїждає відпочивати; деякі запевняють, що писати статті для них так само приємно, як ловити рибу або їздити автом. Дуже можливе, що професійні журналісти, які для відпочинку на вакаціях ходили до суду на процеси або відвідували пацієнтів теж мали б гарну забаву. Аматори-журналісти мали навіть недавно свій з'їзд у Ціцінаті, де ділилися своїми досвідами. Редактори великих журналів і газет стежать за творами аматорів, вишукуючи між ними таланти і приглядаючися до смаку широкої публики. Деякі поважні журнали ввели вже рубрику для аматорів, щоб цим притягти більше передплатників. Найбільше фантазії проявляють редактори у доборі заголовків для своїх журналів, між якими є такі як „Рожеве курча" і „Ми боїмося у редакторів".

ВЕЛИКА ЛІТЕРАТУРНА ПРЕМІЯ.

В Америці заснували нову літературну премію за 5.000 дол., яку надаватимуть щорічно авторам-чужинцям „політичним еміґрантам". Перша ідея була призначити її для німецьких авторів, але тепер виразно застережено, що її дістати може письменник кожної національности. Цікаво, що нагороджуватимуть не тільки белетристику, але і критику, фільософічні та соціологічні твори. Єдине тільки прикре застереження жюрі, що рукописи повинні бути в німецькій мові, бо члени жюрі здебільша німці, під проводом Томаса Манна. Така премія зродить напевне безліч творів, які не добившися нагороди добиватимуться до різних видавництв. Поруч Амстердаму, Цюріху та Праги, де вже виходить багато німецьких творів, Ню-Йорк готов тепер стати четвертим осередком поза Німеччиною для продукції літератури „ні партійної ідеологією".

—o—

ПОШТОВА СКРИНЬКА.

С. Н. Кути. „Через негатив" дістали; дякуємо, використаємо.

Літературна сторінка.

Російський ґраф — український етноґраф.

Український поет-бурлака. (Михайло Мочульський: Погруддя з бронзи. Микола Цертелев і Іван Манжура. Львів 1938. Накладом автора, ст. 182).

Заголовок цієї книжки означує величину двох людей, яким вона присвячена. М. Цертелев і І. Манжура не такі великі, щоб заслуговували на бронзові памятники чи статуї, але і не такі вже малі, щоб не варт згадати їх память бронзовим погруддям. Таке погруддя вирізьбив для них М. Мочульський своєю студією.

Якщо у кращому вищому світі покійники мають змогу споглядати на нашу землю, то Цертелев напевне не може зрозуміти, якто він князь, людина з такими великими звязками до свого життя, помішник попечителя харківського університету та шкільної округи, державний високий урядовець і вельможа, що так щиро піклувався розвитком російської держави, щез зі сторінок історії цієї держави, а живе досі в памяті людей тільки тому, що колись видав... збірник українських народніх пісень! І не може певно Цертелев цього зрозуміти тому, що хоч він у Росії поклав основи під етнографічні досліди та дав приклад як науково записувати народні пісні, він уважав ту свою працю одним із порисків чи розваг своєї молодости і в пізні роки, коли мав багато часу, не хотів навіть хопити за перо, щоб списати цікаві спомини свого життя.

Цертелев жив колись в українській атмосфері і захопився українськими народніми піснями, коли вперше почув їх у 1814 р. з уст 60-літнього сліпця-бандуриста. Він відчув у цих піснях поетичного та геройського духа народу, що їх створив і ставив їх вище від російських билин, поем т. зв. Осіяна і прирівнював з деякими частинами Іліяди та Одисеї. За його покликом, щоб творити літературу в народньому дусі пішли такі українські письменники, як Квітка, Метлинський і Костомарів. Цертелев звернув теж перший увагу на механізм вірша, в якому велику ролю грає час потрібний до вимови деяких складів.

Який контраст, коли порівняти життя князя Цертелева з життям сіромахи та невдахи Івана Манжури, теж доброго знавця народньої поезії, ще й поета! Манжура почав від злиднів і злиднями скінчив. Можнаб навіть сказати, що почав від віршів і віршами скінчив, але тільки в іронічному розумінні: що не вмів зробити нічого путнього. Над життям Манжури нависло, як Дамоклевий меч одне із найстрашніших слів, які так часто повторяються у життєписах наших письменників: обставини. Знавці нашої мови вважали Манжуру знавцем нашої мови, неодин критик не міг заперечити йому таланту, що й досі проблискує з деяких його поезій, а у висліді? Хто читає нині його „Степові думи та співи"?

М. Мочульський завдав собі багато труду, щоб накреслити невеселий життєвий шлях поета і зробити підсумок із ріжних розбіжних голосів про вартість нашого призабутого поета та етнографа. З цього повстало маленьке погруддя з бронзи.

м. р.

Повість про великі траґедії малих людей.

Мало хто в нас знає повісти Естоніє. Може і ім'я його невідоме. Те, що він член Французької Академії — аргумент слабий. Навіть у Франції жартують, що ніхто там невсилі перелічити 40 „безсмертних". А проте його повісти перекладають англійці та німці. Це повісти зрівноважені, спокійні у стилю, так мовити „клясичнім" в правилах XIX віку, коли повістярі вважали за свій обовязок передовсім представити читачеві свої особи, поінформувати, хто вони, де живуть, навіть в чого і чим займаються.

Одна з найкращих повістей Едварда Естоніє — „Поклик шляху",*) — такий дослівний переклад заголовку не передає якслід оригінальної назви, що має в собі щось привабливо-таємничого. Естоніє вибирає глуху провінцію — маленьке містечко, де спосіб життя людей не насуває навіть думки, що поза ним можуть скриватися небуденні траґедії. Ці траґедії належать до тих, яким давно присвятив одну з найкращих своїх книжок „Мудрість і призначення" Метерлінк, переконуючи нас, що справжні траґедії залежать від одного погляду і завмирають на легко стиснених устах, непомітні для людей зайнятих щоденними клопотами і великими інтересами.

Молода інтеліґентна бридка дівчина зустріне раз у дощевий день молодця і він попрохає її, щоб у мокру парасолі, проведе її до хати. Вона закрита чорним серпанком; слова розмови мусять йому вистачити. Він забуде про неї — сам закоханий в іншій, напередодні заручин. Ці зачатки повиснуть у повітрі від сплітон, дрібних [illegible], що складаються із невиразних натяків, за які взялось би твереза людина повинна махнути рукою. Коли стежити за ходом тих [illegible], хуток і здогадів — картина змінюється: тут батько затрівожений долею своєї найдорожчої доньки-одиначки, яку не хотів би втратити за ніяку ціну, там закоханий молодець забуде про своє кохання і намірене подружжя на саму думку, що на нього його минуле кладе якась невиразна пляма, тінь...

Ми бачимо спочатку в цій повісти тільки життя тих особи провінціяльного містечка. З ними не діється нічого особливого, але їх поведінка така, наче над ними нависла якась ворожба, що має здійснитися — невідомо чому, невідомо й для нас, ні для них. Естоніє змальовує ті буденщини вміє наликувати їх глибокими рефлексіями: „Роздумував, упевняв себе... Одначе поступнево, ще далекий від заспокоєння, починав розуміти з жахом, що усталюється в ньому непевність. Чому? Чи догадуємось теж, чому відчуваємо, чому в деяких випадках бачимо речі з незвичайною прозорістю, хоч ледве маємо їх візію? Є це так, начеб ми відкрили бутгя завдяки невловній, всевладній дійсности. З усіх сторін доходять до нас голоси — несвідомі поміченя, зачудування, занадто летке, щоб його можна помітити, дрібниці без ніякого значіння, занадто слабі, щоб на них звертати увагу. Коли вони були розсіяні — не мали значення, колиж призбирані — наводять страх. Людська душа це єдине місце, де проходить хвиля, не затираючи слідів попередньої хвилі. Надходить хвилина, коли зачудовані, відчитуємо одним миг ком на піску те, що роки вписали значками, які тяжко розгадати. І злі і добрі постанови є найчастіше вислідом хвилинного знечулення. Між моментом, коли щось рішимо і щось переведемо — хід подій, наче повис і випливає сам зі себе, тому, що людині не приходить ніщо краще на думку..."

Форма повісти Естоніє нешабльонова. Три приятелі, що зустрічаються по роках знають зовсім випадково обривки історії чужих їм людей, але кожний інші обривки і взаємно доповнюють незрозумілу для кожного з них зокрема траґедію. Естоніє, як неодин сучасний французький повістяр, нпр. Моріяк, воліє провінцію як тло повісти, ніж Париж.

*) Edouard Estaunié: Głos zza świata (L'appel de la route). Kraków, 1938. Tow. Wydawnicze „Rój", ст. 336.

Літературна хроніка.

ШЕВЧЕНКО І ДОСТОЄВСЬКИЙ.

Російська письменниця Фойницька передає зі слів покійного С. А. Венгерова спомини про те, як Достоєвський читав „Кобзаря". „Він знав погано (українську) мову, але там, де йому бракувало розуміння тексту, там зміст доповняло чуття і він раз-у-раз повторяв: „Яке чудо цей хохол, який соловій!" Достоєвський захоплювався чистою лірикою, залишаючи на боці всі громадсько-суспільні погляди. Саме через ріжні суспільні мотиви він не любив Некрасова, вважаючи, що в нього поета замало справжньої поезії. Досі ніхто не звернув уваги на те, що найбільшого українського поета читає найбільший російський повістяр. Життя цих обидвох великих письменників страшенне неудачливе мало неодну спільну рису; навіть їх талант, що проявлявся у двох ріжних родах літератури мав подібні вибухи, з чергою бунту та покори.

ВИВОРОЖЕНА СМЕРТЬ.

Молодий мадярський письменник, що жив у Відні, Одон де Горват виїхав на короткий час після „аншлюсу" до Парижа. Якась ворожка виворожила йому в руку, що він умре несподівано і трагічно. Йому здавалось, що новий Відень з тисячами самогубств — місто, де дуже легко можна несподівано вмерти, передовсім письменникові не расистівському. Його остання повість „Молодість без Бога" присвячена саме тоталістичній державі, що виховує молодь у дусі насильства. Горват приїхав до Парижа, щоб підготовити фільму зі своєї повісти. Після розмови з кіновим режисером він вийшов з кав'ярні, щоб вернутись до хати. „Не їдете підземельною залізницею?" спитав його режисер. — Ні, я волію пройтись пішки. І пішов тихою алеєю Маріні, де звичайно бавляться діти і де панує ідилічний настрій. Недавна буря надломила там велике дерево; дерево пало на письменника і вбиває його на місці. Хто вірить у ворожбу ворожок, нехай краще не ходить до них питатися, від чого вмре.

КРАЙ, ДЕ ПИСЬМЕННИКИ НЕ ЗНАЮТЬ ВАКАЦІЙ.

Член Французької Академії Гонкурів — Жан Ажальбер провів із своїми товаришами, теж уже сивими і давно не молодими — ввесь серпень на лектурі нових повістей, з яких одну треба восени нагородити. З цього приводу він написав статтю на тему, що робили в серпні колись основники „його" Академії брати Ґонкури. На підставі точних матеріялів він ствердкує, що вони теж звичайно в тому часі працювали, доречі, як і інші письменники тої доби. Слово „вакації" ні разу не приходить у „Щоденнику" Ґонкурів від 1862 до 1895 р. Обидва письменники рідко виїжджали із Франції — були тільки раз в Італії, раз у Швайцарії, раз у Баварії. Навіть на „лоні природи" на французькій провінції відпочивали рідко. Вакації значило для них — трохи більше спокою в Парижі, щоб працювати. У „Щоденнику" Ґонкурів серпень — місяць великих подій: вони підготовляють вистави своїх пєс, купують дім, молодший Ґонкур — Жіль умирає у 1870 р., коли вибухає війна, Едмонд Ґонкур бере на вакаціях участь у засіданнях свого гурта і викінчує рукописи. На село він воліє виїжджати на осінь, у час праці в полі.

КОЖНИЙ МОЖЕ БУТИ ЖУРНАЛІСТОМ.

Із країни, з якої прийшла до Европи зараза бріджа, може небавом прийде нова мода — розвага, з усіма зверхніми ознаками „культура". У Сполучених Державах почалася мода журналістики. Хто тільки вміє писати листи чи колись у школі писав добре літературні вправи або хто віднайшов у собі несподівано „хист до пера" починає писати статті, репортажі, фейлєтони. За 1938 р. у ріжних американських містах появилося нових 70 журналів, які видають та редагують аматори. Є між цими аматорами поети, новелісти, техніки і найбільше „спеціялістів від усього", що пишуть на всякі „цікаві" теми. Засновують ті журнали так, що збирають по долярові від співробітників, які беруть участь в організації журналу: одні пишуть статті, другі їх самі друкують, треті роблять коректу, ще інші рекляму чи займаються продажем. З огляду на те, що імя під статтею належить до реклями, то неодин лікар, адвокат або купець хапає за перо, маючи надію ним збільшити свою клієнтелю. Цікаво, що багатьох із них присвячується журналістиці на вакаціях, коли виїжджає відпочивати; деякі запевняють, що писати статті для них також само приємно, як ловити рибу або їздити автом. Дуже можливе, що професійні журналісти, які для відпочинку на вакаціях ходили до суду на процеси або лікували пацієнтів теж мали добру забаву. Аматори-журналісти мали навіть недавно свій зїзд у Сінсінаті, де ділилися своїми досвідами. Редактори великих журналів і газет стежать за творами аматорів, вишукуючи між ними таланти і придивляючися до смаку широкої публики. Деякі поважні журнали ввели вже рубрику для аматорів, щоб цим притягти більше передплатників. Найбільше фантазії проявляють редактори у доборі заголовків для своїх журналів, між якими є такі як „Рожеве курча" і „Ми боїмося у редакторів".

ВЕЛИКА ЛІТЕРАТУРНА ПРЕМІЯ.

В Америці заснували нову літературну премію на 5.000 дол., яку надаватимуть щорічно авторам-чужинцям „політичним емігрантам". Перша ідея була призначити її для німецьких авторів, але тепер виразно зазначено, що її дістати може письменник кожної національности. Цікаво, що нагороджуватимуть не тільки белетристику, але і критику, фільософічні та соціольогічні твори. Єдине тільки прикре застереження жюрі, що рукописи повинні бути в німецькій мові, бо члени жюрі здебільша німці, під проводом Томаса Манна. Така премія зродить мабуть безліч творів, які не добившись нагороди добиватимуться до ріжних видавництв. Поруч Амстердаму, Цюріху та Праги, де вже виходить багато німецьких творів, Ню-Йорк готов тепер стати четвертим осередком поза Німеччиною для продукції літератури „in partibus infidelium".

---o---

ПОШТОВА СКРИНЬКА.

С. К. Кути. „Через негатив" дістали; дякуємо, використаємо.

Сторінка без політики.

Чотироножні вояки на лінії Мажіно.

Після світової війни французька військова влада припинила зовсім тресуру т. зв. „військових собак" і щойно недавно, у звязку з новою загрозою війни до деяких полків прислали „чотироножних вояків".

Зокрема їх доставили до лінії Мажіно, де собаки виконуватимуть теж службу сторожів.

У цій ділянці Франція залишилася далеко позаду інших держав, які завжди високо цінили „боєві" здібности чотироножних вояків. Тресура таких собак вимагає довгого часу, чималої терпеливости й вона зовсім не легка.

Дефіляда 14. липня 1913 р.

Перед світовою війною Франція пішла за прикладом Німеччини й Бельгії, де військова тресура собак успіла вже дати гарні успіхи. Підчас військової паради, яка відбулася 14. липня 1913 р. в Парижі вперше брали участь у дефіляді санітарні собаки, які теж зібрали від публики найбільше оплесків. У той час прикордонні станиці на сході мали вже собак-сторожів.

Собаки на війні.

Від самого початку воєнних акцій можна було часто побачити на полях боїв собак, яких завданням було відшукати серед справжніх гір людських трупів, ще живі тіла людей.

Собаки доставляли воякам до окопів харчі. Інші спеціяльно були призначені до того, щоб нищити щурів. Щоб наладнати звязки з найбільше загроженими місцями, висилали собак-гінців. У приказах до армії нераз згадували про спеціяльні заслуги на полі бою тих чотироножних приятелів та помічників вояків.

Бетті.

Після закінчення світової війни лиш у кількох полках залишили собак. Тоді на цілу Францію прославилася сука Бетті з 99 піхотинного полку, яка кожної зими доставляла полкове листування до Лянслєбургу, сільця на великій висоті в Альпах, дуже часто відрізаного снігами й ледоломами від світу. Там стоїть 99 полк.

Академія в Кімерсдорфі.

В Італії, Бельгії, Японії та в Німеччині тресуру військових собак продовжували й по війні. Найбільше в цьому напрямі зробила Німеччина. В Кімерсдорфі є спеціяльна „песяча академія", в якій випробовують здібности кожної собаки. Відповідно до здібностей собаку тренують для звязкової служби, для стежної або санітарної служби.

Тресура незвичайно довга й серіозна. Собаки привчуються стріляти зі скорострілів та гармат. Під цю пору Німеччина має кілька тисяч знаменито вивчених та підготованих до війни собак.

Тресура у Франції.

У Франції щойно починають тресуру собак. До військової служби годяться лиш сильні і здорові звірята, які відзначаються проворністю, доброю вдачею і на випадок потреби справжньою відвагою.

Із 600 собак, що їх піддають окремій тресурі, лиш 10 надається до військової служби. Навчати і тресувати звірят можуть лиш спеціялісти, яких у Франції розмірно не багато.

В Німеччині вже давно це зрозуміли і військові заведення для тресури є одночасно школою тресури для молодих вояків, які таким чином постійно збільшують кадри собачих „учителів".

Як ми вже згадали на вступі, лінія Мажіно має вже собак-сторожів та їх ще покищо замало. Підготованих собак у цілій Франції всього 700—800. Найбільше до військової служби надаються піринейські вівчарі. У найближчому часі у Франції почне працювати центральний заповідник для розплоду чотироножних вояків. Зорганізують там теж небавом школу для „собачих учителів".

Як бачимо, то в майбутній війні навіть звірята не матимуть спокою, лиш мусітимуть воювати поруч людей.

Дивоглядне завіщання.

Італійському судівництву нелегко буде розгризти горіх, що його підготовив купець Ансельмо Джанатей, який умер минулого року в Торіно.

Ціле своє майно, коло півтора міліона лірів залишив Анзельмо молодшому братові Адольфові, під умовиною, що він цілий рік, кожного дня в 9. год. рано буде приходити на його могилу й молитися за спокій його душі. Якщо Адольф не виповнить бодай раз цих умовин, тоді ціле майно мають поділити між двох інших братів померщого.

Повних 8 місяців Адольфо не зважаючи на погоду приходив кожного дня на цвинтар. Він заставав там завжди двох своїх братів, які вичікували хвилини, коли спадкоємець не прийде, бо всі їх заходи повалити завіщання були невдатні.

У січні ц. р. Адольфо не прийшов. Брати покликали нотара та зладили відповідний акт. На другий день Адольфо знову не прийшов. Не приходив він два тижні. Брати почали акцію, щоб відобрати йому спадщину, яку вони хотіли згідно зі завіщанням відібрати для себе.

Одначе спадкоємець подав судові лікарську посвідку, що він був хорий на запалення легенів. Цієї недуги він напитався, коли молився на могилі брата підчас заметілі.

Справа опинилася в суді і спір трьох братів викликав таким чином сензацію у правничім світі Італії.

ОСІННІ ДУМИ.

Осінь настроює нас на поважну ноту... Майже підсвідомо починаємо думати про те, чи ми пристосіблені до холодної сльоти і студеної сніговиці, чи маємо теплий одяг, паливо на зиму й теплу страву в опаленій хаті.. Багато є таких, що того всього не мають — і певно більшість із них могла би признати, що при ощаднішому житті могли би були враще забезпечити себе на осінь, а головно на зиму. Та коли мова про ощадність, то саме осіння пора найбільш відповідна до того, щоб доказати нам потребу — щадити. Вистане тільки порівняти пори року образово з життям людини. Весна — молодість, літо — дозрілий вік, осінь — початок старости, зима — старечі дні. Горе тому, хто на весні не посіяв і літом не зібрав, щоб забезпечити себе на осінь і зиму. Та тричі горе тому, хто з юних літ не навчився щадити, щоб у зрілому віці стати самостійним матеріяльно і забезпечити собі добробут на час старечої немочі. Не треба бути фільософом, тільки хоч трохи вдумчивою та практичною людиною, щоб те все зрозуміти і чесною постійної та раціональної ощадности в рідних фінансових установах забезпечити себе самого і своїх рідних на все иття, перед усякими злими пригодами, які можуть прийти серед весни й серед літа.. Усвідомім собі тільки, що ощадний не потребує боятися ніякої пори року, ніякої завірюхи ні пригоди — і станемо зразковими щадниками в одній з наших банків.

(Ю. Ш.)

Аптикарські овочі.

Це не жарт, лиш правдива вістка, яку часописи принесли з Америки. Одно фармацевтичне заведення випустило у продаж овочі, які виросли на землі, до якої домішують ріжні медикаменти.

Сама думка незвичайно проста і не складна. Рослини, що виростають із землі напоєної ріжними лікувальними солями, втягають їх, висмоктуючи зі землі поживу у себе й набирають таким чином лікувальних прикмет.

І так нпр. у продажі появилася вже морква проти запору шлунка, бульба проти болю голови, ріпа, що чистить кров... Підчас сніданку чи обіду люди їдять овочі, які смаком нічим не ріжняться від звичайних, та одночасно люди приймають потрібний їм лік у найкращім, як запевняє згадана аптикарська фірма, виді.

Виходить, що небавом і ми замість „напихати" себе „когутиками" підчас мігрени, скажемо собі подати присмажену, чи припечену бульбу, або замість рицини проковтнемо одну моркву.

Людина, що має два серця

До лічниці в Сіднеї (Австралія) зголосився недавно один хорий, в якого лікарі, на своє превелике здивування відкрили два серця.

Одно менше серце міститься на звичайному місці, друге приміщене дещо на право. Оба серця працюють синхронічно.

Небуденний пацієнт нічого не знав про те, що він має два серця і зголосився до лічниці з якоюсь меншою недугою, яка не має нічого спільного зі серцем.

Тамошній університет зацікавився дивним пацієнтом, який є свого роду феноменом природи і пропонував йому гарні гроші за те, щоб він записав своє тіло у завіщанні університетові.

Та людина з двома серцями відкинула таку примаңчиву пропозицію. Феномен заявив, що він почувається наскрізь здоровий та не хоче навіть думати про смерть і завіщання не буде писати.

Смажив щура і спалив два доми.

Якийсь старий італієць на прізвище Маш..., що мешкав на 4 поверсі в одному домі на передмісті Шамбері почав прижарювати собі на сніданя... щура. Раптом спіртова машинка, на якій він ладив собі „сніданок" перевернулася. Більше ніж скромні меблі італійця стали в одним менті в огні. Вогонь обхопив не лиш цілий дім, але й перекинувся ще на сусідні два доми.

Не зважаючи на заходи пожежників, два доми згоріли до тла, два інші сильно ушкоджені. Кількадесять людей опинилося без даху через... щура.

Клюб столітніх.

Один чудак заложив у Льондоні клюб столітніх. Основник та одночасно голова нового клюбу має всього 75 літ, одначе він сподівається, що доживе до сотні та заявляє, що при нинішнім корисним розвитку гігієнічних умовин дожити до сто літ — це лиш справа відповідної сили волі та дбайливости про власне здоровля.

Клюб столітніх має згуртувати всіх людей, які дожили до цього гарного віку. Основник клюбу, який перевів відповідну анкету, ствердив, що Англія має 150 столітніх, в цілім світі є їх поверх півтретя тисячі.

Дивна і трагічна смерть.

Серед справді незвичайних умовин стратив життя нічний сторож одної фабрики в Ра...

Іван Бірхен, таке було його прізвище, ... ся ночі, в якій він виконував службу, ... жився спати на тапчані високім ... цм. У сні він упав на підлогу так ... що скрутив собі карк і згинув на місці.

Бірхен мав 32 роки, був людиною ... будови та чванився якнайкращим здоровлям. Такий катастрофальний висліді упадку з ... дикої висоти викликав величезну сензацію серед ...ських лікарів.

„Українці готові до боротьби".

ПОДІЇ НА ЗАКАРПАТТІ В ОСВІТЛЕННІ БУДАПЕШТУ, БЕРЛІНА ТА ПРАГИ.

Варшава, 23. вересня.

З Будапешту надійшла сьогодні до Варшави така телеграма:

„Вістка про арешт чеською жандармерією активного вождя українських народніх партій Росача викликала в масах українського населення на Закарпатті нереестроване досі обурення та зріст воєнних настроїв. **Огірчення та готовість до збройної боротьби зростають з години на годину. Українці рішені — так пишуть всі будапештенські щоденники — розпочати збройну боротьбу проти чехів та чеських большевиків при помочі усіх засобів, що стоять до їхнього розпорядження".**

Оця телеграма з Будапешту, переслана тамошніми німецькими пресовими колами, вказує на мадярські бажання та на хитру мадярську тактику у вигравані мадярофільських настроїв серед українців. Викликала вона у варшавській пресі помітне враження, хоча ніодна тутешня редакція не спішиться її подавати поки що до прилюдного відома.

ВЕЛИТЕНСЬКІ УКРАЇНСЬКІ МАНІФЕСТАЦІЇ В ПІВН. АМЕРИЦІ.

Німецькі кореспонденти подають **радієвою дорогою до Берліна** отсю вістку:

Велитенські українські маніфестації відбуваються в Злучених Державах Півн. Америки, на яких тамошні українські громадяни висунули безкомпромісові постуляти **створення незалежної України**. В головному маніфестаційному вічу взяло участь понад 5.000 делегатів з усіх українських середовищ та осель З.Д.П.А.

СЛОВАКИ ВИЧІКУЮТЬ, ОГЛЯДАЮЧИСЯ НА УКРАЇНЦІВ.

Повідомляють з Праги:

„З великим зацікавленням слідкують у Празі за становищем словацької, мадярської та української меншини. У вчорашніх вечірніх засіданнях партії Глінки взяли — як відомо — участь два представники мадярів. Одначе на цьому засіданні не запало рішення щодо спільного ділання. Словацькі політики залишають всім меншинам вільну руку, зайнявши **окреме** вичікуюче становище. Велике зацікавлення проявляє словацький політичний провід становищем українських національних партій, що **заглушили своїми виступами совітофільське москвофільство деяких груп Закарпаття".**

ВАРШАВА РАДШЕ ЗА ВІДДАЧЕЮ ЗАКАРПАТТЯ МАДЯРАМ.

Вістка про заяву Гітлера Чемберленові щодо самостановлення **українського** Закарпаття про свою долю наспіла до Варшави вчора увечорі і викликала відразу горячі дискусії в політично-журналістичних колах на тему: що буде з Закарпаттям? У цій справі забрали навіть голос такі публіцисти, як **д-р І. Мошинський** („Час"), **Ст. Цат-Мацкевич** та **Адольф Бохенський** („Слово"), оповідаючися за спільними польсько-мадярськими кордонами. Цікаво, що навіть найбільш шовіністичні польські кола не висувають концепції прилучення Закарпаття до Польщі, висказуючи щонайбільше охоту зробити з нього дарунок „братам-мадярам".

Гром.

ЗАЯВА.

Стоючи твердо на основі права самовизначення народів, підписані представники українських політичних організацій підносять рішучий протест проти всяких чужих спроб рішити долю Закарпатської України всупереч виразній волі українського населення.

Підписані заявляють, що лише воля українського населення Закарпатської України має рішати про правно-державні відносини цієї території та що український нарід буде послідовно обстоювати своє право самовизначення, яке деклярують для себе інші народи.

Львів, дня 24. вересня 1938 року.

В поазбучнім порядку:

ДРУЖИНА КНЯГИНІ ОЛЬГИ:

М. Рудницька. К. Малицька.

УКРАЇНСЬКА СОЦІЯЛ-ДЕМОКРАТИЧНА ПАРТІЯ:

Д-р В. Старосольський. Д-р Р. Скибінський.

УКРАЇНСЬКА СОЦІЯЛІСТИЧНО-РАДИКАЛЬНА ПАРТІЯ:

Д-р І. Макух. Д-р М. Стахів.

ФРОНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЄДНОСТИ.

Д. Паліїв.

Як приймають українців до львівських високих шкіл.

Нам подали перші вістки про те, як виглядає цього року справа принять українців до високих шкіл у Львові. Зі зголошених 80 українців на медичний виділ приняли **6**, у цьому 3 студентки і 3 студентів. На ветеринарію зголосилося коло 60 українців, приняли всього **7**.

На механічний виділ політехніки зголосилося коло 30, не приняли **ані одного**, не вважаючи на те, що всі українці склали приписаний іспит.

Цікаве, що свого роду перепусткою в політехніку було, коли греко-католик подав польську національність. При цьогорічних приняттях були такі випадки на деяких виділах.

До цієї справи ще вернемося, коли зберемо точніші дані з усіх високих шкіл.

Д-р НИКИФОР ГІРНЯК. 3

Українські Січові Стрільці на Україні 1918 р.

(Продовження)

Інформації СС-ів про знущання австрійських військ над населенням України потверджували й інші люди. І так пор. Тимщюрак писав мені в одній листі: „Не все тут так гарно виглядає, якби можна собі бажати", а чет. Цьокан, [illegible] старшина Легіону УСС, писав у листі з 25. березня: „Населення невдоволене з німців, а обурене на австрійців".

Поведінка австрійських військ не змінялася так довго, як довго вони стояли на Україні. У серпні того ж року, кілька днів перед виїздом Легіону з України, писав до мене підхор. Дмитро Паліїв зі Жмеринки: „Тут відносини дуже погані. Та найкраще списується таки наша 35-ка. [illegible] чаються, у вішанні та контрибуції побили рекорд".

При кінці червня 1918 р. діждалися нарешті Кіш і Вишкіл УСС наказу виїхати на Україну. Вони розмістилися в околиці Єлисаветгороду, у [illegible] з боєвим куренем, який входив у склад групи архикнязя Вільгельма. Три місяці стояли частини Легіону УСС в близькім сусідстві [illegible] і розвинули тоді живу культурно-освітню працю між місцевим населенням. Рівночасно ставали стрільці в оборону населення перед [illegible] мадярів і попадали через це в [illegible] з австрійськими командами. Німецька розвідка пильно стежила за роботою стрільців і хто зна, чи начальна команда австрійської армії не булаб розброїла, або й розформувала Легіон УСС, якби не брав його в оборону архикнязь Вільгельм.

Про культурно-освітню працю стрільців написала дуже теплий спомин наша письменниця Софія Віталівна Тоблевичева (Карпенко Кара) п. з. „Рідні Гості", що їх видала Червона Калина 1922 р. Вона жила тоді на своїм хуторі „Надія" біля Єлисавета, бувала на всіх стрілецьких імпрезах і часто гостила нас у себе.

Про враження, яке стрільці зробили з їх появою на населення степової України, пише вона так:

„Українське Січове Військо, оселившись на Україні й роздивившись, що тут діється, взялось негайно до праці. Незабаром розійшлися серед селянства чутки одні від других чудніші: Вони вчать... вони лічать хорих... вони посилають своїх людей на роботу у поміч вдовам і недужим. За все платять, поводяться по людськи з народом... дають селянам світло, роздають книжки. Щось нечуване тут робиться, відколи світ світом." (Р. Г. ст. 6.).

А про культурну працю стрільців згадує вона:

„Під впливом отаманів стрілецтва, з участю знавців свого діла: артистів, малярів, співців і музик позаводили вони виклади для дітей і дорослих, відчити та світляні картини, концерти, театральні вистави та народні гулянки (фестини — Н. Г.). Було створене велике діло культури, що зацікавило й привабило до них усю околицю. За 4*) місяці пробування Січовиків на Україні бачили ми всі можливі заходи, щоб збудити народ з вікового камяного сну, щоб запалити в ньому вогник самосвідомости, національного й людського чуття". (Р. Г. ст. 7—8.).

В серпні 1918 р. зачали Січові Стрільці наново організуватися в Білій Церкві і Легіон УСС висилав туди старшин і підстаршин як інструкторів. Це ділося в тайні перед німцями і австрійцями. Звичайно діставав дотичний стрілець формальну відпустку до Галичини, а устно наказ „дезертирувати" до Білої Церкви. Там на двірці ждало на його авто СС-ів, а в нім шинеля і шапка. По дорозі УСС переодягався на СС-а і таким чином губився для ока небажаного опікуна.

У справі віднови полку СС-ів писав до мене д-р Володимир Старосольський 13. VIII. ось-як:

„Чи не маєш Ти звісток з Києва на тему відновин полку СС? Мене цікавить, чи це наступило в порозумінні та за згодою бодай українських партій та чи є воно наслідком яких заходів рук щодо напряму політики та організаційної роботи. Якщо булоб інакше, то це булаб помилка з боку СС, але думаю, що вони ділають у контакті з політичним проводом. Із цієї нагоди ми повинні привитати СС-ів, але не знаю досі, в якій формі требаб це зробити."

На початку вересня відбулося зібрання старшин усіх формацій Легіону в с. Грузькім, де стояв тоді Вишкіл УСС. Проводив отам. Гринь Коссак, комaндант Вишколу. На цьому зібранні обговорено політичне положення України і з нагоди 4. роковин існування Легіону УСС рішено вислати привітні письма до нашого політичного проводу. Між моїми воєнними документами зберігся тільки брулйон приватного письма до Центральної Управи УСС; він означений ч. 3. і з цього виходить, що цих привітних письм було намічено більше, але я не тямлю вже до кого.

(Докінчення буде).

*) Насправді були стрільці 8 місяців на Україні. — Н. Г.

„Українці готові до боротьби“.

ПОДІЇ НА ЗАКАРПАТТІ В ОСВІТЛЕННІ БУДАПЕШТУ, БЕРЛІНА ТА ПРАГИ.

Варшава, 23. вересня.

З Будапешту надійшла сьогодні до Варшави така телеграма:

„Вістка про арешт чеською жандармерією активного вожда українських народніх партій Рогача викликала в масах українського населення на Закарпатті нереєстроване досі обурення та зріст воєнних настроїв. **Огірчення та готовість до збройної боротьби зростають з години на годину. Українці рішені — так пишуть всі будапештенські щоденники — розпочати збройну боротьбу проти чехів та чеських большевиків при помочі усіх засобів, що стоять до їхнього розпорядження**“.

Оця телеграма з Будапешту, переслана таксамо німецькими пресовими колами, вказує на мадярські бажання та на хитру мадярську тактику у виграванні мадярофільських настроїв серед українців. Викликала вона у варшавській пресі помітне враження, хоча ніодна тутешня редакція не спішиться її подавати покищо до прилюдного відома.

ВЕЛИТЕНСЬКІ УКРАЇНСЬКІ МАНІФЕСТАЦІЇ В ПІВН. АМЕРИЦІ.

Німецькі кореспонденти подають **радієвою дорогою до Берліна** отсю вістку:

Велитенські українські маніфестації відбуваються в Злучених Державах Півн. Америки, на яких тамошні українські громадяни висувують безкомпромісові постуляти **створення незалежної України**. В головному маніфестаційному вічу взяло участь понад 5.000 делеґатів з усіх українських середовищ та осель З.Д.П.А.

СЛОВАКИ ВИЧІКУЮТЬ, ОГЛЯДАЮЧИСЯ НА УКРАЇНЦІВ.

Повідомляють з Праги:

„З великим зацікавленням слідкують у Празі за становищем словацької, мадярської та української меншини. У вчорашніх вечірніх засіданнях партії Глінки взяли — як відомо — участь два представники мадярів. Одначе на цьому засіданні не запало рішення щодо спільного ділання. Словацькі політики залишають всім меншинам вільну руку, зайнявши окреме вичікуюче становище. Велике зацікавлення проявляє словацький політичний провід становищем українських національних партій, що **заглушили своїми виступами совітофільське москвофільство деяких груп Закарпаття**“.

ВАРШАВА РАДШЕ ЗА ВІДДАЧЕЮ ЗАКАРПАТТЯ МАДЯРАМ.

Вістка про **заяву Гітлера Чемберленові** щодо самостановлення українського Закарпаття про свою долю наспіла до Варшави вчора увечорі і викликала відразу горячі дискусії в політично-журналістичних колах на тему: що буде з Закарпаттям? У цій справі забрали навіть голос такі публіцисти, як **д-р І. Мошинський** („Час“), **Ст. Цат-Мацкевич та Адольф Бохенський** („Слово“), оповідаючися за спільними польсько-мадярськими кордонами. Цікаво, що навіть найбільш шовіністичні польські кола не висувають концепції прилучення Закарпаття до Польщі, висказуючи щонайбільше охоту зробити з нього дарунок „братам-мадярам“.

Гром.

Як приймають українців до львівських високих шкіл.

Нам подали перші вістки про те, як виглядає цього року справа принять українців до високих шкіл у Львові. Зі зголошених 80 українців на медичний виділ приняли **6**, у цьому 3 студентів і 3 студентів. На ветеринарію зголосилося коло 60 українців, приняли всього **7**.

На механічний виділ політехніки зголосилося коло 30, **не приняли ані одного**, не вважаючи на те, що всі українці склали приписаний іспит.

Цікаве, що свого роду перепусткою в політехніку було, коли греко-католик подав польську національність. При цьогорічних приняттях були такі випадки на деяких виділах.

До цієї справи ще вернемося, коли зберемо точніші дані з усіх високих шкіл.

Д-р НИКИФОР ГІРНЯК. 3

Українські Січові Стрільці на Україні 1918 р.

(Продовження)

Інформації СС-ів про знущання австрійських військ над населенням України потверджували й інші люди. І так пор. Тимцюрак писав мені в одній листі: „Не все тут так гарно виглядає, якби можна собі бажати“, а чет. Цьокан, один старшина Леґіону УСС, писав у листі з 25. червня: „Населення невдоволене з німців, а оскільки на австрійців“.

Поведінка австрійських військ не змінялася так довго, як довго вони стояли на Україні. У жовтні того року, кілька днів перед виїздом Леґіону з України, писав до мене підхор. Дмитро Паліїв зі Жмеринки: „Тут відносини дуже ... Та найкраще списується таки наша 35-ка. ... Шаться, у вішанні та контрибуції побили рекорд“.

При кінці червня 1918 р. діждалися нарешті УСС і Вишкіл УСС **наказу виїхати на Україну**. Вони розмістилися в околиці Єлисаветгороду, у сусідстві з боєвим куренем, який входив у склад групи архікнязя Вільгельма. Три місяці стояли всі частини Леґіону УСС в близькім сусідстві зі собою і розвинули тоді живу культурно-освітню працю між місцевим населенням. Рівночасно брали стрільці в оборону населення перед знущаннями мадярів і попадали через це в конфлікт з австрійськими командами. Німецька й австрійська розвідка пильно стежила за роботою стрільців і хто зна, чи начальна команда австрійської армії не булаб розброїла, або й розформувала Леґіон УСС, якби не брав його в оборону архикнязь Вільгельм.

Про культурно-освітню працю стрільців написала дуже теплий спомин наша письменниця Софія Віталівна Тоблевичева (Карпенко Кара) п. з. „Рідні Гості“, що їх видала Червона Калина 1922 р. Вона жила тоді на своїм хуторі „Надія“ біля Єлисавета, бувала на всіх стрілецьких імпрезах і часто гостила нас у себе.

Про враження, яке стрільці зробили з їх появою на населення степової України, пише вона так:

„Українське Січове Військо, оселившись на Україні й роздивившись, що тут діється, взялось негайно до праці. Незабаром розійшлися серед селянства чутки одні від других чудніші: Вони вчать... вони лічать хорих... вони посилають своїх людей на роботу у поміч вдовам і недужим. За все платять, поводяться по людськи з народом... дають селянам світло, роздають книжки. Шось нечуване тут робиться, відколи світ світом.“ (Р. Г. ст. 6.).

А про культурну працю стрільців згадує вона:

„Під впливом отаманів стрілецтва, з участю знавців свого діла: артистів, малярів, співців і музик позаводили вони викладі для дітей і дорослих, відчити та світляні картини, концерти, театральні вистави та народні гуляння (фестини — Н. Г.). Було створене велике діло культури, що зацікавило й привабило до них усю околицю. За 4*) місяці пробування Січовиків на Україні бачили ми всі можливі заходи, щоб збудити нарід з вікового камяного сну, щоб запалити в ньому вогник самосвідомости, національного й людського чуття“. (Р. Г. ст. 7—8.).

В серпні 1918 р. зачали Січові Стрільці наново організуватися в Білій Церкві і Леґіон УСС висилав туди старшин і підстаршин як інструкторів. Це ділося в тайні перед німцями і австрійцями. Звичайно діставав дотичний стрілець формальну відпустку до Галичини, а устно наказ „дезертирувати“ до Білої Церкви. Там на двірці ждало на його авто СС-ів, а в нім шинеля і шапка. По дорозі УСС переодягався на СС-а і таким чином губився для ока небажаного опікуна.

У справі віднови полку СС-ів писав до мене д-р Володимир Старосольський 13. VIII. ось-які:

„Чи не маєш Ти звісток з Києва на тему відновин полку СС? Мене цікавить, чи це наступило в порозумінні та за згодою більшу українських партій та чи є воно наслідком яких запорук щодо напряму політики та організаційної роботи. Якщо булоб інакше, то це булаб помилка з боку СС, але думаю, що вони ділають у контакті з політичним проводом. Із цієї нагоди ми повинні привитати СС-ів, але не знаю досі, в якій формі требаб це зробити.“

На початку вересня відбулося зібрання старшин усіх формацій Леґіону в с. Грузькім, де стояв тоді Вишкіл УСС. Проводив отам. Гринь Коссак, комендант Вишколу. На цьому зібранні обговорено політичне положення України і з нагоди 4. роковин існування Леґіону УСС рішено вислати привітні письма до нашого політичного проводу. Між моїми воєнними документами зберігся тільки брулїон приватного письма до Центральної Управи УСС; він означений ч. 3. і з цього виходить, що цих привітних письм було немічено більше, але я не тямлю вже до кого.

(Докінчення буде).

*) Насправді були стрільці 3 місяці на Україні. — Н. Г.

Чехословаччина приступає до переговорів з Польщею.

З Праги наспіла непровірена вістка, що міністер закорд. справ Крофта приняв в суботу передполуднем польського посла та заявив йому, що праський уряд готов приступити до переговорів з варшавським.

НІМЦІ ЗНОВУ ПРОГАНЯЮТЬ ЧЕХІВ ЗІ СУДЕТІВ?

У Празі появилася поголоска, що судетська міліція з підмогою німецьких пробоєвих частин увійшла до Судетів та заняла кілька місцевостей. За нею йдуть реґулярні частини нім. армії.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА НЕ МОЖЕ РАХУВАТИ НА НІКОГО.

Британський та французький посли заявили чехословацькому міністрові закордонних справ, що Прага не може рахувати на підтримку західних великодержав.

Брит. посол поінформував його про хід нарад у Годесбергу.

——о——

Що писало „Діло“ 50 років тому.

Четвер, 27 (15) вересня 1888.

ХАРАКТЕРИСТИКА ГАЛИЦЬКОГО СОЙМУ.

У звязку зі статтею краківської „Нової Реформи“, що дуже гостро критикувала діяльність чи радше бездільність галицького сойму, „Діло“ писало:

„До цих слів небагато треба би й додавати, якби „Н. Реформа“ була взяла під увагу і ту найважнішу обставину, що галицькому соймові в нинішньому складі не достає ні заступників руського народу в відповідному числі, ні представників інтересів стану міщанського і селянського. Ми дійшли до того, до чого в часі переворотів дійшла колись Англія. Так зложились річи на так званий „кадовбовий“, парлямент без представників шляхти; наш сойм без „кадовба“ і в ньому править виключно шляхта. Вона має в ньому рішальну перевагу. Нечисленні представники руського народу та суспільних верств є тільки для декорації, для замаскування речі, або їх взяли туди з простої конечности як інтеліґентну, добру робучу силу“.

УКРАЇНСЬКІ ПОСЛИ ДОМАГАЮТЬСЯ УКРАЇНСЬКИХ ШКІЛ.

„Діло“ друкує внесок посла Романчука і товаришів у соймі, які домагаються:

„1. Щоби в ґімназії у Станиславові або в Коломиї і також в ґімназії в Тернополі або в Бережанах заведено руські паралельки;

2. Щоби учительські семинарії у східній частині нашого краю мали характер переважно руський і щоби бодай в одній семинарії вже з початком шкільного року 1888/9 була викладова руська мова;

3. Щоби в містах Тернополі, Коломиї, Дрогобичі, Стрию, Городенці, Яворові і Снятині були заведені 4-клясові народні школи з руською викладовою мовою.“

Полекші в обороті нерухомостями.

Тернопільський воєвода видав розпорядок у справі полекш в обороті нерухомостями у прикордонній смузі тернопільського воєвідства, що обіймає цілі повіти: Тернопіль, Збараж, Скалат, Теребовля, Копичинці, Чортків, Борщів і Заліщики та східну частину зборівського повіту. Відтепер не треба там дозволу воєводи на аренду, ужиткування й управу нерухомостями державою, державними підприємствами й банками, монополями, установами вищої публичної ужиточности, Заведенням Взаїмних Обезпечень у Познані, академічними школами, Товариством Кредитовим Земським, Товариством Кредитовим Міським, правними особами, яких частина уділів або акцій належить до державного скарбу, повітовими і міськими комунальними касами ощадности, подругом або членом родини до другого ступня споріднення або до першого ступня посвоячення.

Як виходить з тексту цього розпорядку, полекші на основі зновелізованого президентського декрету з 23. грудня 1927. р. про границі держави відносяться тільки до аренди, ужиткування й управи нерухомостями, а не відносяться до їх купна, заміни й обтяження, що і на будуче мусять мати дозвіл воєводи.

З уваги на те згадані полекші не мають ніякого більшого практичного значіння.

Чому волинська кураторія закрила кремянецьку українську ґімназію.

В ч. 202. з 13. IX. 1938 р. в „Ділі“ появилась коротенька замітка під заголовком „Чому закрили українську ґімназію в Кремянці“, де подано, буцімто волинська кураторія закрила ґімназію тому, що рівень навчання в ґімназії незадовільний, про що буцімто Управа Т-ва Л. Українки дістала письменне повідомлення з дня 7-го липня ц. р. Ця замітка незгідна з дійсним станом. Закрито офіційно ґімназію в Кремянці за помешкання. Закрили ґімназію тому, що — як каже дотичне „orzeczenie stwierdzające utratę warunków“ Nr. 11—13711/38 z dnia 7. lipca 1938 r.“ — „przestał Zarząd czynić zadość warunkowi, a mianowicie termin korzystania z obecnego lokalu upływa z końcem roku szkolnego 1937/38, Zarząd zaś nie przedstawił orzeczenia Władzy Wojewódzkiej o przydatności innego lokalu, przyznaczonego na szkołę“ і т. д. З цього уривка розпорядку волинської кураторії видно, що послужило за офіційний мотив для ліквідації найстаршої української середньої школи на Волині. Але чи справді на закриттю ґімназії заважив будинок? Ні, і ще раз ні. Правда, новий волинський куратор, злепоінформований „найбільшим приятелем“ кремянецької ґімназії, візитатором Токарським, почав був доказувати делеґації кремянчан, що дах ґімназії мало що не валиться на голови учнів, але мусів зі соромом замовкнути, коли йому доказали, що ґімназія міститься в новому будинку, на якому дах стоїть від 1936-го року.

Отже яка-ж причина закриття середньої української школи, що дала вже визначних людей, масу української інтеліґенції і тепер збиралась, у жовтні цього року, відсвяткувати свій 20-літній ювилей? Головна причина — це кремянецький ліцей і його провідні органи, яким сіллю в очі було те, що в „Польських Атенах“ істнувала українська ґімназія. Ще за часів мін. Понятовського, що був куратором ліцею, почалася наґінка на ґімназію. Робилося все, щоби ґімназія вмерла сама від себе. І був момент, коли ґімназія ледви жила. Це було в 1934/35 році, коли майже не було учнів, не було грошей, велика заборгованість і опінія про боєвий характер ґімназії. „Приятелі“ затирали з задоволення руки. Але українське громадянство опамяталось і взяло управу ґімназії в свої руки. Почався рух серед свідомого селянства і ґімназія в 1938-му році цілком стала на ноги. Було на весну 1938. р. до 130 учнів, при осінніх вписах цього року дійшлоб до 180—200 учнів. Ґімназія відборжилася, запросила фахові учительські сили, побільшила число науково-допомогового приладдя. Упорядкувала бібліотеку. Засновано дві бурси: одну для хлопців і одну для дівчат. Винайнято для ґімназії нове помешкання (згідно з вимогами кураторії, про що повідомлено кураторію з дня 14-го травня 1938 р.), в якому два роки містилась „Паньствова Школа“ (отже вже не треба було рішення воєвідської комісії).

Кремянецьке українське громадянство було певне свого успіху. Але „приятелі“ не спали. Чи випадково чи зі спеціяльною метою кураторія спізнилась з повідомленням Управи Т-ва Лесі Українки про закриття ґімназії. Зробила це неправно — бо надіслала своє повідомлення 7-го липня ц. р., тоді, коли згідно з законом повинна була це зробити ще до 1-го червня. Отже наразила і ґімназію, і персонал ґімназії, і батьків та особливо учнів на величезні шкоди і втрати. Бо ґімназія вже була розпущена на літні ферії і поробила відповідні зарядження, що до найближчого шкільного року. Персонал спокійно виїхав домів. Батьки спокійні, що примістили дітей у школі. А учні з легким серцем поїхали на відпочинок.

Так виглядає справа закриття ґімназії. Закрили її не через будинок і не через „незадовольні“ висліди, бо кураторія не подала цього у своєму повідомленню.

Але справа не в тому. Може й були які недомагання. То чи завинила тут ґімназія? Ні! Кураторія робила все, щоби не затвердити поданих списів учителів. Відтягала з затвердженням учителів. Було аж занадто ясно, що кураторія веде все до того, щоб наука в українській ґімназії не відбувалась нормально. Ось один приклад. В році 1937-38 не затверджено учителя ручних робіт, хоч мав всі кваліфікації. Відомо, як важко дістати до бідної української ґімназії фахову силу. І коли учні цілий рік не вчилися ручних робіт, кураторія все-ж не звільнила їх від іспиту з цього предмету в самоуряловій ґімназії. Можна навести десятки таких прикладів, де кураторія робила все так, щоб гальмувати нормальний хід шкільної праці в ґімназії.

Коли все це поминути, то невже волинська кураторія така богата на шкільні будинки, що може вимагати від приватної української ґімназії якоїсь „палати“ під школу? Бо 16 кімнат в попередньому будинку і до 6 кімнат в нововинайнятому будинку для 120—180 учнів ґімназії хіба було досить.

В Кремянці всі середні школи переповнені. Ліцей мав на 80 вільних місць в ґімназії аж 250 подань. З них українців попало ледви 1—2%. Самоурядова ґімназія на 53 вільні місця мала більше як 100 кандидатів і врешті так звана „спулдзєльча“ ґімназія на 100 вільних місць мала до 200 подань. Як приклад відношення до українців у цих заведеннях можна подати тільки те, що учнів - українців навіть тих, що добре здали іспити (Кухарківна) до одної з цих шкіл з браку місця не приняли. Міністр освіти Свентославський ствердив у своїй промові, що брак шкіл особливо відчувається на „кресах“ і що яких 4000 учнів середніх шкіл — як подавала варшавська преса — не мають приміщення в школах. І в такій ситуації закривають українську ґімназію, що могла у великій мірі зменшити оту недостачу місць для учнів, особливо українців.

Правдивко.

З судової салі.

ПРАВОСЛАВНИЙ ПАРОХ ЛЬВОВА ПЕРЕД СУДОМ.

Перед львівським окружним судом станув о. Мстислав Волосевич, б. парох православної церкви у Львові, а тепер ігумен з ... що у проповіди він закинув, що польський уряд переслідує православну церкву та назвав польську мову „паршивою“. Підсудний не признається до вини.

Розправу відложено, щоб покликати нових свідків

НОВИНКИ.

— **Сучасний Відень.** Враження з побуту розкажуть пп. Евгенія Зарицька і Марта Ковтунюк у клюбі „Нової Хати" і „Труду". Гутірка відбудеться дня 26. вересня (понеділок) у домівці клюбу, Ринок ч. 39. Початок год. 6. веч.

— **Часопис для українських ремісників.** Від 1 жовтня ц. р. буде появлятися місячник п. н. „Домашній Ремісник". Видавцем є Т-во „Праця". Українські ремісники не мали досі своєї окремої фахової трибуни і користали з „Торговлі і Промислу", де від кількох місяців постійно друкувалось частину матеріялу для ремісників.

— **Хресні батьки,** які підчас посвячення Лугового прапору в неділю 18. ц. м. не мали змоги забити свої памяткові цвяшки і вписати свої прізвища до пропамятної книги, мають змогу це зробити в неділю 25. ц. м. між год. 11-ою і 13-ою або вечором між 7-ою і 9-ою в домівці Т-ва Великий Луг у Львові при вул. Коперника ч. 6. Кожний, хто хотів би оглянути Луговий прапор, може зайти у згаданому часі до домівки Т-ва. Хто не матиме часу в неділю 25. ц. м. зайти до домівки Т-ва — може це зробити в неділю 2. жовтня ц. р. в полудневих годинах від год. 11-ої до 14-ої. — **Старшина** Т-ва Великий Луг у Львові.

— **Гостре стріляння на Замарстинові** відбудеться на військовій стрільниці в днях: 1, 3, 5, 6, 8, 10, 12, 13, 15, 17, 19, 20, 22, 24, 26, 27, 29 і 31-го жовтня ц. р. Загрожену смугу обсадять військові стежі і прохожі повинні слухати їхніх вказівок.

— **Засідання організаційного комітету** „V. тижня рідної школи 2—10. жовтня 1938 р.", відбулося в пятницю 23. ц. м. у салі засідань міської ради. В засіданні, що його відкрив куратор д-р ..., взяли участь представники влади, ..., делегати культурно-освітних і суспільних установ та представники учительства.

По рефераті нач. Блажевського, вибрано дві комісії: організаційну і пропаґандову. Згаданий „V тиждень..." відбудеться під гаслом приєднання нових членів і фондів для Т-ва підтримки будови вселюдних шкіл. На терені львівської шкільної округи згадане Т-во признало 1,726.400 зол. довгоречинцевих позичок на будову 1.200 нових шкільних саль. Крім того видало 150.000 зол. на закупи наукового приладдя, мап і книжок до бібліотек. У найближчому часі Т-во приступає до будови нових шкіл і прелімінує 25 мільйонів зол. на будову 2.500 шкільних саль в цілій Польщі. В днях від 2. до 10. X. відбудеться у Львові публична збірка.

— **Новий костел** посвятили на днях в Опаці, пов. Дрогобич.

ВІДГУКИ ДНЯ.

На тему тем.

Кожний день несе якусь тему до фейлетону. То хтось комусь щось, то ніхто нікому нічого, то колись звідкись кудись, то ніколи нізвідки нікуди... І так все і все кожний день якусь тему несе.

А вже останні дні тижня, то не тільки несли, а просто гнали, як весняна повінь ковбки, тему за темою, тему за темою...

Припускаю, що Ш. Читачі нераз розгортаючи ґазету думали: А що там про ці справи в „Відгуках"?

І розчарорувалися.

На звичайнім місці „Відгуків" були як не аноиси, то дописи, то новинки, то рецензії з кіна.

— Деж „Відгуки"? — питалися самі себе. — Невжеж фейлетоніст скінчив свою карієру!? Адже стільки тем, стільки тем!... Такі цікаві великі події!...

Признаю. Ще тільки тем не мав я від часу як пишу „Відгуки дня". Бо хоч часи зовсім не веселого стилю, то в кожнім сумнім є щось веселого, а бодай повчального. Так і в тих подіях, що нахлинули в останніх днях. Скільки можна там виловити фейлетонових „ковбків".

Але зачнім з кінця...

Тому два місяці прийшов у редакцію якийсь молодий чоловік, викликав мене на коридор і сказав мені до вуха:

— Двацятого вересня Гітлер зачне з Чехами війну — і зробив таку міну, що я перестрашився його більше як Гітлера і війни з Чехами.

— Звідки знаете, що двацятого?!

— Бо знаю! Так мені каже мій дух...

Нехай мені вибачить молодий чоловік, але я його тоді тримав за легкого варіята. Занадто точно означив дату ґльобальної події і занадто закеклямував свого духа.

Тепер бачу, що треба було молодого чоловіка посадити з парадою за стіл і попросити, щоб був ласкавий написати це в ґазеті. Був би викликав сензацію і заскочив усіх — від Чемберлена почавши.

Нині, коли пишу ці слова, ніхто вже не потребує пророцтва, бо двацятий вересень минув і — німецько-чеська заковика справді почалася.

Це все так би мовити вступ.

А сама річ:

Пиши не знати як! Коли б так не Львів, а Ню-Йорк, чи інший Вінніпеґ, то — думаю — само перо ходило б по папері. А так — що розженуся то гов.

Шановні Панство! Чи чули ви коли стільки направду гарних, направду високо гуманних слів, що останніми днями?! І то не денебудь і не відкого небудь: державні мужі, великі ґазети, далі цілі тисячі людей на вічах.

Навіть рушили небіжчика Вільсона, відкопали його славні, але давно дерюгами вкриті тези...

Гарні теми, але я ще не дійшов дотого, як до них братися. **Галактіон Чіпка.**

ґанізації. Незважаючи на зусилля очистити турецьку мову від арабських і перських слів, мовна реформа в Туреччині ще не скінчена і протягнеться ще кілька років.

— **Хмари саранчі в Судані** знищили зовсім управні поля на північ від Хартуму. Розміри страшного знищення, що прибрало вигляди стихійного нещастя, покищо не устійнені. Одначе вже тепер можна ствердити, що кілька тисяч людей залишиться без засобів до життя.

— **Масові транспорти золота до Швайцарії.** В останніх днях осіло на летовищі в Базель 8 літаків, які привезли скрині зі 12 тонами золота з одного з англійських банків, вартости 600 міліонів швайцарських франків. Транспорти золота перевезли з Базель до Берна і склали в сейфах швайцарського національного банку. Це найбільша дотепер пересилка золота повітряним шляхом.

— **Знаменна заборона.** Дирекція італійського радія заборонила всім радіостаціям надавати авдиції з плит, награних з жидівськими артистами. Ця заборона торкається теж музичних творів жидівських композиторів.

— **Велика пожежа** знищила на днях у Ковні великі склади совітських товарів фірми Летукіс, що є совітським підприємством у Ковні. В рятунковій акції взяли участь пожежна сторожа і військо. Шкода сягає 200.000 літів. У Ковні кружляють поголоски, що вогонь підложено під склади совітських товарів. Поліція веде слідство.

— **Кару смерти** передбачує новеля до карного кодексу, що її оголосив румунський уряд. Новеля передбачує кару смерти: **за атентат на короля або члена династії, достойника чужої держави,** члена румунського уряду, членів коронної ради та резидентів, грабункове вбивство та вбивство на політичному тлі. Кару смерти виконуватимуть через розстріл.

— **Велика автобусова катастрофа** трапилася недалеко Букарешту. Автобус, що їхав з великою швидкістю, зїхав з дороги до рова і розбився. Зпоміж 40 подорожних 15 осіб є важко ранених, яких відвезли до шпиталю.

— **Страшна масакра цілої родини у Східниці.** В ночі з 23. на 24. ц. м. невідомі бандити напали на дім Анни Дмитришин у Східниці к. Борислава і підчас сну вбили пять осіб не ощадивши навіть шестилітньої дитини. З рук невідомих бандитів згинули: 27-літня Розалія Дмитришин, 26-літня Стефанія Дмитришин, 32-літня Марина Ганусяк зі своєю 6-літньою дитиною та 15-літня Марія Дмитришин. Життя врятувала лише 60-літня Анна Дмитришин тому, що спала на печі і бандити мабуть її недоглянули. Поліція шукає енерґійно за бандитами. Масакра цілої родини викликала в околиці страшне враження. Здогадуються, що вбивства доконано на тлі родинних непорозумінь.

— **Львівська хроніка.** З крамниці М. Штайнера при вул. Жовківській ч. 14 злодії вкрали більшу кількість шкіри вартости 800 зол. — Поліція арештувала Хаїма Айхля підчас крадіжі 80 зол. з торбинки Матильди Ловіч. — При вул. Сикстуській таксівка наїхала на 54-літнього Ф. Шеремету зі Знесіння і важко потовкла його.

— **Свято турецької мови.** Генеральний секретаріят турецької мовної ліґи оголосив комунікат, що день 26. вересня буде „святом" турецької мови. День 26. вересня є роковинами першого конґресу у справі турецької мови, що відбувся в 1932 р. Це „свято" вшанує турецька преса і радіо-стаціи в Анкарі та в Стамбулі і народні ор-

— **Всі робітники матимуть газові маски.** В італійській урядовій газеті оголошено королівський декрет, що накладає обовязок на всі італійські промислові підприємства засобити своїх працівників у військові газові маски. До 30. червня 1939 о. 20 відсотків усіх працівників му-

НОВИНКИ.

— **Вже появилися** у розпродажі модерні батерійні радіоприймачі „Е-Комп". Замовляйте через нашу крамницю „Е-Комп", Львів, ул. Єзуїтська 29, тел. 203-30. 1639

— **Трикотарський курс,** 6-тижневий для пань — під фаховим проводом п. М. Зеленої, уладжує Секція домашнього Промислу при Кр. Госп. Т-ві „Сільський Господар" у Львові — при співучасти кооп. „Вовна" в домівці Т-ва „Сільський Господар". Курс почнеться 1-го жовтня і буде відбуватись 2 рази в тиждень в пополудневих годинах. Дні і точну годину доберуть до бажань учасниць. Оплата за цілий курс 8 зол. Зголошення й інформації в кооп. „Вовна" у Львові, Підвалля ч. 1 або в Т-ві „Сільський Господар" вул. Руська 20, III. пов. тел. 230-53. 1979

— **Космео** — Львів, Миколая 7, фахово порадить Вам Пані, як раціонально плекати вроду.

— **Курси косметичні Сляви Добрянської** Львів, Бляховського 15 а. Школа професійна затверджена кураторією під управою лікаря-дерматолога д-ра Лисяка. Вписи щоденно. Тел. 253-67.

— **З найкращих** шкірок футро — поручає і виконує у нас тільки Юліян Глушевський — від осени 1926 — Львів, пл. Капітульна 3. I. пов., телефон 254-46. 1430 -9—?

— **Фарби, лякери, покости,** предмети домашнього вжитку, **косметику** поручає ф-ма **Інж. Б. Бошович, Львів, Руська 16.** Великий вибір, дешеві ціни. 1987 -10

— **Дирекція Вищ. Муз. Інституту ім. Лисенка** у Львові повідомляє, що в біжучому шк. р. 1938/9 заангажовано до науки сольо-співу поруч з давнішими нашими учителями проф. О. Бандрівською і Л. Улуханковою, також відому нашу співачку пані Приймову. Пригадуємо, що вписи тривають до кінця вересня ц. р. 2025

— **Сучасний Віден.** Враження з побуту розкажуть пп. Евгенія Зарицька і Марта Ковтунюк у клюбі „Нової Хати" і „Труду". Гутірка відбудеться дня 26. вересня (понеділок) у домівці клюбу, Руська ч. 39. Початок год. 6. веч.

— **Часопис для українських ремісників.** Від 1. жовтня ц. р. буде появлятися місячник п. н. „**Український Ремісник**". Видавцем є Т-во „Праця". Українські ремісники не мали досі своєї окремої фахової трибуни і користали з „Торговлі і Промислу", де від кількох місяців постійно друковано частину матеріялу для ремісників.

— **Хресні батьки,** які підчас посвячення Лугового прапору в неділю 18. ц. м. не мали змоги забрати свої памяткові цвяшки і вписати свої прізвища до пропамятної книги, мають змогу це зробити в неділю 25. ц. м. між год. 11-ою і 14-ою або вечором між 7-ою і 9-ою в домівці Т-ва Великий Луг у Львові при вул. Коперника ч. 1 (подвір'я). Хто хотів би оглянути Луговий прапор, може зайти у згаданому часі до домівки Т-ва. Хто не матиме часу в неділю 25. ц. м. зайти до домівки Т-ва — може це зробити в неділю 2. жовтня ц. р. в полудневих годинах від год. 11-ої до 14-ої. — **Старшина Т-ва Великий Луг**

— **Гостре стріляння на Замарстинові** відбудеться на військовій стрільниці в днях: 1, 3, 5, 6, 8, 10, 12, 13, 15, 17, 19, 20, 22, 24, 26, 27, 29 і 31-го жовтня ц. р. Загрожену смугу обсадять військові стійки і прохожі повинні слухати їхніх вказівок.

— **Засідання організаційного комітету** „V. тижня рідної школи 2—10. жовтня 1938 р.", відбулося в пятницю 23. ц. м. у салі засідань міської Ради. В засіданні, що його відкрив куратор д-р Гражинський, взяли участь представники влади, духовенства, делегати культурно-освітніх і судових установ та представники учительства.

ВІДГУКИ ДНЯ.

На тему тем.

Кожний день несе якусь тему до фейлетону. То хтось комусь щось, то ніхто нікому нічого, то колись звідкись кудись, то ніколи нізвідки нікуди... І так все і все кожний день якусь тему несе.

А вже останні дні тижня, то не тільки несли, а просто гнали, як весняна повінь ковбки, тему за темою, тему за темою...

Припускаю, що Ш. Читачі нераз розгортаючи газету думали: А що там про ці справи в „Відгуках"?

І розчарорувалися.

На звичайнім місці „Відгуків" були як не анонси, то дописи, то новинки, то рецензії з кіна.

— Деж „Відгуки"? — питалися самі себе. — Невжеж фейлетоніст скінчив свою карієру!? Адже стільки тем, стільки тем!... Такі цікаві великі події!...

Признаю. Ще тільки тем не мав я від часу як пишу „Відгуки дня". Бо хоч часи зовсім не веселого стилю, то в кожнім сумнім є щось веселого, а бодай повчального. Так і в тих подіях, що нахлинули в останніх днях. Скільки можна там виловити фейлетонових „ковбків".

Але зачнім з кінця...

Тому два місяці прийшов у редакцію якийсь молодий чоловік, викликав мене на коридор і сказав мені до вуха:

— Двацятого вересня Гітлер зачне з Чехами війну — і зробив таку міну, що я перестрашився його більше як Гітлера і війни з Чехами.

— Звідки знаєте, що двацятого?!

— Бо знаю! Так мені каже мій дух...

Нехай мені вибачить молодий чоловік, але я його тоді тримав за легкого варіята. Занадто точно означив дату ґльобальної події і занадто зареклямував свого духа.

Тепер бачу, що треба було молодого чоловіка посадити з парадою за стіл і попросити, щоб був ласкавий написати це в ґазеті. Був би викликав сенсацію і заскочив усіх — від Чемберлена почавши.

Нині, коли пишу ці слова, ніхто вже не потребує пророцтва, бо двацятий вересень минув і — німецько-чеська заковика справді почалася.

Це все так би мовити вступ.

А сама річ:

Пиши не знати як! Коли б так не Львів, а Ню-Йорк, чи інший Вінніпеґ, то — думаю — само перо ходило б по папері. А так — що розженуся то гов.

Шановні Панство! Чи чули ви коли стільки направду гарних, направду високо гуманних слів, що останніми днями?! І то не деребудь і не відкого небудь: державні мужі, великі ґазети, далі цілі тисячі людей на вічах.

Навіть рушили небіжчика Вільсона, відкопали його славні, але давно дернюгами вкриті тези...

Гарні теми, але я ще не дійшов дотого, як до них братися. Галактіон Чіпка.

По рефераті нач. Блажевського, вибрано дві комісії: організаційну і пропаґандову. Згаданий „V тиждень..." відбудеться під гаслом приєднання нових членів і фондів для Т-ва підтримки будови вселюдних шкіл. На терені львівської шкільної округи згадане Т-во признало 1,726.400 зол. довгоречинцевих позичок на будову 1.200 нових шкільних саль. Крім того видало 150.000 зол. на закупи наукового приладдя, мап і книжок до бібліотек. У найближчому часі Т-во приступає до будови нових шкіл і преліминує 25 міліонів зол. на будову 2.500 шкільних саль в цілій Польщі. В днях від 2. до 10. X. відбудеться у Львові публична збірка.

— **Новий костел** посвятили на днях в Опаці, пов. Дрогобич.

— **Страшна масакра цілої родини у Східниці.** В ночі з 23. на 24. ц. м. невідомі бандити напали на дім Анни Дмитришин у Східниці к. Борислава і підчас сну вбили пять осіб не ощадивши навіть шестилітньої дитини. З рук невідомих бандитів згинули: 27-літня Розалія Дмитришин, 26-літня Стефанія Дмитришин, 32-літня Марина Ганусяк зі своєю 6-літньою дитиною та 15-літня Марія Дмитришин. Життя врятувала лише 60-літня Анна Дмитришин тому, що спала на печі і бандити мабуть її недоглянули. Поліція шукає енерґійно за бандитами. Масакра цілої родини викликала в околиці страшне враження. Здогадуються, що вбивства доконано на тлі родинних непорозумінь.

— **Львівська хроніка.** З крамниці М. Штайнера при вул. Жовківській ч. 14 злодії вкрали більшу кількість шкіри вартости 800 зол. — Поліція арештувала Хаїма Айхля підчас крадіжі 80 зол. з торбинки Матильди Ловіч. — При вул. Сикстуській таксівка наїхала на 54-літнього Ф. Шеремету зі Знесіння і важко потовкла його.

— **Свято турецької мови.** Ґенеральний секретаріят турецької мовної ліґи оголосив комунікат, що день 26. вересня буде „святом" турецької мови. День 26. вересня є роковинами першого конґресу у справі турецької мови, що відбувся в 1932 р. Це „свято" вшанує турецька преса і радіо-станція в Анкарі та в Стамбулі і народні орґанізації. Незважаючи на зусилля очистити турецьку мову від арабських і перських слів, мовна реформа в Туреччині ще не скінчена і протягнеться ще кілька років.

— **Хмари саранчі в Судані** знищили зовсім управні поля на північ від Хартуму. Розміри страшного знищення, що прибрало вигляди стихійного нещастя, покищо не устійнені. Одначе вже тепер можна ствердити, що кілька тисяч людей залишиться без засобів до життя.

— **Масові транспорти золота до Швайцарії.** В останніх днях осіло на летовищі в Базель 8 літаків, які привезли скрині зі 12 тонами золота з одного з англійських банків, вартости 600 міліонів швайцарських франків. Транспорти золота перевезли з Базель до Берна і склали в сейфах швайцарського національного банку. Це найбільша дотепер пересилка золота повітряним шляхом.

— **Знаменна заборона.** Дирекція італійського радія заборонила всім радіостаціям надавати авдиції з плит, награних з жидівськими артистами. Ця заборона торкається теж музичних творів жидівських композиторів.

— **Велика пожежа** знищила на днях у Ковні великі склади совітських товарів фірми Летукіс, що є совітським підприємством у Ковні. В рятунковій акції взяли участь пожежна сторожа і військо. Шкода сягає 200.000 литів. У Ковні кружляють поголоски, що вогонь підложено під склади совітських товарів. Поліція веде слідство.

— **Кару смерти** передбачує новеля до карного кодексу, що її оголосив румунський уряд. Новеля передбачує кару смерти: за атентат на короля або члена династії, достойника чужої держави, члена румунського уряду, членів коронної ради та резидентів, грабункове вбивство та вбивство на політичному тлі. Кару смерти виконуватимуть через розстріл.

— **Велика автобусова катастрофа** трапилася недалеко Букарешту. Автобус, що їхав з великою швидкістю, зїхав з дороги до рова і розбився. Зпоміж 40 подорожніх 30 осіб є важко ранених, яких відвезли до шпиталю.

— **Всі робітники матимуть газові маски.** В італійській урядовій ґазеті оголошено королівський декрет, що накладає обовязок на всі італійські промислові підприємства засобити своїх працівників у військові газові маски. До 30. червня 1939 р. 20 відсотків усіх працівників му-

сить мати газові маски з тим, що кожного року це число мусить збільшуватися на 10% так, щоб 30. червня 1940 р. газові маски мали всі робітники.

— Льотерія на улаштування Олімпіяди. У Гельсінгфорсі відбулося засідання фінляндського олімпійського комітету під проводом міністра внутрішніх справ Кеконена. На цьому засіданні рішено зорганізувати грошеву льотерію, якої дохід призначений на уладження Олімпіяди в Гельсінгфорсі. Технічні видатки на уладження Олімпійських Ігрищ сягатимуть понад 7 мільйонів фінляндських марок.

— Масові арештування спекулянтів у ленінградській окрузі не переводяться. Міліція арештувала на днях 32 особи по переведеній ревізії за нарушення торговельних постанов. У вересні арештовано понад 300 осіб.

— Ріжні вісті. В Таргу в Румунії пожежа знищила великі електричні заведення. Шкода сягає понад 20 мільйонів леїв. — На летовищі в Ризі осів совітський літак, що везе 263 кг. платини до одного з англійських банків і кількадесять кільограмів до Парижа. — Недалеко Монс дійшло до вибуху в копальні, де вугіляя засипало пятьох вуглекопів. — У віденській фабриці хліба Анкер завалилася вчора стеля у великій фабричній галі і важко зранила 20 робітників. — Над Віднем кружляв у пятницю 22. ц. м. новий німецький повітреплав „Цепелін", що втримуватиме комунікацію між Европою та Америкою. — Недалеко м. Бродарево (Чорногора) обсунулася земля підчас будови шоси і присипала 5 робітників, яких не вдалось врятувати. — В Гетеборгу спустили на воду новий шведський контрторпедовець „Мальме" містоти 1.080 тон.

— Справлення помилок. У вчорашній передовій статті вкралися дві друкарські помилки, які роблять незрозумілими дані місця: Має бути: „..Увесь час чехи грали гру... зручно лявіруючи **між** українською національною стихією, штучно насаджуваним москвофільством та „третім напрямком"... (2-га стор. 1-ша шпальта, 25-ий рядок згори). Через пропущення слова „між" читачі могли фальшиво зрозуміти, що українська національна течія на Закарпатті була теж безвольним знаряддям у руках чехів. У тій самій шпальті 47-ий рядок здолини має бути: „..немадярські народи дістали заборону мати свої **школи**" — а не „полки". — У статті „Наші завдання у світлі суспільної енерґетики", в уступі, де мова про співпрацю ріжних груп, випало слово „внутрі", що змінює думку автора. Отже має бути: „Доказом на те є факт розмірно мирного співжиття **внутрі** поодиноких груп".

Спорт.

ПРОГРАМА НЕДІЛЬНИХ ЗМАГАНЬ

ЛЕГКОАТЛЕТИЧНІ ЗМАГАННЯ КЛК — СОКІЛ не відбудуться тому, що адміністраційна влада відмовила в останній хвилині на них дозволу.

Грище Лехії (Погулянка): год. 11. передполуднем, змагання за мистецтво Б-класи **Зоря — Поцісн.**

Грище Чорних: год. 3.30 попол. змагання за мистецтво О. Л. **Україна — ВКС Ярослав.**

Бережани. Змагання за мистецтво А-класи **Скала (Стрий) — ТУР.**

Тернопіль. Змагання за мистецтво А-класи **Поділля — ВКС Броди.**

Станиславів. Змагання за мистецтво Б-класи **Полом — Ганоаг.**

З кіна.

КІНО „ЕВРОПА": „ПАВЕЛ І ҐАВЕЛ".

З відомої байки Фредра про двох сусідів з одного дому, з яких один був тихий і покірний, а другий не міг жити без збитків, залишилися тільки імена. Павел і Гавел — два приятелі, наші сучасники, один торгує радієвими апаратами, другий електричним приладдям. Гавел навіть не ловить риб у своїй кімнаті; він знає більше комічні штуки. Третя головна особа в тій комедії двох приятелів — 19-літня скрипачка, що обїжджає світ із своїм імпресаріом-опікуном як „13-літня чудесна дитина". Вона поневолі мусить грати ролю дітвака, хоч любить уже папіроси, вино і мішане товариство. Павел знайомиться з нею, як з малолітньою дівчиною — раз, а вдруге як з дорослою і факт, що він не пізнає в тих двох особах тої самої найменше вдатний у цілій дотепній завязці. Кінові сценаристи розраховують на те, що коли публика раз почне сміятись з неймовірних ситуацій, то повірить у все, що їй скажуть. У цій польській комедії маємо теж кілька вставок-епізодів, як оригінальні танці циган. Вона вся складена зручно і справді має сцени, що розбуджують загальний регіт. У головних ролях: Бодо, Димша, Ґроссівна, Орвід, у менших теж добрі артисти.

КІНО „ХИМЕРА": „ДІВЧАТКО З ВАРІЕТЕ".

Назва зірок та зорянів для фільмових акторів та акторок Голівуду несправедлива, бо вони радше мигунці — метеори. Американські зорі блиснуть ясним світлом слави і гинуть по короткім часі слави в темряві забуття. Не так в Европі. Тут прізвища, що опинилися на чільних місцях кінових реклям, не змінюються так скоро. Слава европейських зірок, хоч може й менше гомінка звуком срібла, чи хочби шелестом банкнотів, куди тривкіша. Европейська публика легко „привязується" до своїх любимців екрану й дуже нерадо їх забуває. Тому теж фільми з білявою чешкою Анні Ондрою, хоч дехто каже, що вона вже постарілася (так теж казали про її мужа Макса Шмелінґа, коли програв з муринами) все ще мають свій успіх і публика залюбки ходить „дивитися на шалапута" Анні Ондру, як ходила кілька літ тому.

Фільма „Дівчатко з варієте" має не лиш дотепні німецькі діяльоґи, не лиш прегарні ревії (німці зовсім поважно загрожують постановкам ревій Америці), але й багато щирого гумору. Деякі сцени викликують гучні сальви безжурного сміху. Одяги жіночі й мужеські переносять глядача в ті добрі давні передвоєнні часи, коли відважні справді мріяли, що — ануж удасться перелетіти літаком „без газу" бодай ..100 м.

Словом, добра весела фільма. Р. С.

—oo—

Нові книжки й журнали.

ЖУРНАЛИ.

CZASOPISMO KSIĘGOWYCH W POLSCE. Organ Związku księgowych w Polsce. Rok XXXI. Nr. 8. Sierpień 1938. Warszawa.

PLON. Nr. 9. Wrzesień 1938.

PION. Tygodnik literacko-społeczny. Rok VI. Nr. 32. 14-go sierpnia 1938. Warszawa.

PION. Tygodnik literacko-społeczny. Rok VI. Nr. 35. 4-go września 1938. Warszawa.

ОГОЛОШЕННЯ

..а оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр.

Неділя 25. 9. год. 4. попол. „Боман в ночі". Год. 8. веч. „Ізак".

Український Народний Театр ім. М. Садовського.

ЖУРАВНО:

25. 9. Гетьман Полуботок.

26. 9. Маянка.

Театр небавом заїзде до Львова з історично-народним репертуаром. Нові декорації арт. Бобанського.

КІНА.

АДРІЯ: „Дорога до слави", „Півнів власне".

АПОЛЬО: „Індія говорить".

АТЛЯНТИК: „Робін Гуд" з Ерролем Флинном.

БАЛТИК: „Останнє пакування", „Парада зірок Варшави".

БАНДА: „Магічний клавір", „Пані з Палацу".

ҐРАЖИНА: „Верес" на осн. Родзевичівни.

ЕВРОПА: „Павел і Гавел".

КАСИНО: „Маленький хижак" (Катерина Гепберн).

КОПЕРНИК: „Друга молодість".

МАРУСЕНЬКА: „Іммігрантка" (Д. Дарйо).

МЕТРО: „Князь і жебрак".

МІРАЖ: „Наші майстер танців".

МУЗА: „Есполіський мотиль".

ПАЛЯС: „Професор Вовтур".

ПАН: „Жінки над пропастю".

РАЙ: „Веселий вовкодав" комедія.

РІЯЛЬТО: „Сліпий закупник" (Шанія Одиль).

РОКСІ: „Роберт і Бертран".

СІЯТ: „Пат і Паташон бездомні", „Лицарі степу".

СТИЛЬНЕ: „Ас-Кер" і ревія.

ТОН: „Шанс у неволлі", „Дочка Шанхаю".

УТІХА: „Шеф контррозвідки" і ревія.

ХИМЕРА: „Дівчатко з варієте" (Анні Ондра).

ФОТОПЛЯСТІКОН:

(ул. Марійська)

„Світова війна 1914—1918".

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВІД":

(вул. Коперника ч. 11 ділі ф. в Каїн і Син)

Індія — Цейльон — Мадрас — Кольомбо.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 25. вересня 1938.

7.15 Пісня. 7.20 Орх. музика. 8.00 Ранішній [illegible]. 8.15 Для села: [illegible]. 8.50 [illegible]. 9.00 [illegible]. 9.05 [illegible]. 9.15 [illegible]. 11.45 Муз. оглад. 12.00 [illegible]. 15.00 [illegible]. 15.45 [illegible]. 16.00 Для села: [illegible] ... [illegible] 19.15 [illegible] ... 20.00 [illegible] ... 20.45 [illegible] ... 21.00 Та вой... [illegible] ... 22.30 [illegible] ... 23.15—23.30 [illegible].

Понеділок, 26. вересня 1938.

6.45 Руханка. 7.00 [illegible] ... 11.00 [illegible] ... 11.50 [illegible] ... 14.00 [illegible] ... [illegible].

та по бачки, гутірка для старших дітей, 15.30 „Чорний Матвій“ фрагм. повісти [illegible], 15.45 Господарські вістки, 16.00 Розр. концерт, орх., 16.45 Автом по [illegible], 17.00 Біжучі вістки з міста й провінції, 17.10 Вмісте, то послухаймо, розр. концерт у вик. Л. Діліс Гранового, пісеньки та плити, 17.50 Гутірка про гильку розмарину, 18.00 Спортова гутірка, 18.10 Із сл. творчости Моцарта, спів, музика, 18.50 Авдиція акад. [illegible], 19.30, 20.35 Актуальна гутірка, 19.30 В американській темі, розр. конц.: орх., [illegible], форт. джез. 20.45 Веч. денник, [illegible] Радіотехнічні новини, 21.10 Старопольська весілля, хор, орхестра, 21.50, [illegible] Спортові вістки, 22.00 Співочий рецитал Ю. Чаплінського, 22.35 Із франц. музики, пл., 23.00 Ост. вістки, 23.05—23.55 Розр. концерт у вик. квартету (надає Варшава II.)

Вівторок, 27. вересня 1938.

6.30 Руханка, 7.00 Ранішній денник, [illegible] Музика у вик. орх., 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Поранок при мікрофоні, [illegible], Комунікати, 11.00 Для [illegible] та гарне слово, наука віршів, 11.20 Мендельсон: фрагменти з музики до „Сну літньої ночі“, пл., 12.03 [illegible] авдиція, 14.00 Глазунов: „Пісні Раїни“, пл., 14.15 Концерт [illegible], 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та [illegible] вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Географічна загадка, авд. для старших дітей, 15.35 Фін.-госп. актуалії, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Концерт дутої [illegible], 16.45 Від Татр до стратосфери, 17.02 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 [illegible] музика у вик. орх., 17.55 Гальо, позір! 18.00 Потвори гали-повзуни, [illegible] У сумерку: Форт. твори Наполеона [illegible], 18.45 „Невідома країна“ фрагм. із [illegible] Софії Коссак, 19.00 Пісні й арії, [illegible] Актуальна гутірка, 19.30 Під [illegible], розр. концерт у вик. орх. [illegible], у перерві: „Пір Олімпу“ новела, 20.45 Веч. денник, 21.00 Справа суспільної [illegible], 21.10 Народні та військові [illegible] музика, 21.45, 21.55 Спортові вістки, 22.00 „Під конвенцією Ваги“ [illegible] авд. з Кракова, 23.00 [illegible], 23.05—23.55 Симф. концерт у [illegible] Фітельберґа, у програмі російська [illegible] (надає Варшава II.).

Середа, 28. вересня 1938.

6.30 Руханка, 7.00 Ранішній денник, [illegible] музика, 8.00 Авдиція для шкіл, [illegible] про музику, пл., 11.00 [illegible] „Як мала Галуся з мурах чи[illegible]“, авд. для молодших дітей, 11.20 Пісні у вик. Вероніки Дзілі, [illegible] Полуднева авд., 14.00 Інформації [illegible] в українській мові, **14.10 Українська музика з пл. (Ой рано, рано [illegible], Кошиць: Зашуміла ліщина у супр. бандури, Тарасова ніч, [illegible] бандури, Добрий вечір, орхестра)** [illegible] танок із пл., 15.00 Біржа, [illegible] Господарські та сусп. вістки, 15.10 [illegible] на завтра, 15.15 Трохи пісні, [illegible] 15.45 Господарські вістки, 16.45 Військ. вісник, 17.00 [illegible] з міста та провінції, 17.10 [illegible] музика з пл., 17.55 Гальо, позір! [illegible] [illegible] електричне [illegible] Віолончелевий рецитал, [illegible] форт., 18.45 „Невідома країна“ [illegible] Софії Коссак, 19.00 Пісні [illegible] в супр. форт., [illegible] Актуальна гутірка, 19.30 Розр. [illegible] фортепіяні, [illegible]: „Весела частушка“ 20.30 Вечірній денник 20.55 [illegible] для [illegible] 21.10 Шопенівський [illegible] Гелі Штомпки 21.50, 22.00

Спортові вістки, 22.05 Новинки з плит, 23.00 Останні вістки, 23.15—23.55 Легка й танц. музика з плит (надає Варшава II.).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 25. вересня 1938.

БЕРЛІН 15.30 Улюблені мельодії, 18.00 Веселі увертури й танки, 20.10 21.00 „Калвія“ оп. Достали, БІЛГОРОД 18.15 Російські романси, 20.00 Нар. музика, 21.00 концерт артистів опери, БЕРОМИНСТЕР 21.00 „Шпета лиліян“ оп. І.Штравса (II. дія), БУДАПЕШТ 12.30 Концерт оп. орх., 16.30 Форт. дуети, 17.40 18.00 20.35 Цит. музика, 19.30 Спів, ВІДЕНЬ 12.00 Розр. концерт, орх., форт., 15.25 Тріо г-дур Брамса, 19.00 Розр. мельодії та пісеньки, 20.10 21.00 Великий розр. концерт, 22.30 23.00 Танц. мельодії та пісеньки, орх., сол., російська співоча трупа, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 16.00 18.00 21.00 22.00 Розр. програма, ПРАГА 9.40 Орх. концерт, 11.10 „Святий Вацлав“ оп. Зеленки, 15.30 Концерт військ. орх., 17.30 Орх., солісти, 18.00 Танц. музика, 18.30 Популярн. концерт, РАДІО ПАРІ 19.00 Сценка, 19.30 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 Симф. концерт, РИМ 17.15 18.00 Камер. концерт, 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 „Фіделіо“ оп. Бетовена.

Понеділок, 26. вересня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 19.00 Барвна китиця мельодій, 19.45 Веч. гомін, БІЛГОРОД 20.00 Пісні, 20.30 Спів. ресіт., БУДАПЕШТ 13.30 Циг. музика, 17.00 Концерт гальового квінтету, 18.39, 19.00 Хор, 20.25 Спів. ресіталь, 21.00 Оп. орх., ВІДЕНЬ 18.40, 19.14 Розр. муз., ДРОЙТВІЧ 20.00, 21.00 Вагнерівський концерт, КОШИЦІ 7.35 14.10 18.45 Вістки, 18.10 Осип Голуб грає на скрипці, МІЛЯНО 17.15, 19.30, 20.30 Розр. концерт, 21.00, 22.00 „Дорота“ оп. Пієтрія, ПРАГА 18.20 Орх. концерт, 20.10, 21.00 Фестіваль Янáчека, РАДІО ПАРІ 18.00 Орх. концерт, 19.00 Форт., 20.15 Пісні, 20.30, 21.00, 22.00 Симф. концерт, РИМ 22.10 Розр. музика, 23.15 Танц. музика, ШТУТҐАРТ 24.00 до 2.00 „Фальстаф“ оп. Вердія.

Вівторок, 27. вересня 1938.

БЕРЛІН 17.30 Веселі радіові образки, 18.00, 19.00 Розр. музика, 20.10, 21.00 Танок інструментів, орх., сол., БІЛГОРОД 18.00 Вокальний концерт, БРЮСЕЛЛЯ ФР. 20.00 Романтична музика, 21.45 Бельгійська музика, БУДАПЕШТ 12.05 Концерт солістів, 13.30 Військ. орх., 18.50, 19.00 Циг. музика, 22.00 Орх. концерт, ВІДЕНЬ 10.30 Розр. музика, 15.30 Соприн, форт., 16.00, 17.10 Музика для великих і малих дітей, розр. концерт, 18.20 Новелі, 18.40, 19.00 Секстет б-дур Райтера, 20.10 Веч. нар. мельодії, КОШИЦІ 7.35, 14.10, 18.45 Вістки, 18.00 Наш рідний край, 18.10 Передімнкою висока школа, 18.20 Грамофонові плити, 18.35 Початки спорту на Закарпатті, ЛЯЙПЦІҐ 21.00 Симф. концерт, ЛЬОНДОН РЕДЖ. 20.00, 21.00 Моцартівський концерт, МІЛЯНО 18.15 Скрипка, форт., 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Фіделіо“ оп. Бетовена, ПРАГА 18.20 Сальон. музика, 22.20 Славні увертури, РАДІО ПАРІ 19.00 Фр. сонати від Леклера до Мільода, 20.15 21.00 22.00 Театр Уяви: „Ліфранші“ комедія Доцеи, 22.15, 23.00 Камер. музика, РИМ 17.00 Камеральний концерт, 19.30, 20.30 Розр. муз., 21.00 22.00 „Мильна банька“ ком. Сільвіанія.

Середа, 28. вересня 1938.

БЕРЛІН 17.00 Кантата на тему воєнних пісень, 17.45, 18.00 Улюблені увертури та вальси, 18.40 Оповідання, 19.00 Розр. концерт, 20.10 З цитрою та гармонією, концерт, 20.45, 21.00 Орх. концерт, кларнет, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, 20.30, 21.00 БУДАПЕШТ 12.30 Циг. музика, 17.30 Орх. концерт, 18.40 Форт., 19.15 Мадяр. нар. вечір, 21.20, 22.00 Концерт оп. орх., ВІДЕНЬ 12.15 Розр. концерт зі Швейц., 14.10 Розр. музика, 18.40, 19.00 Весела авд., 20.10 Концерт військ. орхестр, КОШИЦІ 7.35, 14.10, 18.45 Вістки, 18.00 У лісах Закарпаття, монтаж, ЛЯЙПЦІҐ 19.30, 20.00, 21.00 „Ля фінта джардінієра“ оп. Моцарта, МІЛЯНО 17.15, 19.30, 21.00 Розр. музика, 21.40 Сценка, 22.00 Комедія, опісля танц. музика, ПАРІ ПТТ 20.30, 21.00, 22.00 „Ль Опера ді Ґе“ муз. комедія Мільода, ПРАГА 17.00 Концерт орх., скрипка, 18.00 Популярний концерт, 20.25, 21.00 „Святий Вацлав“ орат. Ферстера, РАДІО ПАРІ 18.00 Орх. концерт, 19.00 Форт., 19.15 Пісні, 20.30 Бетовенові сонати на віол. і форт., 21.00, 22.00 „На паризькій хвилі“ муз. розр. програма, РИМ 17.15 Віол., форт., 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00 Китиця пісеньок, 21.50, 22.00 Симф. концерт.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, дня 25. вересня 1938.

1 кг. масла десер. бльок без оп.	2·75 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	2·80 зол.
молоко	14—15 сот.
1 кг. сир	1·35—1·75 зол.

Тенденція на масло та яйця сильна, на молоко вдержана.

СПОВІСТКА.

Замість вінка на могилу актора і режисера бл. п. Бенцаля зложила театральна Дружина В. Сталнішка (сеніора) зол. 25.— на Рідну Школу.

МЕШКАННЯ

ДВІ великі кімнати, передпокій, кухня, осібні входи, повний комфорт, новий дім, Тарновського 43, оглядати від 10—3. Комірне 80 зол. 2001 -1

ДВІ кімнати, передпокій, кухня, комфорт 60 зол. Городецька 227 над аптекою. 2001 3-3

ПОКІЙ кухня, електрика, город, новий дім, 20 зол. Капьовська 11, бічна Церковної. Дазвонити Івьвів. 2001 -1

3 АБО 2 ПОКОЇ, кухня, комфорт, зараз винайму, Косинєрська 23. 1-2

УМЕБЛЬОВАНА, сонячна кімната до винайму, Байки 26/12. 2021 2-0

ДО ВИНАЙМУ умебльована кімната з утриманням, Шептицьких 14, І. п. Бецюркова. 2004 1-2

ПОКІЙ і кухня, комфорт від 1. жовтня до винайму. Мучна 46 (Личаків). 1-3

КОМФОРТОВА КІМНАТА до винайму особі на становищі. Потоцького 18 м. 5.

НАЙДУТЬ ПРАЦЮ

ДАМ СВІДОМІЙ жінці заняття (100 зол. місячно), евент. оженюся, коли вложить коло 2.000 зол. (за зворотом) до підприємства. На відповідь марку. „Діло“ для „Сейчас“. 2017 2-2

НАУКА

ЛЕКЦІЮ з обсягу гімназії старого й нового типу на провінції або у Львові візьму негайно. Зголошення в Адміністрації „Успіх у науці“. 2020 1-1

КУПНО — ПРОДАЖ

ПРЕЦИЗІЙНІ ГОДИННИКИ, великий вибір, дешево продає Л. Розвадовський, Львів, Академічна 2 (готель Жорж). 1982 3-7

КОВДРИ найдешевше купиш ВИРІБНЯ КОВДЕР, Кейтшинського 4. 1918 5-0

ЯВОРІВ. Дім-вілля (мурована), 12 утечищ, комфорт, сонячні, доходове, великий город, зараз на продаж. Безплатні інформації: „Ґазета Мешканєґа“, Львів, Пасаж Гаусмана. 2031 1-1

ВУГОЛЬ, кокс, дрова продає КАЛИТИК, Байки 14, тел. 238-24. 1662 1-0

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

АБСОЛЬВЕНТКА [illegible] „дитячий садок“ [illegible] праці. Може [illegible] „Діла“ під „[illegible]“. 1-1

МАТРИМОНІЯЛЬНІ

УРЯДНИК державн. літ 26, ожениться з жінкою добре збудованою. Адмін. „Діла“ під „Вірність“. 2026 1-1

РІЖНІ

ПРОПУКЛИНОВІ БАНДАЖІ гумові, черевні, жиркові, проти усування матки з гарантією виконує відоме УКР. ОРТОПЕДИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ ІВАНА УГРИНА, Львів, вул. Вірменська ч. 15. 1041 10-100

ФОРТЕПІЯНИ, ПІЯНІНА як нові, гарантовані, закордонні на рівні ціни продає, купує, міняє Ганяк, Пілсудського 21. І. п. 1745 0-0

ПАРАСОЛІ, палиці туристичні поручає найдешевше Кучинський, Львів, Казимирівська 4. Реперації виконує негайно. 1962 -0

ГОДИННИКИ і біжутерію найпрецизніше направить українська фірма П. Корпиняк у Львові, вул. Домініканська ч. 7. 1930 73-

МОТОЦИКЛЕВІ КОМБІНЕЗОНИ найліпші, найтриваліші, найдешевші лише у виробні „ПАЛЮМ“, Гетьманська 22, побіч Музею. 1730 -2

ВИРІБ ДЗЕРКАЛ, шиби, рами, оправа образів найдешевше — склепство Н. СТЕЛЬМАХ Коперника 22, тел. 245-19. 2022 1-15

[...] гутірка для старших дітей, [...] „Чорний Матвій“ фрагм. повісти В. [...]ського, 15.45 Господарські вістки, [...] Розр. концерт, орх., 16.45 Автом по Афганістані, 17.00 Біжучі вістки з міста [і] провінції, 17.10 Знаєте, то послухайте розр. концерт у вик. Л. Дідик Гра[...], пісеньки та плити, 17.50 Гу[...] про гальку розмарину, 18.00 Спор[тові]... гутірка, 18.10 Із оп. творчости Мо[...], муаика, 18.50 Авдиція акад. [...] 19.20 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 [...] в шаленім темпі, розр. конц.: орх., [...] форт. джаз, 20.45 Веч. дениик, [...] Радіотехнічні новини, 21.10 Старо[...] весілля, хор, оркестра, 21.50, [...] Спортові вістки, 22.00 Співочий ре[ситаль] Ю. Чаплінського, 22.35 Із франц. музики, пл. 23.00 Ост. вістки, 23.05—23.55 [...] концерт у вик. квартету (надає Варшава II.).

Вівторок, 27. вересня 1938.

6.40 Руханка, 7.00 Ранішній дениик, 7.20 Музика у вик. орх., 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Порадок при мікрофоні, [...] анекдоти, Комунікати, 11.00 Для [...] мова та гарне слово, наука вір[...], 11.15 Мендельсон: фрагменти з музики до „Сну літньої ночі“, пл., 12.03 Варшава авдиція, 14.00 Глазунов: „[...] Раїса“, пл., 14.15 Концерт ба[...], 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та [...] вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Географічна загадка, авд. для старших дітей, 15.35 Фін.-госп. актуалії, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Концерт дутої орх., 16.45 Від Татр до стратосфери, 17.02 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 [...] музика у вик. орх., 17.55 Газ, вогонь! 18.00 Потвори гади-повзуни, 18.[...] У сутерену: Форт. твори Наполеона [...], 18.45 „Невідома країна“ фрагм. із [...] Софії Косов. 19.00 Пісні й арії, 19.25 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 Під [...] небом, розр. концерт у вик. орх. [...]; у перерві: „Дар Олімпу“ но[...], 20.45 Веч. денник, 21.00 Справа сусп. [...]ливости, 21.10 Народні та військ. [...] муаика, 21.45, 21.55 Спортові [вістки], 22.00 „Під констеляцією Ваги“ [...] авд. з Кракова, 23.00 Ост. вістки. 23.05—23.55 Симф. концерт у вик. І. Фітельберга, у прогр. російська музика (надає Варшава II.).

Середа, 28. вересня 1938.

6.40 Руханка, 7.00 Ранішній денник, 7.20 Орх. музика, 8.00 Авдиція для шкіл, 8.10 Перше тріолиння при музиці, пл., 11.00 Для шкіл: „Як жила Гануся в мурах чи[...] стала“, авд. для молодших ді[тей], 11.25 Пісні у вик. Веніаміна Дилі, 11.35 Популярна авд. 14.00 Інформаційна газетка в українській мові, 14.10 Українська музика з пл. (Ой рано, рано кури запіли, Кошиць: Зашуміла ліщи[...] у супр. бандури, Тарасова ніч у супр. бандури, Добрий вечір, орхестра) [...] Народний танок, із пл., 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Трохи пісні, [...], 15.45 Господарські вістки, 16.00 Сексет, 16.45 Військ. вісник, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 [...] музика з пл., 17.55 Гальо, пожар! [...] 18.00 [...] виконує моя електри[...], 18.15 Вокальноінструментальний реситаль [...] форт. 18.45 „Невідома країна“ [...] Софії Коссак, 19.00 Пісні [...] в супр. форт., 19.25 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 Розр. [...], форт., дво фортепіяни, [...], у перерві: „Весела чверть[...]“, 20.45 Вечірній денник, 20.55 Зва[...], 21.00 [...], 21.10 Шопенівський концерт у вик. Генр. Штомпки, 21.50, 22.00

Спортові вістки, 22.05 Новини з плит, 23.00 Останні вістки, 23.15—23.55 Легка й танц. музика з плит (надає Варшава II.).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 25. вересня 1938.

БЕРЛІН 15.30 Улюблені мельодії, 18.00 Веселі увертури й танки, 20.10 21.00 „Клівія“ оп. Достала, БІЛГОРОД 18.15 Російські романси, 20.00 Нар. музика, 21.00 Концерт артистів опери, БЕРОМІНСТЕР 21.00 „Пімста летюча“ оп. І. Штрауса (II. дія), БУДАПЕШТ 12.30 Концерт оп. орх., 16.30 Форт. дуети, 17.40 18.00 20.35 Циг. музика, 19.30 Спів, ВІДЕНЬ 12.00 Розр. концерт, орх., форт., 15.25 Тріо г-дур Брамса, 19.00 Розр. мельодії та пісеньки, 20.10 21.00 Великий розр. концерт, 22.30 23.00 Танк. мельодії та пісеньки, орх., сол., російська співоча трупа, КОШИЦІ 18.00 Для Закарпаття, МІЛЯНО 16.00 18.00 21.00 22.00 Розр. програма, ПРАГА 9.40 Орх. концерт, 11.10 „Святий Вацлав“ оп. Зеленки, 15.30 Концерт військ. орх., 17.30 Орх., солісти, 18.00 Танк. музика, 18.30 Популярн. концерт, РАДІО ПАРІ 19.00 Сценка, 19.30 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 Симф. концерт, РИМ 17.15 18.00 Камер. концерт, 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 „Фіделіо“ оп. Бетовена.

Понеділок, 26. вересня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 19.00 Барвна китиця мельодій, 19.45 Веч. гомін, БІЛГОРОД 20.00 Пісні, 20.30 Спів. ресіт., БУДАПЕШТ 18.30 Циг. музика, 17.00 Концерт гальового квінтету, 18.30, 19.00 Хор, 20.25 Спів. ресіталь, 21.00 Оп. орх., ВІДЕНЬ 18.40, 19.14 Розр. муз., ДРОЙТВІЧ 20.00, 21.00 Вагнерівський концерт, КОШИЦІ 7.35 14.10 18.45 Вістки, 18.10 Осип Голуб грає на скрипці, МІЛЯНО 17.15, 19.30, 20.30 Розр. концерт, 21.00, 22.00 „Дорота“ оп. Пієтрія, ПРАГА 18.20 Орх. концерт, 20.10, 21.00 Фестіваль Яначека, РАДІО ПАРІ 18.00 Орх. концерт, 19.00 Форт., 20.15 Пісні, 20.30, 21.00, 22.00 Симф. концерт, РИМ 22.10 Розр. музика, 23.15 Танк. музика, ШТУТГАРТ 24.00 до 2.00 „Фальстаф“ оп. Вердія.

Вівторок, 27. вересня 1938.

БЕРЛІН 17.30 Веселі радіові образки, 18.00, 19.00 Розр. музика, 20.10, 21.00 Танок інструментів, орх., сол., БІЛГОРОД 18.00 Вокальний концерт, БРЮССЕЛЬ I ФР. 20.00 Романтична музика, 21.45 Бельгійська музика, БУДАПЕШТ 12.05 Концерт солістів, 13.30 Військ. орх., 18.50, 19.00 Циг. музика, 22.00 Орх. концерт, ВІДЕНЬ 10.30 Розр. музика, 15.30 Сопран, форт., 16.00, 17.10 Музика для великих і малих дітей, розр. концерт, 18.20 Новели, 18.40, 19.00 Секстет б-дур Райтера, 20.10 Веч. нар. мельодії, КОШИЦІ 7.35, 14.10, 18.45 Вістки, 18.00 Наш рідний край, 18.10 Передімною висока школа, 18.20 Грамофонові плити, 18.35 Початки спорту на Закарпатті, ЛЯЙПЦІҐ 21.00 Симф. концерт, ЛЬОНДОН РЕДЖ. 20.00, 21.00 Моцартівський концерт, МІЛЯНО 18.15 Скрипка, форт., 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 „Фіделіо“ оп. Бетовена, ПРАГА 18.20 Сальон. музика, 22.20 Славні увертури, РАДІО ПАРІ 19.00 Фр. сонати від Леклера до Мільода, 20.15 21.00 22.00 Театр Улиці: „Ляфранші“ комедія Доне, 22.15, 23.00 Камер. музика, РИМ 17.00 Камеральний концерт, 19.30, 20.30 Розр. муз., 21.00 22.00 „Милиша банька“ ком. Сільвенія.

Середа, 28. вересня 1938.

БЕРЛІН 17.00 Кантата на тему вояцьких пісень, 17.45, 18.00 Улюблені увертури та вальси, 18.40 Оповідання, 19.00 Розр. концерт, 20.10 З литрою та гармонією, концерт, 20.45, 21.00 Орх. концерт, кларнет, БІЛГОРОД 20.00 Нар. пісні, 20.30, 21.00 БУДАПЕШТ 12.30 Циг. музика, 17.30 Орх. концерт, 18.40 Форт., 19.15 Мадяр. нар. вечір, 21.20, 22.00 Концерт оп. орх., ВІДЕНЬ 12.15 Розр. концерт зі Швейції, 14.10 Розр. музика, 18.40, 19.00 Весела авд., 20.10 Концерт військ. орхестр, КОШИЦІ 7.35, 14.10, 18.45 Вістки, 18.00 У лісах Закарпаття, монтаж, ЛЯЙПЦІҐ 19.30, 20.00, 21.00 „Ля фінта джардінієра“ оп. Моцарта, МІЛЯНО 17.15, 19.30, 21.00 Розр. музика, 21.40 Сценка, 22.00 Комедія, опісля танц. музика, ПАРІ ПТТ 20.30, 21.00, 22.00 „Ль Опера ді Ге“ муз. комедія Мільода, ПРАГА 17.00 Концерт орх., скрипка, 18.00 Популярний концерт, 20.25, 21.00 „Святий Вацлав“ орат. Ферстера, РАДІО ПАРІ 18.00 Орх. концерт, 19.00 Форт., 19.15 Пісні, 20.30 Бетовенові сонати на віол. і форт., 21.00, 22.00 „На паризькій хвилі“ муз. розр. програма, РИМ 17.15 Віол., форт., 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00 Китиця пісеньок, 21.50, 22.00 Симф. концерт.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“

Львів, дня 25 вересня 1938.

1 кг. масла десер. бльок без оп.	2·75 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	2·60 зол.
[illegible]	14—15 сот.
молоко	[illegible]
1 кг. [...]	[illegible]

Тенденція на масло та яйця сильна, на молоко вдержана.

СПОВІСТКА.

Замість вінка на могилу автора і режисера бл. п. Венцаля зложила Театральна Дружина Я. Стадника (сеніора) зол. 25.— на Рідну Школу.

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Спец. скірн., венер. недуг і косметики

Др. ФІШЕР

б. лікар (асистент) Клінік у Берліні, Празі, Відні орд. КІЛІНСЬКОГО 3 (напроти Біл. Наварні) тел. 281-88. 2143

Д-р Олександер Лаврівський

ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІГИ Ч. 2. ПАРТЕР. Тел. 244-56.

Жіночі недуги — поліжництво.

Лікування короткохв. апаратом.

лікар недуг шкірних, венеричних та лікарської косметики

Роман Лисяк

б. приватний асистент д-ра Е. Аурлеила та лікар шкірно-венер. клініки.

Льв в, вул. Сикстуська 56

Косметичний інститут і Лабораторія

Д-ра О. ТУШИЦЬКОГО

Льв..., вул. св. Софії ч. 3. Тел. 205-28.

УСУВАЄ: виновалі цери, зрогованіння, пігменту, волосся, близни, дьобів по віспі і плями. Масажі тривке усування зморщок, жилвків і відморожень власною методою. Тривке усування оволосіння віг витафорезою. Постійні рум'янці підшкірним запусканням краски (татуювання). Урядово затверджені курси закордонної програми. 1668 9-10

БАНДАЖІ

пропускнові для мужчин, жінок і дітей за знаком чорнимі для вишкрібання полудня у жінок і мужчин виробляє від р. 1866 спеціяльне світове заведення

М. ФРАЙЛІХА

Львів, Городецька ч. 35

Телефон 71-11.

ОГОЛОШЕННЯ

БРАТИ ДМИТЕРКИ

єдине українське конц. підпр. самох. перевозове

Львів, Ринок 43, тел. 272-48

виконує всякі перевози до всіх і зі всіх місцевостей в краю — дешево, скоро і солідно. Спеціяльні авта для перевозу меблів, з відповідно кваліфікованою обслугою — дають гарантію 806 найкращої доставки. 46-50

ВІДОМА ФІРМА

„Футро"-Бачес

ЛЬВІВ

тільки Легіонів **19** убрані

обслуговує солідно і приступно

Шукаєте мешкання?

Найдете його і буде воно Вам зовсім відповідати, коли дасьте оголошення до „Діла".

ПАРАСОЛІ майже ЗАДУРНО

з найтривкіших гатунків, які не промакають і не тріскають та з найоригінальніших взорів ТЕПЕРІШНЬОГО СЕЗОНУ поручає ПЕРШОРЯДНА ВИРІБНЯ ПАРАСОЛЬ „С І К О" віддавна відома фірма СІХЕР І КОРКЕС, ЛЬВІВ, ЛЕГІОНІВ 29, в ПАСАЖІ ПРАВОРУЧ зараз біля „ОРБІСУ" — РЕПАРАЦІЇ І ПОКРИТТЯ виконуємо прецизійно на місці ЗАДУРНО.

Отже хто хоче бути вдоволеним, нехай зверне увагу на докладну адресу і число дому.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНІЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ

приймає безперервно впис студентів та курсантів на:

1. ВИСОКОШКІЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНО-КООПЕРАТИВНИЙ ВІДДІЛ. 4 роки. Дає вселюдну фахову освіту, необхідну для праці в кооперативах і громадських установах та приватних підприємствах.
2. ВИСОКА ШКОЛА ПОЛІТИЧНИХ НАУК. 3 роки. Підготовляє до громадської, політичної та журналістичної діяльности.
3. ВИСОКІ КУРСИ ГРОМАДСЬКОЇ АГРОНОМІЇ. 1 рік. Докладно навчають про форми і методи переведення громадсько-агрономічної праці серед українського населення.
4. ТЕХНІКУМ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТИ. 2 роки. Дає фахове знання з різних галузей промисловости, що працює на с.-г. сировині.
5. ВИЩІ КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА. Півтора року. Систематично ознайомлюють про минуле і сучасне України та українського народу, його культурні скарби і підстави матеріяльного добробуту.
6. КУРСИ БУХГАЛЬТЕРІЇ. 1 рік. Підготовляють книговодів для праці в установах і підприємствах.
7. КУРСИ МОВ: англійської, німецької та французької. Уможливлюють опанувати світові мови для користування чужоземною літературою і пресою.
8. КОРОТКОТЕРМІНОВІ КУРСИ: а) Пасічництво, б) Американське промислове пасічництво, в) Садівництво, г) Городництво, ґ) Консервація та перероблення садовини й городини, д) Оброблення шкіри, е) Миловарство, є) Радіотехніка, ж) Фотографія, з) Теорія музики.

Жадайте проспекти з програмами, правилами вступу і таксами оплат. Висилаються безплатно. На ширшу відповідь присилайте поштову міжнародню марку. Можна замовляти також лише самі підручники. Цінники висилаються безплатно. Прохання надсилати на адресу: Ukrajinsky Technicko-Hospodarsky Instytut, Poděbrady, Zámek, Tchechoslovaquie.

КОРИСТАЙТЕ

з небувало дешевої продажі з приводу реконструкції дому і льокалю.

Перфумерія **С. ФЕДЕР**

ТЕПЕР ЛЬВІВ

СИКСТУСЬКА 2.

50 кроків від правого рогу Легіонів.

КІР

Львів, Уєйського 8

Тел. 280-88.

Станиславів, 3-го Мая 4. II. тел. 252

ПЛЯНИ

КОШТОРИСИ

БУДОВИ.

дивани, тапчани, меблеві матеріяли, тапети, і т. п.

Проєктування і виконання комплетного нутра дому у власних заведеннях тапицерських і столяр.

Т. Кисяк і сини

ЛЬВІВ, ПЛ. СМОЛЬКИ 4.

1784 Тел. 240-09 і 219-85 8-10

ФОРТЕПІЯНИ, ПІЯНІНА

світової славної

Б. СОММЕРФЕЛЬД

Експорт: до Англії (Steinway & Sons-London), Америки, Франції, Голандії, Палестини, Швеції, Цейльону і т. п.

Виключне заступництво:

С. Новацький

Льв'в, вул. Пілсудського 17.

Першорядна кравецька робітня

Павла Андруся

ЛЬВІВ, УЛ. НА СКАЛЦІ 5

(бічна Зиблнкевича) Тел. 237-32

поручає на осінньо-зимовий сезон убрання, наґортки, футра, смокінги, фраки, також реверенди для Всечесного Духовенства і військові мундури із власних і повірених матеріялів по найновіших англійських моделях. Ціни приступні.

УКРАЇНСЬКА РОБІТНЯ ВЗУТТЯ

МИКОЛИ ДОВГАНИКА

ЛЬВІВ — УНІЇ ЛЮБЛИНСЬКОЇ 2

(бічна Курковеї)

на складі має нове взуття і виконує на замовлення; приймає всякого роду направи. Поручається Впр. Духовенству.

Робітня кравецька

приймає всі замовлення з ділянки кравецтва з ВЛАСНИХ І ПОРУЧЕНИХ МЕНІ МАТЕРІЯЛІВ

Ілько Данько

ЛЬВІВ, УЛ. ЙОСАФАТА 9.

ШВАЛЬНЯ „ЕМКА"

ПІДВАЛЛЯ 1.

поручає по приступних цінах мужеське і жіноче білля, постіль, піжами, шлафрочки, блюзочки, спідниці. Охоронні плащі. — Замовлення із власних і принесених матеріялів виконує до 24 годин.

„ВОДОТЯГИ"

Бюро технічне і підприємство для інсталяцій водотягових, санітарної техніки та огрівання.

Львів, вул. Пелчинська 12, тел 23-166

Станиславів, 3-го Мая 12.

ФУТРА жіночі мужеські

лиси, зарукавки, шапки

поручає магазин і роб'тня футер

К. ЦВИНАР

ЛЬВІВ, вул. Крива 10

поб ч. 1 історичного Банку

ЗАЛІЗНІ ТОВАРИ

з першорядних фабрик поручає по дуже низьких цінах

І. ТІГЕР ЛЬВІВ, вул. Личаківська 24 а.

Гуртівня заліза

Навіть мурин біліє вживаючи цього мила!

МИЛА Жіночої Води Господарські матеріяли

поручає

ВАШЕ ОЧКО

ГАЛИЦЬКА 1. РІГ РИНКУ

Найдешевші меблі

в українській кооперативі **АРХО**

Львів, Корняктів 1. Тел.: 272-04

ВЖЕ ВІДКРИТА

першорядна робітня і крамниця взуття під фірмою

Ярема Львів, Коперника 2. (давн. вул. Фредра ч. 3)

поручає на осінній сезон

взуття жіноче мужеське спортове і ортопедичне.

Товар тільки першорядний.

1751 1-20 Ціни низькі

ПІВДАРМО

ПЕРША ВІДЕНСЬКА ПРАЛЬНЯ

фарбує і чистить

по найнижчих цінах — виконання першорядне. Власник, один з директор закордонних підприємств у Будапешті і Відні, має численні відзначення, золоті медалі і почесні хрести за свої праці. Запевнює П. Т. Публиці повну солідність і фахове виконання всяких повірених йому робіт.

ВІДЕНСЬКА ПРАЛЬНЯ

ЛЬВІВ, ПІЛСУДСЬКОГО 10, тел. ...

Відбір і доставка безплатно. Провінціональні посилки полагоджує негайно.

ЗЕЛЕНА ЄВАНГЕЛІЯ

найкраща збірка поезій поета-лавреата

Б. І. АНТОНИЧА

вже поступила у продажу у книгарнях по ціні зол. 2.50. Збірка того самого поета „РОТАЦІЇ" по ціні 1.— зол.

ПАЛАТА ДИТИНИ

ЛЬВІВ, РУТОВСЬКОГО 1. ТЕЛ. ...

поручає у великім виборі ПЛАЩИКИ, УБРАНЕЧКА І СТУДЕНТСЬКІ МУНДУРКИ.

1898

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО".

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень	зол. 0.20	Дрібні оголошення від слова: матримоніяльні і приват. кореспонденція по	зол. 0.15	Остання сторінка 1/1	зол. ...
1 мм. одношпальтовий в тексті і нотатках	зол. 0.60	купно, продаж, винайми і т. п.	зол. 0.10	Остання сторінка 1/2	зол. ...
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці	зол. 0.80	шукаючі праці	зол. 0.05	Остання сторінка 1/4	зол. ...
		слова товстим друком подвійно.		Остання сторінка 1/8	зол. ...

За редакцію відповідає Олександер Костик — Видає Видавнича Спілка „Діло" — З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10

ЛІКАРСЬКА ПОМІЧ

Спец. сифіл. венер. недуг і косметики

Др. ФІШЕР

б. лікар (асистент) Клінік у Берліні, Праві, Відні орд. КІЛІНСЬКОГО 3 (напроти Від. Каварні) тел. 251-65. 2143

Д-р Олександер Лаврівський

ЛЬВІВ, ЛЬВА САПІГИ Ч. 2, ПАРТЕР, Тел. 244-86.

Жіночі недуги — повіжництво.

Лікування короткохв. апаратом.

лікар недуг шкірних, венеричних та лікарської косметики

Роман Лисяк

б. приватний асистент д-ра Е. Дурделла та лікар шкірно-венер. клініки.

Льв в, вул. Сикстуська 56

Косметичний інститут і Лябораторія

Д-ра О. ТУШИЦЬКОГО

Льв..., вул. св. Софії ч. 3. Тел. 205-28.

УСУВАЄ: аномалії цери, зроговацінни, пігменту, волосся, блинави, дальоби до вісни і пляма. Масажі тривкє усування змаршок, жилків і відморожень власною методою. Тривке усування оволосіння віт шпофорезою. Постійні рум'янці підшкірним запусканням краски (татуування). Урядово затверджені курси закордонної програми 1668 9-10

БАНДАЖІ

прецизійні для мужчин, жінок і дітей на пахові черевні для випиття вшлунку у жінок і мужчин виробляє від р. 1866 спеціальне світове заведення

М. ФРАЙЛІХА

Львів, Городецька ч. 35

Телефон 71-11.

ОГОЛОШЕННЯ

БРАТИ ДМИТЕРКИ

єдине українське конц. підпр. самох. перевозове

Львів, Ринок 43, тел. 272-48

виконує всякі перевози до всіх і зі всіх місцевостей в краю — дешево, скоро і солідно. Спеціальні авта для перевозу мебля, з відповідною кваліфікованою обслугою — дають гарантію найкращої доставн. 48-50

ВІДОМА ФІРМА

„Футро“ - Бачес

ЛЬВІВ

тільки ЛЕГІОНІВ 19 у брамі

обслуговує солідно і приступно

Шукаєте мешкання?

Найдете його і буде воно Вам зовсім відповідати, якщо дасьте оголошення до „Діла“.

ПАРАСОЛІ МАЙЖЕ ЗАДУРНО

з найтривкіших гатунків, які не промакають і не тріскають та з найоригінальніших взорів ТЕПЕРІШНЬОГО СЕЗОНУ поручає ПЕРШОРЯДНА ВИРІБНЯ ПАРАСОЛЬ „С І К О“ віддавна відома фірма СІХЕР і КОРКЕС, ЛЬВІВ, ЛЕГІОНІВ 29. в ПАСАЖІ ПРАВОРУЧ зараз біля „ОРБІСУ“ — РЕПАРАЦІЇ І ПОКРИТТЯ виконуємо прецизійно на місці ЗАДУРНО.

Отже хто хоче бути вдоволеним, нехай зверне увагу на докладну адресу і число дому.

УКРАЇНСЬКИЙ ТЕХНІЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ІНСТИТУТ ПОЗАОЧНОГО НАВЧАННЯ

приймає безперервно впис студентів та курсантів на:

1. ВИСОКОШКІЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНО-КООПЕРАТИВНИЙ ВІДДІЛ. 4 роки. Дає всебічну фахову освіту, необхідну для праці в кооперативних і громадських установах та приватних підприємствах.
2. ВИСОКА ШКОЛА ПОЛІТИЧНИХ НАУК. 3 роки. Підготовляє до громадської, політичної та журналістичної діяльности.
3. ВИСОКІ КУРСИ ГРОМАДСЬКОЇ АГРОНОМІЇ. 1 рік. Докладно навчають про форми і методи переведення громадсько-агрономічної праці серед українського населення.
4. ТЕХНІКУМ СІЛЬСЬКО-ГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОМИСЛОВОСТИ. 2 роки. Дає фахове знання з різних галузей промисловости, що працює на с.-г. сировині.
5. ВИЩІ КУРСИ УКРАЇНОЗНАВСТВА. Півтора року. Систематично ознайомлюють про минуле і сучасне України та українського народу, його культурні скарби і підстави матеріяльного добробуту.
6. КУРСИ БУХГАЛЬТЕРІЇ. 1 рік. Підготовляють книговодів для праці в установах і підприємствах.
7. КУРСИ МОВ: англійської, німецької та французької. Уможливлюють опанувати світові мови для користування чужоземною літературою і пресою.
8. КОРОТКОТЕРМІНОВІ КУРСИ: а) Пасічництво, б) Американське промислове пасічництво, в) Садівництво, г) Городництво, ґ) Консервація та переробання садовини й городини, д) Оброблення шкіри, е) Миловарство, є) Радіотехніка, ж) Фотографія, з) Теорія музики.

Жадайте проспекти з програмами, правилами вступу і таксами оплат. Висилаються безплатно. На ширшу відповідь присилайте поштову міжнародну марку. Можна замовляти також лише сам підручники. Цінники висилаються безплатно. Прохання висилати на адресу: Ukrajinsky Technicko-Hospodarsky Instytut, Poděbrady, Zámek, Tchechoslovaquie.

КОРИСТАЙТЕ

з небувало дешевої продажі з приводу реконструкції дому і льокалю.

Перфумерія **С. ФЕДЕР**

ТЕПЕР ЛЬВІВ

СИКСТУСЬКА 2.

50 кроків від правого рогу Легіонів.

КІР

Львів, Уейського 5

Тел. 280-88.

Станиславів, 3-го Мая 4. II. тел. 255

ПЛЯНИ

КОШТОРИСИ

БУДОВИ.

Дивани, тапчани, меблеві матеріяли, тапети, і т. п.

Проєктування і виконання комплетного нутра дому у власних заведених тапіцерських і столяр.

Т. Кисяк і сини

ЛЬВІВ, ПЛ. СМОЛЬКИ 4.

1784 Тел. 240-09 і 219-85 8-10

ФОРТЕПІЯНИ, ПІЯНІНА

світові фабрики

Б. СОММЕРФЕЛЬД

Експорт: до Англії (Steinway & Sons-London), Америки, Франції, Голяндії, Палестини, Швеції, Цейльону і т. п.

Виключне заступництво:

С. Новацький

Льв в, вул. Пілсудського 17.

Першорядна кравецька робітня

Павла Андруся

ЛЬВІВ, УЛ. НА СКАЛЦІ 5

(бічна Зиблинкевича) Тел. 237-32

поручає на осінньо-зимовий сезон убрання, магоргки, футра, смокінги, фраки, також реверенди для Всечесного Духовенства і військові мундури із власних і повірених матеріялів по найновіших англійських моделях. Ціни приступні.

УКРАЇНСЬКА РОБІТНЯ ВЗУТТЯ

МИКОЛИ ДОВГАНИКА

ЛЬВІВ — УНІЇ ЛЮБЛИНСЬКОЇ 2

(бічна Курковоі)

на складі має нове взуття і виконує на замовлення; приймає всякого роду направки. Поручається Впр. Духовенству.

Робітня кравецька

приймає всі замовлення з ділянки кравецтва з ВЛАСНИХ І ПОРУЧЕНИХ МЕНІ МАТЕРІЯЛІВ

Ілько Данько

ЛЬВІВ, УЛ. ЙОСАФАТА 9.

ШВАЛЬНЯ „ЕМКА“

ПІДВАЛЛЯ 1.

поручає по приступних цінах мужеське і жіноче білля, постіль, піжами, шляфрочки, блюзочки, спідниці. Охоронні плащі. — Замовлення із власних і принесених матеріялів виконує до 24 годин.

„ВОДОТЯГИ“

Бюро технічне і підприємство для інсталяцій водотягових, санітарної техніки та огрівання

Львів, вул. Пелчинська 12, тел. 23-166

Станиславів, 3-го Мая 12.

ФУТРА жіночі мужеські

лиси, зарукавки, шапки

поручає магазин і робітня футер

К. ЦВИНАР

ЛЬВІВ, вул. Крива 10.

обок ч. 1 потечного Банку

ЗАЛІЗНІ ТОВАРИ

з першорядних фабрик поручає по дуже низьких цінах

І. ТІҐЕР ЛЬВІВ, вул. Личаківська 24 а.

Гуртівня заліза

Навіть мурин біліє вжиаючи цього мила!

МИЛА Хімічні **Води** Господарські матеріяли

ПОРУЧАЄ

ВАШЕ ОЧКО

ГАЛИЦЬКА 1. РІГ РИНКУ

Найдешевші меблі

в українській кооперативі **АРХО**

Львів, Корняктів 1. Тел.: 272-04

ВЖЕ ВІДКРИТА

першорядна робітня і крамниця взуття під фірмою

Ярема Львів, Коперника 2. (давн. вул. Фредра ч. 9)

поручає на осінній сезон

ВЗУТТЯ жіноче мужеське спортове і ортопедичне.

Товар тільки першорядний.

1751 1-20 Ціни низькі

ПІВДАРМО

ПЕРША ВІДЕНСЬКА ПРАЛЬНЯ

фарбує і чистить

по найнижчих цінах — виконання першорядне. Власник, колись директор закордонних підприємств у Будапешті і В дні, має численні відзначення, золоті медалі і почесні хрести за свої праці. Запевняє П. Т. Публиці повну солідність і фахове виконання всіляких повірених йому робіт.

ВІДЕНСЬКА ПРАЛЬНЯ

ЛЬВІВ, ПІЛСУДСЬКОГО 10, тел. 270-88

Відбір і доставка безплатно. Провінціяльні посилки полагоджуємо негайно.

ЗЕЛЕНА ЄВАНГЕЛІЯ

найкраща збірка поезій поета-лірика

Б. І. АНТОНИЧА

вже поступила у продажу у книгарнях по ціні зол. 2.50. Збірка того самого поета „РОТАЦІЇ“ по ціні 1.— зол.

ПАЛАТА ДИТИНИ

ЛЬВІВ, РУТОВСЬКОГО 1. ТЕЛ. 189..

поручає у великім виборі

ПЛАЩИНИ, УБРАНЕЧКА І СТУДЕНТСЬКІ МУНДУРКИ.

1698

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і вісилках . . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, аназни і т. п. . . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . . зол. [illegible]
Остання сторінка 1/2 . . . . . . зол. [illegible]
Остання сторінка 1/4 . . . . . . зол. [illegible]
Остання сторінка 1/8 . . . . . . зол. [illegible]

За редакцію відповідає Олександер Костик

Видає Видавнича Спілка „Діло“

З друкарні Вид. Спілки „Діло“, Львів, Ринок 10